

At: Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau
Democrataidd

Dyddiad: 15 Hydref 2018

Rhif Union: 01824 712589

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD, DYDD GWENER, 19 HYDREF 2018** am **10.00** am yn **YSTAFELL BWLLGOR 1A, NEUADD Y SIR, RHUTHUN LL15 1YN**.

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGAN CYSYLLTIAD (Tudalennau 3 - 4)

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu ag unrhyw fater a nodwyd fel un i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD FEL Y CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF (Tudalennau 5 - 10)

Cael cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 23 Mawrth 2018 (copi ynghlwm).

5 ADRODDIAD DRAFT BLYNYDDOL PANEL ANNIBYNNOL CYMRUAR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL (Tudalennau 11 - 98)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd (copi ynghlwm) i adolygu adroddiad blynyddol drafft ACGA ac ystyried ymateb i ymarfer ymgynghori'r panel.

6 AMSERIAD CYFARFODYDD Y CYNGOR (Tudalennau 99 - 106)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd (copi ynghlwm) i ystyried canlyniadau yr arolwg a gwneud argymhellion i'r Cyngor o ran amseriad a lleoliadau cyfarfodydd y Cyngor.

7 CYD-BWYLLGOR CRAFFU AR GYFER Y BWRDD GWASANAETHAU
(Tudalennau 107 - 182)

Ystyried adroddiad gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd (copi ynghlwm) gyda gwybodaeth ar y cynnydd a wnaed tuag at sefydlu cyd-bwyllgor Craffu ffurfiol ar gyfer Cynghorau Conwy a Sir Ddinbych i graffu ar waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC).

8 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL (Tudalennau 183 - 184)

Ystyried rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor (copi ynghlwm).

MEMBERSHIP

Y Cynghorwyr

Joan Butterfield
Rachel Flynn
Hugh Irving
Alan James
Huw Jones

Gwyneth Kensler
Christine Marston
Andrew Thomas
Graham Timms
Joe Welch

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(Gweler y nodyn isod)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd yn Ystafell Bwllgor 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun LL15 1YN, Dydd Gwener, 23 Mawrth 2018 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr Rachel Flynn, Hugh Irving, Alan James (Cadeirydd), Huw Jones, Gwyneth Kensler, Christine Marston, Andrew Thomas a/ac Graham Timms

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (GW)
Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd (SP)
Cydlynnydd Craffu (RhE)
Gweinyddwr Pwyllgor (RhJ)

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cyngorydd Joe Welch a'r Cyngorydd Joan Butterfield.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Ni chafodd unrhyw gysylltiad ei ddatgan.

3 MATERION BRYD FEL Y CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Dim eitemau bryd.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 20 Hydref 2017 i'w cymeradwyo.

PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 20 Hydref 2017 fel cofnod cywir.

5 ADRODDIAD BLYNYDDOL PANEL ANNIBYNNOL CYMRU AR GYDNABYDDIAETH ARIANNOL 2018/19

Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol 2018/19 (a ddosbarthwyd yn flaenorol).

Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd fod y Panel wedi penderfynu darparu codiad ariannol £200 y flwyddyn i gyflog sylfaenol bob Cynghorydd. Dywedwyd hefyd na fyddai newid i lefelau cyflogau uwch na chyflogau dinesig o'r llynedd. Fodd bynnag, mae'r Panel wedi dileu'r opsiynau talu dwy haen i aelodau Cabinet a chadeiryddion pwyllgorau.

Trafododd Aelodau rôl y Panel a'i nod o gyfrannu at wella amrywiaeth mewn llywodraeth leol. Roedd gosod cyflogau priodol sy'n gallu denu ystod fwy amrywiol a chynrychioladol o bobl i sefyll i gael eu hethol i lywodraeth leol yn un o gamau gweithredu allweddol y Panel.

Gyda nifer o gynghorwyr sir yn gwasanaethu ar eu cynghorau dinas, tref neu gymuned lleol hefyd, mynegodd nifer o aelodau bryderon y gallai penderfyniadau'r Panel o ran taliadau gan Gynghorau Dinas, Tref neu Gymuned roi pwysau ar eu cyllid.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn nodi cynnwys yr adroddiad.

6 HYFFORDDIANT A DATBLYGU AELODAU

Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd adroddiad ar lafar am hyfforddiant a datblygu aelodau, darpariaeth a chyfranogiad.

Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd mai pwrpas yr adroddiad oedd cael barn aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am yr hyfforddiant roeddent wedi'i gael a pha hyfforddiant ddylid ei gynnig i aelodau yn y dyfodol.

Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd y gellid cynnal hyfforddiant naill ai'n fewnol gan swyddogion neu gyda hwyluswyr allanol.

Codwyd y pwyntiau canlynol yn y drafodaeth yn dilyn cyflwyniad y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd:

- Gofynnodd Aelodau bod cofnodion unigol o'r hyfforddiant a ddilynwyd gan aelodau yn cael eu cadw.
- Codwyd mater diogelu data ac a fyddai unrhyw hyfforddiant ar gael i aelodau.
Dywedodd Pennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd fod y Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a'r Rheolwr Tîm Gwybodaeth Fusnes yn datblygu hyfforddiant i aelodau o ran y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR).
- Codwyd cwestiwn am a allai cynghorau cymuned gael hyfforddiant gan Gyngor Sir Ddinbych.
Dywedodd Pennaeth y Gyfraith, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd fod hyfforddiant i gynghorwyr cymuned am y cod ymddygiad ar gael.

PENDERFYNWYD – Bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn argymhell bod cofnod o hyfforddiant ar gyfer aelodau unigol yn cael ei gadw.

7 CRAFFU AR Y BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS YN Y DYFODOL

Cyflwynodd y Cydlynnydd Craffu yr adroddiad i hwyluso trafodaeth ar gyfer trefniadau craffu effeithiol a chynaliadwy posibl yn y dyfodol ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth sicrhau eu bod yn cydymffurfio gyda gofynion statudol (dosbarthwyd eisoes).

Dywedodd yr Hwylusydd Craffu wrth y pwyllgor fod tri dewis wedi'u cynnig am sut i symud ymlaen gyda chraffu ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

- Parhau â threfniadau presennol o ddefnyddio Pwyllgorau Craffu'r awdurdodau lleol unigol i oruchwylio agweddau gwaith pob Cyngor ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar y cyd.
- Datblygu Pwyllgor Craffu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych ar y cyd.
- Cynnal cyfarfod anffurfiol ar y cyd o'r ddau bwyllgor Craffu.

Roedd y materion a godwyd gan Aelodau yn cynnwys:

- Roedd Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu y Cyngor a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi rhoi ystyriaeth i'r trefniadau Craffu posibl ac roedd y ddau o blaid sefydlu Cydbwyllgor Craffu ffurfiol ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.
- Yr effaith debygol y gallai papur gwyrdd Llywodraeth Cymru ar lywodraeth leol ei chael.
O ran unrhyw ad-drefnu awdurdodau lleol, byddai Conwy a Sir Ddinbych yn debygol o gael eu huno i gwmpasu'r un ardal â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus presennol.
- Cytunodd y Pwyllgor mai sefydlu cydbwyllgor Craffu ffurfiol gyda Chonwy oedd y dewis gorau ar gyfer craffu ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus strategol traws-sirol.

PENDERFYNWYD - Bod y Pwyllgor yn cefnogi sefydlu Cyd-bwyllgor Craffu ffurfiol rhwng Conwy a Sir Ddinbych i graffu ar waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych.

8 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT PWYLLGORAU CRAFFU'R CYNGOR 2017/18

Cyflwynodd y Cydlynnydd Craffu adroddiad i geisio barn aelodau am y trefniadau arfaethedig ar gyfer cynhyrchu Adroddiad Blynyddol Drafft Pwyllgorau Craffu'r Cyngor ar gyfer 2017/18.

Gofynnodd yr Hwylusydd Craffu a oedd unrhyw awgrymiadau neu unrhyw wybodaeth ychwanegol yr hoffai ei weld wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol a gaiff ei gyflwyno i'r Cyngor Blynyddol fis Mai 2018.

Dywedodd yr Hwylusydd Craffu wrth aelodau fod holiadur wedi'i ddsbarthu i'r holl gynghorwyr, aelodau cyfetholedig a swyddogion a oedd yn ymgysylltu'n rheolaidd gyda Chraffu. Roedd cyfanswm o 60 holiadur wedi'u dosbarthu a dychwelwyd 15. Gan ymateb i'r holiadur, cododd aelodau'r materion a ganlyn.

Cafwyd awgrym o ran sut gallai'r gyfradd ymateb isel gan gynghorwyr fod wedi bod yn rhannol oherwydd anawsterau roedd rhai aelodau wedi'u profi o ran cwblhau'r holiadur ar-lein neu oherwydd bod modd i arolygon a ddsbarthwyd drwy e-bost gael eu colli'n rhwydd ymhlith y nifer fawr o negeseuon e-bost mae aelodau'n eu cael.

PENDERFYNWYD – Bod y Pwyllgor yn cefnogi'r gwerthusiad o effeithiolrwydd swyddogaeth Craffu'r Cyngor a chyfranogiad aelodau a swyddogion perthnasol yn yr ymarfer gwerthuso.

9 ADOLYGIAD ETHOLIADOL SIR DDINBYCH

Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad am Adolygiad Etholiadol Sir Ddinbych.

Gwnaeth y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd grynhoi'r meini prawf sy'n cael eu defnyddio gan adolygiad Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru o Sir Ddinbych. Nod yr adolygiad oedd gwella cydraddoldeb etholiadol drwy'r sir drwy gysoni nifer yr etholwyr a gynrychiolir gan bob cynghorydd er bod y Comisiwn yn teimlo bod maint cyffredinol y Cyngor (h.y. nifer y cynghorwyr) yn briodol yn amodol ar unrhyw fân addasiadau i wella cydraddoldeb etholiadol ar lefel ward.

Roedd y Comisiwn wedi darparu map gyda chod lliw o'r sir, yn seiliedig ar yr anghysonder presennol o ran cynrychiolaeth etholiadol, a'r wardiau oren neu â llinellau oren toredig yw'r wardiau gyda'r anghysonder mwyaf (naill ai ddim digon neu ormod o etholwyr fesul cynghorydd) ac felly'r rhain sy'n peri'r pryder mwyaf.

Dywedwyd wrth Aelodau na fyddai trosglwyddo ardaloedd rhwng Sir Ddinbych ac unrhyw un o'i awdurdodau cyfagos yn cael ei ganiatáu dan reolau'r adolygiad, fel bod modd cynnwys unrhyw newidiadau i ffiniau'r ward o fewn ffin y sir.

Gan ymateb i gwestiwn, cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd bod modd i gynigion presennol Llywodraeth Cymru ar ad-drefnu llywodraeth leol effeithio ar yr adolygiad presennol o ffiniau etholiadol.

PENDERFYNWYD – Bod y Pwyllgor yn cymeradwyo argymhellion a chrynodeb y Gweithgor Aelodau.

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL

Cyflwynodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol a chytunwyd ar yr eitemau a ganlyn:

- Bod ad-drefnu Llywodraeth Leol ac uno yn eitem sefydlog.

- Trefniadau craffu ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (ar gyfer y cyfarfod nesaf).
- Adroddiad blynyddol drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (ar gyfer y cyfarfod nesaf).
- Pan fydd ar gael, adroddiad am drefniadau Craffu Bwrdd Twf Gogledd Cymru.

PENDERFYNWYD - yn amodol ar y diwygiadau uchod, y dylid cymeradwyo'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

Daeth y cyfarfod i ben am 11:38.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod:	19 Hydref 2018
Swyddog Arweiniol:	Gary Williams (Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd)
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price (Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd)
Teitl:	Ymgynghoriad ar Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol 2019/2020

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Bob blwyddyn mae Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol yn cyhoeddi adroddiad ar lefel taliadau a chynhaliaeth i aelodau lleyg a chyfetholedig. Mae'r adroddiad blynyddol drafft bellach ar gael, ac mae'r adroddiad hwn yn rhoi braslun o'i gynnwys.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol sy'n pennu swm y taliadau a'r gefnogaeth sydd ar gael i aelodau. Cyhoeddir penderfyniadau'r Panel mewn adroddiad blynyddol, a gyhoeddir yn gyntaf ar ffurf drafft er ymgynghoriad, ac mae'r drafft hwnnw ynghlwm wrth yr adroddiad.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn: adolygu adroddiad blynyddol drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol ac yn ystyried ymateb i'r ymgynghoriad.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Cyhoeddodd Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol adroddiad blynyddol drafft y mis yma ynglŷn â'r taliadau a'r gefnogaeth a fydd ar gael i aelodau yn 2019 / 20. Bydd y Panel yn croesawu unrhyw sylwadau ar y cynigion drafft cyn y daw'r ymgynghoriad i ben ar 27 Tachwedd 2018.
- 4.2 Disgwylir i'r Panel gyhoeddi'r adroddiad blynyddol terfynol fis Chwefror 2019, gan bennu symiau'r taliadau a'r rheolau ar eu cyfer.
- 4.3 Mae'r Panel yn cydnabod fod y cyfyngiadau ariannol ar y sector cyhoeddus, ac yn enwedig felly awdurdodau lleol, wedi golygu na chadwyd y cysylltiad rhwng cyflogau cynghorwyr a chyflogau yng Nghymru ar gyfartaledd mewn blynyddoedd diweddar. Nid yw'r Panel am i'r sefyllfa honno barhau, ac felly mae'n cynnig codi'r tâl sylfaenol sydd ar gael i gynghorwyr sir 1.97% i £13,868 (cynnydd o £268).

- 4.4 Mae'r adroddiad drafft yn cynnig rhoi £532 ar ben cyflogau aelodau Cabinet. Mae'r Panel yn nodi bod deiliaid y swyddi hyn â chyfrifoldebau gweithredol sylweddol, ac nad ydynt yn cael cyflogau cystal â deiliaid llawer o swyddi eraill yn y sector cyhoeddus. Byddai aelodau Cabinet hefyd yn cael y codiad a gynigir yn y cyflog sylfaenol.
- 4.5 Mewn blynyddoedd diweddar penderfynodd y Panel y dylai taliadau i benaethiaid dinesig a dirprwy benaethiaid dinesig gael eu pennu ar un o dair lefel ar gyfer pob swydd, a bod pob awdurdod lleol yn rhydd i ddewis pa lefel oedd fwyaf addas. Mae'r adroddiad drafft yn argymhell diddymu'r dewis o lefelau a phennu taliadau i gadeiryddion cynghorau ar yr un lefel â chadeiryddion pwyllgorau (£22,568 gan gynnwys y cyflog sylfaenol), ac o ran yr elfen ddinesig mae hynny £500 yn fwy na'r tâl sydd ar gael eleni.
- 4.6 Mae'r Panel yn cynnig pennu cyflog o £17,568 ar gyfer dirprwy benaethiaid dinesig (is-gadeiryddion cynghorau). O ran yr elfen ddinesig byddai hynny'n gynydd o £3,000 o gymharu ag eleni.
- 4.7 Nid yw'r adroddiad drafft yn cynnig newid y cyflogau uwch ar gyfer cadeiryddion pwyllgorau, ond byddai cadeirydd pob pwyllgor yn cael y codiad yn y cyflog sylfaenol.
- 4.8 Yn ôl Penderfyniad 6 yn yr adroddiad blynyddol drafft:
- 'Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, bod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngwrwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.'*
- 4.9 Mae'r Panel hefyd yn nodi ei fod yn disgwyl i'r holl aelodau cyfetholedig sydd â hawliau pleidleisio gael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol; dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.
- 4.10 O dudalen 40 o'r adroddiad blynyddol ymlaen, mae'r Panel yn cynnig newidiadau yn nhaliadau aelodau o gynghorau dinas, tref a chymuned. Mae Tabl 9 ar dudalen 47 yn rhoi crynodeb o'r cynllun taliadau a gynigir.
- 4.11 Yn Atodiad 1 ceir llythyr oddi wrth Gadeirydd y Panel, ac yn Atodiad 2 mae copi o'r adroddiad blynyddol drafft. Dilynwch y ddolen gyswilt isod i weld y ddogfen ar-lein a chael manylion y drefn ymgynghori:

<https://gov.wales/irpwsb/home/publication-reports/draft-annual-report-2019-20/?lang=cy>

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Dim cyfraniad uniongyrchol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gostau yn gysylltiedig â'r ymarfer ymgynghori. Bydd unrhyw gynnydd yng nghyflogau neu gostau cymorth aelodau o ganlyniad i benderfyniadau terfynol y Panel yn gorfod cael ei ariannu drwy gyllidebau'r Cyngor.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb?

Nid oes angen Asesiad o Effaith ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

Mae ymateb i ymgynghoriad y Panel yn swyddogaeth i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Hysbysir pob aelod o'r eitem hon a bydd croeso i bob un ohonynt ddod i gyfarfod y Pwyllgor. Cyflwynir adroddiad ar y penderfyniadau terfynol i'r Cyngor llawn dechrau'r flwyddyn nesaf.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dim angen.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae gan y Panel awdurdod i bennu lefelau taliadau i aelodau a phenderfynu ynglŷn â rhai materion o ran cefnogaeth. Nid oes unrhyw risgiau wedi'u canfod ynghlwm â'r materion sydd yn yr adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Adran 111 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972

Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

I:

Arweinwyr a Phrif Weithredwyr Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref Sirol
Cadeiryddion a Phrif Weithredwyr Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
Cadeiryddion a Chlercod Awdurdodau Tân ac Achub
Cadeirydd a Phrif Weithredwr Un Llais Cymru
Arweinydd a Phrif Weithredwr Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd/Aelodau Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref
Sirol, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub
Cyngorau Cymuned a Chyngorau Tref

2 Hydref 2018

Annwyl Gyfaill

Panel Annibynnol Cymru ar Gynabyddiaeth Ariannol – Blynyddol Adroddiad 2019/20

Amgaeir adroddiad blynyddol drafft y Panel ar gyfer 2019/20. Byddem yn gwerthfawrogi ac yn croesawu sylwadau yn ystod y cyfnod ymgynghori a ddaw i ben ar 27 Tachwedd 2018.

Llynedd ymwelodd y Panel â phob un o'r 22 prif gynghorau a thros 400 o aelodau etholedig a llawer o brif swyddogion. Rydym wedi ystyried llawer o'r materion a godwyd yn ystod yr ymweliadau ac wedi cyhoeddi adroddiad ar ein canfyddiadau. Mae'r adroddiad ar gael ar wefan y Panel.

Mae'r adroddiad drafft yn cynnwys newidiadau arfaethedig i'n fframwaith cydnabyddiaeth ariannol, gan gynnwys cynnydd bach yn y cyflog sylfaenol a rhai newidiadau sylweddol mewn perthynas â chynghorau cymuned a thref.

Byddwn yn ystyried yr ymatebion i'r drafft hwn cyn cynhyrchu'r adroddiad terfynol i'w gyhoeddi ym mis Chwefror 2019.

Yn gywir

John Bader, Cadeirydd

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol

Adroddiad Blynyddol

DRAFFT

Chwefror 2019

Tudalen 17

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2019

RHAGAIR

Llynedd, bu'r Panel yn ymweld â phob un o'r 22 prif gyngor, gan gyfarfod nifer o aelodau a swyddogion. Fe wnaethom gynhyrchu a chyhoeddi adroddiad yn nodi'n canfyddiadau o'r ymweliadau. Mae'r adroddiad ar gael ar wefan y Panel.

Yn yr Adroddiad Blynyddol drafft hwn, rydym yn edrych ar rai o'r materion a gododd yn ystod ein hymweliadau. Rydym wedi dweud cyn hyn nad yw taliadau i gynghorwyr wedi codi mor gyflym â'r cymharydd gwreiddiol a ddefnyddiwyd gan y Panel i sefydlu lefel briodol o gydnabyddiaeth ariannol yn sgil pwysau ar wariant cyhoeddus. Gellir gweld effaith hyn mewn tabl a'r graff sy'n rhan o'r adroddiad hwn.

Rydym yn cynnig cynnydd bach arall i gyflog sylfaenol aelodau etholedig y prif gynghorau, a fydd o leiaf yn atal erydiad pellach. Am y tro cyntaf ers sawl blwyddyn, rydym hefyd yn cynnig cynnydd bach yn y taliadau cydnabyddiaeth i arweinwyr ac aelodau gweithredol.

Mae'r Panel hefyd yn cynnig newidiadau pellach mewn perthynas â thaliadau i aelodau cynghorau cymuned a thref.

Fel arfer, gwerthfawrogir unrhyw ymatebion i'r Adroddiad drafft hwn erbyn y dyddiad cau yn y llythyr eglurhaol.

John Bader
Cadeirydd

Aelodau'r Panel

John Bader – Cadeirydd
Gregory Owens - Is-gadeirydd
Stephen Mulholland

Julie May
Saz Willey
Roger Symonds

Ceir gwybodaeth fanwl am yr aelodau ar y wefan:

<http://gov.wales/irpwsb/home/?lang=cy>

Cynnwys

Cyflwyniad

1. Fframwaith y Panel: Egwyddorion Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau	6
2. Tudalen Grynodedeb yr Adroddiad Blynyddol	8
3. Taliadau i Aelodau Etholedig Prif Gyngorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch-gyflogau a Chyflogau Dinesig	9
4. Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu	23
5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig Prif Gyngorau	24
6. Hawl i Absenoldeb Teuluol	25
7. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	26
8. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Tân ac Achub Cymru	30
9. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub	34
10. Ad-dalu Costau Gofal	36
11. Absenoldeb Oherwydd Salwch i Ddeiliaid Uwch-gyflogau	37
12. Ad-dalu Costau Teithio a Chynhaliaeth pan fo'r Aelod ar Fusnes Swyddogol	39
13. Taliadau i Aelodau o Gyngorau Tref a Chymuned	41
14. Cydymffurfio â Gofynion y Panel	50
15. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gyngorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion Prif Gyngorau	51
Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2019/20	58
Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW) ar gyfer	63
Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau	78
Atodiad 4: Cyhoeddi Cydnabyddiaeth Ariannol - Gofynion y Panel	80

Cyflwyniad

Dyma unfed ar ddeg Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, a'r wythfed i gael ei gyhoeddi o dan ofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (fel y'i diwygiwyd).

1. Fel gyda holl Adroddiadau Blynyddol y Panel, mae'r penderfyniadau ar gydnabyddiaeth ariannol aelodau'n seiliedig yr egwyddorion a nodir yn Adran 1.
2. Mae'r Panel wedi mynegi ei farn yn gyson na ellir cynnal gwerthoedd democrataidd llywodraethu lleol heb fynd i gostau. Mae aelodau awdurdodau lleol (gan gynnwys aelodau cyfetholedig ac aelodau penodedig) yno i gynrychioli buddiannau pobl leol, llywodraethu cymunedau lleol, a sicrhau gwasanaethau cyhoeddus priodol sy'n cynnig gwerth am arian i drethdalwyr lleol trwy graffu effeithiol, y maent yn atebol amdano i'w cymuned. Mae'r rhain yn dasgau pwysig a sylweddol i aelodau'r awdurdodau perthnasol o fewn cylch gwaith y Panel. Mae taliadau i aelodau ar gael i annog amrywiaeth o bobl barod a galluog i fynd ati i lywodraethu'n lleol, trwy'r rolau y cânt eu hethol, eu penodi neu eu cyfethol iddynt.
3. Wrth bennu lefel y taliadau i aelodau cynghorau lleol, mae'r Panel yn ceisio cydymffurfio ag egwyddor *'derbynioldeb'* trwy sicrhau nad yw'r rhain *'mor uchel fel bod angen dargyfeirio adnoddau sylweddol o flaenoriaethau allweddol cyngor'*. Ond mae Adran 142(8) o'r Mesur yn fwy eglur ar *'fforddiadwyedd gan nodi "wrth osod swm¹ ... rhaid i'r Panel ystyried beth yn ei farn ef fydd effaith ariannol debygol gwneud hynny ar awdurdodau perthnasol"*. Mae ateb gofyniad y Mesur o ran fforddiadwyedd wedi bod yn her i'r Panel, yn enwedig oherwydd diddordeb y cyhoedd mewn taliadau a wneir i aelodau. Mae'r Panel yn cydnabod bod mater fforddiadwyedd – mewn perthynas â chyllidebau gwasanaethau awdurdodau perthnasol ac mewn perthynas ag incwm gwario'r etholwyr – yn debygol o gael effaith ar ganfyddiad y cyhoedd am unrhyw godiadau mewn taliadau i aelodau.
4. Fodd bynnag, rhaid i daliadau i aelodau am eu hamser, gwerth a chyfrifoldeb fod, a chael eu gweld i fod, yn deg i'r rhai sy'n cyflawni'r rôl. Yn 2009, cysylltodd y Panel daliadau'r aelodau ag enillion gros canolrifol yr holl weithwyr llawn-amser sy'n byw yng Nghymru, fel yr adroddwyd yn yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE). Pennwyd y cyflog sylfaenol ar y pryd ar lefel a oedd yn dair rhan o bump o Gyflog Canolrifol Cymru Gyfan, ac fe bennwyd uwch-gyflogau ar lefelau a oedd yn lluosrifau o'r cyflog canolrifol blynyddol hwn. Wrth bennu'r cyflogau hyn, roedd y Panel yn cydnabod bod yna gyfraniad di-dâl i wasanaeth cyhoeddus.
5. Wrth ymweld â'r prif gynghorau llynedd, dywedodd sawl un o'r aelodau eu bod o'r farn bod y cyflog sylfaenol yn rhy isel, o gymharu â swyddi cyflogedig traddodiadol, i ddenu pobl ifanc ac annog mwy o amrywiaeth. Fe dynnon nhw

sylw at y gwahaniaethau sylweddol rhwng cydnabyddiaeth ariannol a'r cymorth sydd ar gael i aelodau etholedig mewn lefelau eraill o lywodraeth yng Nghymru. Roeddent yn cynnig felly y dylai lefel y cyflog sylfaenol gael ei chodi'n sylweddol i gydnabod pwysigrwydd rôl aelod etholedig o brif gyngor.

6. Mae'r cyfyngiadau ariannol ar y sector cyhoeddus ac awdurdodau lleol yn benodol wedi golygu na yw'r cysylltiad ag enillion cyfartalog yng Nghymru wedi cael ei gynnal. Mae'r Panel o'r farn bod hyn wedi tanbrizio gwerth aelodau etholedig. Er mwyn osgoi erydiad pellach mewn perthynas ag enillion cyfartalog mae'r Panel wedi penderfynu cynyddu'r cyflog blynyddol sylfaenol i £13,868 (cynnydd o 1.97%).
7. Nid yw cyflogau arweinwyr ac aelodau o'r weithrediaeth wedi cynyddu ers sawl blwyddyn (ac eithrio'r cynnydd i'r elfen sylfaenol). Rydym o'r farn bod cyfrifoldeb gweithredol sylweddol ar ysgwyddau deiliaid y swyddi hyn, ac nad ydynt wedi'u talu'n dda iawn o gymharu â nifer o swyddogion sector cyhoeddus eraill. Rydym felly wedi cynnig cynnydd bach o £800 (i gynnwys y cynnydd o £268 yn y cyflog sylfaenol).
8. O'r trafodaethau yn ystod ein hymweliadau â chynghorau mae'n amlwg mai ychydig iawn o aelodau sy'n defnyddio'r ddarpariaeth yn y fframwaith i ad-dalu costau gofal. Ymddengys fod rhai aelodau'n dal i fod yn gyndyn o hawlio'r cyfan y mae ganddynt hawl iddo i gefnogi eu gwaith, oherwydd pryderon ynghylch y cyhoeddusrwydd anffafriol y gall hyn ei ddenu (gweler Atodiad 4 am y dewisiadau cyhoeddi). Erfyniwn ar Bwyllgorau Gwasanaethau Democratiaidd i gymryd camau i annog mwy o aelodau i ddefnyddio'r elfen hon o'n fframwaith a hwyluso'r broses o'i hawlio fel nad yw'r aelodau dan sylw'n profi anfantais ariannol.
9. Mae'r Panel wedi parhau i gyfrannu lle bynnag y bo'n bosibl at wella amrywiaeth mewn llywodraeth leol yng Nghymru trwy ei benderfyniadau. Er mwyn cymryd cam pellach yn hyn o beth mae'r Panel wedi cynhyrchu taflen ar gyfer darpar ymgeiswyr ar gydnabyddiaeth ariannol i aelodau o gynghorau. Rydym yn falch bod sawl prif gyngor wedi ychwanegu'r daflen hon at eu gwefannau.
10. Rydym wedi parhau i ymgysylltu â chynghorau cymuned a thref, ac wedi cyfarfod â nifer o grwpiau o gynrychiolwyr yn gynharach yn y flwyddyn. Cynhaliwyd 3 sesiwn hefyd gyda chlercod cynghorau er mwyn cael cyfle i egluro materion gweinyddol. O ganlyniad, rydym yn cynnig diwygio'n fframwaith ymhellach o ran cynghorau cymuned a thref. Mae'r penderfyniadau arfaethedig ar gyfer cynghorau cymuned a thref i'w gweld yn Adran 13.
11. Diwygiodd Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 gan fewnosod Adran 143A. Mae hon yn ei gwneud hi'n ofynnol i unrhyw brif gyngor neu awdurdod tân ac achub sy'n bwriadu newid cyflog ei Bennaeth Gwasanaeth Cyflogedig ymgynghori â'r Panel oni bai bod y newid yn gyson â newidiadau a gymhwysir i swyddogion eraill. Mae Adran 143A hefyd yn galluogi'r Panel i ffurfio barn ynglŷn ag unrhyw beth yn Natganiad Polisi Tâl awdurdod sy'n ymwneud â chyflog y Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig (fel arfer y Prif Weithredwr neu'r Prif Swyddog Tân). Fe estynnodd Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 y cyfrifoldeb hwn, dros dro, i

Brif Swyddogion prif awdurdodau. Caiff y ffordd y mae'r Panel yn defnyddio'r pŵer hwn ei nodi yn Adran 15 o'r Adroddiad hwn ac mae'n cyd-fynd â'r canllawiau i'r Panel a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

12. Ers ysgwyddo'r cyfrifoldeb ychwanegol mewn perthynas â newidiadau i gyflogau prif swyddogion prif gynghorau mae'r Panel wedi ymdrin â nifer o geisiadau bob blwyddyn. Gellir gweld penderfyniadau'r Panel dros y flwyddyn ddiwethaf yn Adran 15.

¹ <http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/4/contents/enacted/welsh>

1. Fframwaith y Panel: Egwyddorion Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau

Cynnal ymddiriedaeth a hyder

- 1.1 Mae gan ddinasyddion yr hawl i ddisgwyl bod pawb sy'n dewis gwasanaethu mewn awdurdodau lleol yn cynnal ymddiriedaeth y cyhoedd trwy goleddu'r gwerthoedd a'r foesege sy'n ymhlyg mewn gwasanaeth cyhoeddus o'r fath. Mae'r egwyddorion hyn yn sylfaen i'r cyfraniad y mae gwaith y Panel a'i Fframwaith yn ei wneud tuag at gynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd.

Symrlwydd

- 1.2 Mae'r Fframwaith yn glir ac yn ddealladwy. Mae hyn yn hanfodol er mwyn i'r Panel allu cyfleu ei benderfyniadau yn effeithiol i bawb yr effeithir arnynt gan ei waith neu sydd â diddordeb ynddo.

Cydnabyddiaeth ariannol

- 1.3 Mae'r Fframwaith yn darparu ar gyfer taliadau i aelodau o awdurdodau lleol sydd â chyfrifoldeb am wasanaethu eu cymunedau. Ni ddylai lefel y gydnabyddiaeth ariannol fod yn rhwystr i ymgymryd â'r gwaith na pharhau ag ef. Ni ddylai fod unrhyw ofyniad bod adnoddau sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n cael eu hariannu o'r taliad. Mae'r Fframwaith yn rhoi taliadau ychwanegol i'r rhai y rhoddir mwy o gyfrifoldeb iddynt.

Amrywiaeth

- 1.4 Caiff democratiaeth ei chryfhau pan fo aelodaeth o awdurdodau lleol yn adlewyrchu'n ddigonol gyfansoddiad demograffig a diwylliannol y cymunedau a wasanaethir gan y cyfryw awdurdodau. Bydd y Panel wastad yn ystyried pa gyfraniad y gall ei fframwaith ei wneud i annog y rhai a dangynrychiolir yn sylweddol i gyfranogi ar lefel awdurdod lleol.

Atebolrwydd

- 1.5 Mae gan drethdalwyr a dinasyddion yr hawl i gael gwerth am arian o arian cyhoeddus sydd wedi'i neilltuo i roi cydnabyddiaeth ariannol i'r rhai a etholir, a benodir, neu a gyfetholir i wasanaethu er budd y cyhoedd. Mae'r Panel yn disgwyl bod pob prif gyngor yn trefnu bod gwybodaeth am weithgareddau ei aelodau a chydnabyddiaeth ariannol a roddir iddynt ar gael yn rhwydd ac yn briodol.

Tegwch

- 1.6 Bydd yn bosibl cymhwyso'r fframwaith yn gyson i aelodau pob awdurdod lleol sydd o fewn cylch gwaith y Panel fel modd i sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg, yn fforddiadwy ac yn gyffredinol dderbyniol.

Ansawdd

- 1.7 Mae'r Panel yn cydnabod bod y cymysgedd cymhleth o ddyletswyddau llywodraethu, craffu a rheoleiddio sydd ar aelodau yn golygu bod yn rhaid iddynt ymgysylltu â phroses o wella ansawdd yn barhaus. Mae'r Panel yn disgwyl i aelodau ymgymryd â'r cyfleoedd hyfforddi a datblygiad personol hynny sy'n angenrheidiol i gyflawni'r dyletswyddau y cânt gydnabyddiaeth ariannol amdanynt mewn modd priodol.

Tryloywder

- 1.8 Mae er budd y cyhoedd i sicrhau tryloywder cydnabyddiaeth ariannol aelodau. Mae rhai aelodau yn derbyn lefelau ychwanegol o gydnabyddiaeth ariannol am eu bod wedi'u hethol, neu eu penodi, i fwy nag un corff cyhoeddus. Mae'r fframwaith yn fodd i sicrhau bod gwybodaeth am yr holl gydnabyddiaeth ariannol y mae pob aelod yn ei chael ar gael yn rhwydd i'r cyhoedd.

Cydnabyddiaeth Ariannol i Swyddogion

- 1.9 Mae'r Panel yn cymhwyso'r egwyddorion hyn, sef tegwch, atebolrwydd a thryloywder, yn ei holl benderfyniadau ynghylch cydnabyddiaeth ariannol i aelodau'r holl awdurdodau sydd o fewn ei gylch gwaith. Mae'r un egwyddorion yn berthnasol pan fo'n ofynnol i'r Panel wneud argymhellion mewn perthynas â chydnabyddiaeth ariannol i swyddogion cyflogedig yr awdurdodau hyn hefyd.

2. Tudalen Grynodedb yr Adroddiad Blynyddol

Math o Daliad	Math o Awdurdod			
	Prif Gyngorau	Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	Awdurdodau Tân ac Achub	Cyngorau Tref a Chymuned
Cyflog Sylfaenol	tudalen 12	tudalen 27	tudalen 31	Amherthnasol
Uwch-rolau	tudalen 15	tudalen 27	tudalen 31	tudalen 43
Cadeiryddion Pwyllgorau	tudalen 15	tudalen 27	tudalen 31	Amherthnasol
Grwpiau Gwrthbleidiau	tudalen 15	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol
Penaethiaid a Dirprwyon Dinesig	tudalen 16	Amherthnasol	Amherthnasol	tudalen 45
Aelodau Llywyddol	tudalen 18	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol
Miltiredd	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 44
Costau Teithio Eraill	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 39	tudalen 44
Costau Cynhaliaeth	tudalen 40	tudalen 40	tudalen 40	tudalen 44
Costau Gofal	tudalen 36	tudalen 36	tudalen 36	tudalen 45
Absenoldeb Teuluol	tudalen 25	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol
Absenoldeb oherwydd salwch	tudalen 37	tudalen 37	tudalen 37	Amherthnasol
Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu	tudalen 23	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol
Pensiwn	tudalen 24	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol
Aelodau Cyfetholedig	tudalen 34	tudalen 34	tudalen 34	Amherthnasol
Lwfansau Penodol neu Ychwanegol	tudalen 21	tudalen 28	tudalen 32	Amherthnasol
Taliadau i Gyngorwyr Tref a Chymuned	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol	tudalen 41
Digolledu am Golled Ariannol	Amherthnasol	Amherthnasol	Amherthnasol	tudalen 44
Datganiad o Daliadau	tudalen 80	tudalen 80	tudalen 80	tudalen 80
Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol	Tudalen 78	Tudalen 78	Tudalen 78	Amherthnasol
Cyflogau Prif Weithredwyr a Phrif Swyddogion	Tudalen 51	Amherthnasol	Tudalen 51	Amherthnasol

3. Taliadau i Aelodau Etholedig Prif Gynghorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch-gyflogau a Chyflogau Dinesig

Cyflog Sylfaenol ar gyfer aelodau etholedig prif gynghorau

- 3.1 Yn 2009, cysylltodd y Panel y cyflog sylfaenol ag enillion gros canolrifol yr holl weithwyr llawn-amser sy'n byw yng Nghymru, fel yr adroddwyd yn yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE). O gofio'r pwysau sydd ar wariant cyhoeddus, nid yw wedi bod yn bosibl cynnal y cysoniad hwn. Pe bai'r cysoniad hwn wedi parhau byddai'r cyflog sylfaenol yn sylweddol uwch na'r swm a ragnodir ar hyn o bryd (yn agos at £16,000 y flwyddyn). Cyfrifir hyn ar sail rhagdybiaeth bod y gweithgarwch sylfaenol y mae'n ofynnol i aelod etholedig ymgymryd ag ef (h.y. heb y gwaith ychwanegol sy'n ofynnol ar gyfer uwch-gyflog) yn cyfateb i dridiau o waith yr wythnos.
- 3.1.1 Mae'r tablau isod yn dangos penderfyniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol ynghylch newidiadau i gyflogau aelodau o'r meinciau cefn yng Nghymru, ynghyd â 4 mesur posib o gyfraddau cynnydd dros yr 8 mlynedd ddilynol. Mae Tabl 1 yn rhoi'r canrannau'r cynnydd. Mae Tabl 2 yn rhoi'r ffigurau gwirioneddol. Mae'r llywodraeth a nifer o sefydliadau yn defnyddio Mynegai Prisiau Manwerthu (RPI) a Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI) fel mesurau chwyddiant priodol. Mae Graddfa Gyflog y Cyd-gyngor Cenedlaethol (NJC) (mesur o daliadau sector cyhoeddus) yn ystyried pwynt 27 ar y golofn gyflog fel ffigur cymharol priodol ar gyfer cyfradd sylfaenol yr aelodau. Cyhoeddir Cyflog Canolrifol Cymru Gyfan gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Ffigur cychwynnol 2010 ym mhob achos yw £13,868.
- 3.1.2 Er mwyn gosod hyn yng nghyd-destun aelodau etholedig eraill Cymru, yn ystod yr un cyfnod mae cyflogau Aelodau'r Cynulliad wedi cynyddu 24% (£53,852 i £66,874 - bellach wedi'i fynegeio i Gyflog Cyfartalog Cymru yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion) ac mae cyflogau Aelodau Seneddol wedi cynyddu 17.7% (£65,738 i £77,379).
- 3.1.3 Felly mae cyflogau aelodau'r meinciau cefn wedi aros yn gymharol llonydd dros y 9 mlynedd ddiwethaf ac, mewn termau real, wedi syrthio yn ôl yn sylweddol yn ôl unrhyw fesur rhesymol.

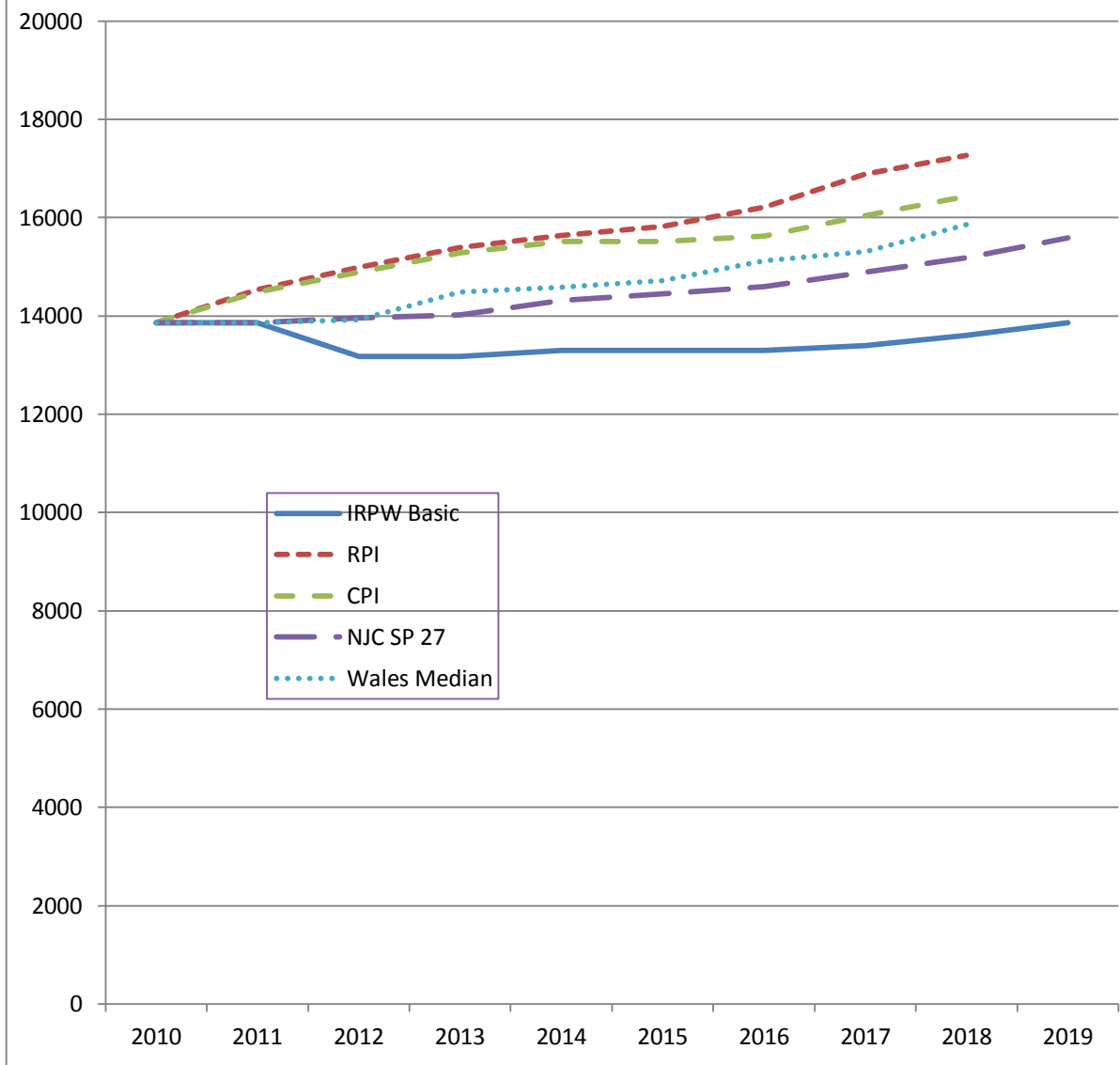
Tabl 1: Cyflogau sylfaenol yr Aelodau a chymharwyr amgen 2010-18 yn ôl canran

Blwyddyn	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
IRPW Sylfaenol	3.8	0	-5.0	0	0.95	0	0	0.75	1.5	1.97
RPI	4.8	4.8	3.1	2.7	1.6	1.2	2.5	4.1	2.3	
CPI	3.3	4.5	2.8	2.6	1.5	0	0.7	2.7	2.4	
NJC SP 27	0	0	0.7	0.43	2.05	1.0	1.0	2.0	2.0	2.6
Canolrif Cymru	2.5	0	0.44	4.0	0.64	1.0	2.7	1.2	3.6	

Tabl 2: Cyflogau sylfaenol yr Aelodau a chymharwyr amgen 2010-18 yn ôl ffigur gwirioneddol

Blwyddyn	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
IRPW Sylfaenol	13,868	13,868	13175	13175	13300	13300	13300	13400	13600	13,868
RPI	13,868	14533	14984	15388	15635	15822	16218	16883	17271	
CPI	13,868	14492	14897	15285	15514	15514	15623	16044	16429	
NJC SP 27	13,868	13,868	13965	14025	14312	14455	14600	14892	15190	15585
Canolrif Cymru	13,868	13,868	13929	14486	14579	14725	15122	15303	15855	

CYFLOGAU AELODAU SYLFAENOL A CHYMHARYDDION YNG NGHYMURU 2010 - 2019

3.2 Mae'r Panel yn dal i fod yn ymwybodol bod y gweithgareddau craidd y mae'n ofynnol i aelod etholedig o brif gyngor eu cyflawni'n amrywio. Dylai dyletswyddau a gyflawnir alluogi'r holl aelodau i gyflawni eu cyfrifoldebau anweithredol craidd i lywodraethu eu cyngor ac i gynrychioli'r rhai sy'n byw yn eu ward. Fel rôl etholedig, nid yw swyddi o'r fath yn cael eu trin yn rhwydd yn yr un modd â chyflogaeth sydd ag oriau wedi'u meintio'n fanwl gywir. Mae'r gwaith sy'n deillio o gynrychioli trigolion ward yn arbennig o amrywiol gan y dylanwedir arno gan yr amrywiadau mawr mewn amodau economaidd-gymdeithasol, demograffeg a lefelau trefoli a hefyd y gwahanol gymarebau rhwng trigolion a chynghorwyr. Gall yr amgylchiadau hyn amrywio'n sylweddol o fewn awdurdodau unigol yn ogystal â rhwng awdurdodau lleol pan gymharir y rhain ledled Cymru. Pan ymglymerir â swyddi etholedig disgwylir lefel o ymrwymiad personol i'r gymuned sy'n mynd y tu hwnt i oriau diffiniedig y

rhoddir cydnabyddiaeth ariannol amdanynt. Mae'n beth cyffredin i aelodau etholedig ddweud eu bod yn treulio llawer mwy o amser na'r tridiau tybiannol (amser ychwanegol a weithir ac a oedd yn cael ei ddiffinio'n flaenorol gan y Panel fel 'disgownt gwasanaeth cyhoeddus').

- 3.3 Yn 2017 ymwelodd aelodau'r Panel â'r holl brif gynghorau yng Nghymru i gwrdd ag aelodau etholedig i oleuo a diweddarau eu dealltwriaeth am weithgareddau aelodau etholedig a chyfetholedig. Yn ystod 2018, bydd y Panel yn parhau i gysylltu'n rheolaidd â chynghorwyr a swyddogion. Bydd aelodau'r Panel yn cyfarfod Cadeiryddion Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd a'u swyddogion, a chyfarfod Arweinwyr Cynghorau a chynrychiolwyr aelodau etholedig eraill dan nawdd CLILC. Mae'r Panel hefyd, drwy amrywiol ohebiaeth â chynghorau ac aelodau cyngor unigol ac eraill, wedi parhau i gynnal deialog. Y sefyllfa a nodir yn gyffredinol gan gynghorwyr a swyddogion o hyd, yn arbennig yng nghyd-destun cyni - yw bod y llwyth gwaith y mae pob aelod etholedig yn ei ysgwyddo yn sylweddol, ac yn llawer mwy na 3 diwrnod yr wythnos.
- 3.4 Wrth wneud penderfyniadau ariannol ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol hwn, mae'r Panel wedi ystyried y datblygiad mewn amrywiaeth o ffigurau meincnod ar gyfer y cyfnod o 2010 i 2017. Yn ogystal â ffigurau enillion gros canolrifol yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion ar gyfer Cymru, fe wnaeth y Panel hefyd ystyried y Mynegai Prisiau Manwerthu, y Mynegai Prisiau Defnyddwyr, Graddfeydd Cyflog y Cyd-gyngor Cenedlaethol a ffigurau Cyflog Byw. Fel y gwelir yn Nhabl 1 uchod, mae'r bwlch rhwng lefel y gydnabyddiaeth ariannol sylfaenol i aelodau etholedig prif gynghorau a dangosyddion perthnasol o godiadau mewn incwm a chostau byw wedi parhau i dyfu. Yn 2017 dechreuodd y Panel weithredu i gau'r bwlch a chyfyngu ar gyfradd yr erydiad. Mae unrhyw addasiadau wedi bod yn gyson ag egwyddor y Panel y dylai ei benderfyniadau fod yn fforddiadwy ac yn dderbyniol. Er bod cyllid y sector cyhoeddus yn dal i fod dan bwysau, mae'r wybodaeth sydd i'w gweld yn Nhabl 1 a Thabl 2 yn cefnogi ystyriaeth y Panel bod cyfiawnhad dros gynnydd yn y cyflog sylfaenol. Mae wedi penderfynu y dylai fod cynnydd o £268 y flwyddyn, sy'n cyfateb i 1.97%. Byddai hyn yn adfer lefel y cyflog sylfaenol i'r swm a dalwyd yn 2011. Mae'r cynnydd arfaethedig yn berthnasol i'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau prif gynghorau mewn cydnabyddiaeth o'r dyletswyddau sylfaenol sy'n ddisgwyliedig gan yr holl aelodau etholedig.

Uwch-gyflogau ar gyfer aelodau etholedig prif gynghorau

- 3.5 Bydd y cyfyngiad ar nifer yr uwch-gyflogau sy'n daladwy ('y cap') yn parhau. Yn 2019/20, ni fydd uchafswm yr uwch-gyflogau sy'n daladwy ym mhob prif gyngor yn cael ei newid, a bydd fel yr hyn a nodir yn Nhabl 3. Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd i'r cap ar gyfer Ynys Môn fel y gwelir yn adroddiad atodol y Panel a gyhoeddwyd yn 2017.

Penderfyniad 1: Bydd y cyflog sylfaenol yn 2019/20 ar gyfer aelodau etholedig prif gynghorau yn £13,868.

Tabl 3: Uchafswm yr aelodau o gynghorau sy'n gymwys i gael uwch-gyflog

Cyngor	Nifer y cynghorwyr	Nifer yr uwch-gyflogau
Grŵp A (poblogaethau dros 200,000)		
Caerdydd	75	19
Rhondda Cynon Taf	75	19
Abertawe	72	19
Grŵp B (poblogaethau rhwng 100,000 a 200,000)		
Pen-y-bont ar Ogwr	54	18
Caerffili	73	18
Sir Gaerfyrddin	74	18
Conwy	59	18
Sir y Fflint	70	18
Gwynedd	75	18
Castell-nedd Port Talbot	64	18
Casnewydd	50	18
Sir Benfro	60	18
Powys	73	18
Bro Morgannwg	47	18
Wrecsam	52	18
Grŵp C (poblogaethau hyd at 100,000)		
Blaenau Gwent	42	17
Ceredigion	42	17
Sir Ddinbych	47	17
Ynys Môn	30	16
Merthyr Tudful	33	16
Sir Fynwy	43	17
Torfaen	44	17

Taliadau i aelodau o'r Weithrediaeth, Cadeiryddion Pwyllgorau, ac Arweinydd yr Wrthblaid

3.6 Nid yw'r Panel wedi cynyddu'r uwch-gyflogau sy'n cael eu talu i ddeiliaid y swyddi hyn ers chwe mlynedd. Yr unig gynnydd a dderbyniodd yr aelodau hyn yw'r cynnydd yn y cyflog sylfaenol sy'n berthnasol i'r holl aelodau.

Y Weithrediaeth

- 3.6.1. Yn 2009, daeth y Panel i'r casgliad y dylid ystyried bod aelodau'r Weithrediaeth yn gweithio oriau sy'n cyfateb i amser llawn (hyd at 40 awr yr wythnos), ond nid naw tan bump o reidrwydd. Mae trafodaethau parhaus gydag aelodau a swyddogion wedi cadarnhau'r casgliad hwn. Yn wir, dywedodd nifer o aelodau gweithrediaethau bod eu llwyth gwaith wedi cynyddu, a mynegwyd

pryderon hefyd gan nifer o aelodau nad oedd y gwahaniaeth rhwng cyflog cadeirydd pwyllgor a chyflog aelod gweithrediaeth yn cydnabod y gwahaniaeth o ran cyfrifoldeb na llwyth gwaith.

- 3.6.2 Mewn cydnabyddiaeth o hyn, mae'r Panel wedi penderfynu y dylid cynyddu uwch-gyflogau Band 1 a Band 2 sy'n daladwy i'r Arweinydd, y Dirprwy Arweinydd ac Aelodau Gweithrediaethau.
- 3.6.3 Swm y cynnydd yw £800. Mae hynny'n cynnwys y cynnydd o £268 i'r cyflog sylfaenol y bydd yr holl aelodau yn ei dderbyn fel y gwelir ym Mhenderfyniad 2.

Cadeiryddion Pwyllgorau

- 3.6.4 Mae gwahaniaeth sylweddol rhwng cyfrifoldebau a swyddogaethau cadeirio gwahanol bwyllgorau. Atgoffir cynghorau nad oes rhaid iddynt dalu cadeiryddion pwyllgorau. Mater i bob cyngor yw penderfynu pa gadeiryddion pwyllgorau, os o gwbl, sy'n cael eu cydnabod yn ariannol. Mae hyn yn caniatáu cynghorau i ystyried gwahanol lefelau cyfrifoldeb.
- 3.6.5 Lle telir cadeiryddion pwyllgorau, y tâl fydd: £22,568.

Y Bandiau Uwch-gyflog

Penderfyniad 2: Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd lefelau uwch-gyflog yn 2019/20 ar gyfer aelodau o brif gynghorau fel y nodir yn Nhabl 4.

Tabl 4: Cyflogau sylfaenol ac uwch-gyflogau sy'n daladwy i aelodau o brif gynghorau

Cyflog sylfaenol (sy'n daladwy i'r holl aelodau etholedig) £13,868			
	Grŵp A (Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Abertawe)	Grŵp B (Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Sir y Fflint, Gwynedd, Castell-nedd Port Sir Benfro, Powys, Bro Morgannwg, Wrecsam)	Grŵp C (Blaenau Gwent, Ceredigion, Sir Ddinbych, Merthyr Tudful, Sir Fynwy, Torfaen, Ynys Môn)
Uwch-gyflogau (gan gynnwys cyflog sylfaenol)			
Band 1 Arweinydd	£54,100	£49,100	£44,100
Dirprwy Arweinydd	£38,100	£34,600	£31,100
Band 2 Aelodau gweithrediaethau	£33,100	£30,100	£27,100
Band 3 Cadeiryddion pwyllgorau (os ydynt yn cael cydnabyddiaeth ariannol):		£22,568	
Band 4 Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf ³		£22,568	
Band 5 Arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill		£17,568	

Nodiadau ar Dabl 4:

- Mae'r Panel o'r farn mai swyddogaethau arweiniol a gweithredol (cyflogau Band 1 a 2 yn eu tro) sydd â'r atebolrwydd unigol mwyaf, a bod 'maint y boblogaeth' yn parhau i fod yn ffactor sylweddol sy'n dylanwadu ar lefelau cyfrifoldeb ac felly mae'r defnydd o dri grŵp o'r boblogaeth (A, B ac C) yn parhau.

Er gwybodaeth: Grŵp Poblogaeth A - 200,000 a throsodd; Grŵp Poblogaeth B - 100,001 i 199,999; Grŵp Poblogaeth C - hyd at 100,000.

- b. Cynigir cynyddu uwch-gyflogau Band 1 a Band 2 ar gyfer Arweinwyr, Dirprwy Arweinwyr ac Aelodau Gweithrediaethau o £800, sy'n cynnwys y cynnydd o £268 ar y cyflog sylfaenol y bydd pob un o'r aelodau yn ei dderbyn.
- c. Bydd cadeiryddion pwyllgorau yn derbyn taliadau Band 3. Mater i bob cyngor yw penderfynu pa gadeiryddion pwyllgorau, os o gwbl, sy'n cael eu cydnabod yn ariannol. Mae hyn yn caniatáu cyngorau i ystyried gwahanol lefelau cyfrifoldeb.
- d. Mae'r amod bod yn rhaid i arweinydd grŵp gwrthblaid neu arweinydd unrhyw grŵp arall gynrychioli o leiaf 10% o aelodaeth y cyngor cyn bod yn gymwys i gael uwch-gyflog yn parhau'n ddigyfnewid.
- e. Mae'r Panel wedi penderfynu bod yn rhaid i gyngor drefnu bod uwch-gyflog ar gael i arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf.
- f. Mae'r Panel wedi penderfynu bod yn rhaid talu uwch-gyflog Band 5 i arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill os ydynt yn cael cydnabyddiaeth ariannol.

Gweler Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, Atodiad 2, Rhan 1(2) ar gyfer diffiniad o "*grŵp yr wrthblaid fwyaf*" a "*grŵp gwleidyddol arall*".

³Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf. Gweler Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, Atodiad 2, Rhan 1(2) ar gyfer diffiniad o "*grŵp yr wrthblaid fwyaf*" a "*grŵp gwleidyddol arall*".

Taliadau i Benaethiaid a Dirprwyon Dinesig (Cyflogau Dinesig)

- 3.7 Mae'r Panel yn nodi bod y rhan fwyaf o gynghorau ar hyn o bryd wedi pennu cyflogau ar gyfer eu penaeithiaid a dirprwyon sy'n cyd-daro â'u grwpiau poblogaeth yn hytrach nag adlewyrchu'r cyfrifoldebau penodol sy'n gysylltiedig â'r rolau. Mae cynghorau wedi dweud yn gadarn wrth y Panel nad yw aelodau etholedig yn dymuno gwneud unrhyw ddewisiadau sy'n gofyn i'r cynghorau eu hunain gyfateb lefel gweithgareddau neu ddyletswyddau aelod penodol â lefel o gyflog ar gyfer y rôl. Mae pob dewis o'r fath bellach wedi'u dileu. Yn achos cyflogau dinesig, os ydynt yn cael eu talu, mae'r taliad Band 3 yn £22,568 ar gyfer pennaeth dinesig a'r taliad Band 5 yn £17,568 ar gyfer dirprwy bennaeth dinesig (Penderfyniad 3).
- 3.8 Gall cyngor benderfynu peidio â chymhwyso unrhyw gyflog dinesig i swyddi

pennaeth a/neu ddirprwy bennaeth dinesig.

- 3.9 Nid yw swyddi'r pennaeth dinesig a'r dirprwy bennaeth dinesig wedi'u cynnwys yn y cap (ac eithrio Cyngorau Ynys Môn a Merthyr Tudful).

Penderfyniad 3: Mae'r Panel wedi penderfynu ei bod yn rhaid talu cyflog Band 3 o £22,568 i bennaeth dinesig (pan fo'n cael ei dalu) a bod yn rhaid talu cyflog Band 5 o £17,568 i ddirprwy bennaeth dinesig (pan fo'n cael ei dalu).

- 3.10 Mae penaethiaid dinesig yn uwch-swyddi mewn cynghorau sy'n wahanol i arweinyddiaeth wleidyddol neu weithredol. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw 'dinesydd cyntaf' a 'llysgennad' yr awdurdod, gan gynrychioli'r cyngor i bob math o sefydliadau a chyrrff. Mae gofyniad y Panel na ddylai aelodau orfod talu am gost y cymorth (gweler penderfyniad 7) y mae ei angen i gyflawni eu dyletswyddau yn berthnasol yn achos dirprwy bennaethiaid dinesig hefyd.
- 3.11 Mewn sawl achos, mae penaethiaid dinesig yn cael cymorth ysgrifenyddol, yn cael cludiant ar gyfer dyletswyddau swyddogol, ac yn gallu manteisio ar gyllideb lletygarwch ar wahân sy'n cael ei rheoli gan swyddogion y cyngor.
- 3.12 Mae'r Panel yn cydnabod yr ystod o wahanol fathau o ddarpariaeth a wneir ar gyfer penaethiaid dinesig o ran cludiant, cymorth ysgrifenyddol, rhoddion elusennol a dillad. Nid cydnabyddiaeth ariannol bersonol yw penderfyniadau cyllido mewn perthynas â lefelau o gymorth ychwanegol o'r fath, ond yn hytrach cyllid sy'n ofynnol i gyflawni'r tasgau a'r dyletswyddau. Materion i'r cynghorau unigol yw'r rhain o hyd. Mae cynghorau'n rhydd i fuddsoddi mewn cymorth ar ba lefel bynnag sy'n briodol yn eu barn nhw ar gyfer yr arweinyddiaeth ddinesig sydd yn ei lle.
- 3.13 Mae Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn galluogi cynghorau i benodi aelod llywyddol sy'n gyfrifol am gadeirio cyfarfodydd y cyngor cyfan. Lle penodir un, bydd gan y pennaeth dinesig lai o gyfrifoldebau o ganlyniad i hynny.

Taliadau i Aelodau Llywyddol

- 3.14 Atgoffir cynghorau nad oes rhaid iddynt dalu aelod llywyddol sy'n cael ei benodi. Os bydd yn cael ei dalu, bydd y swydd yn cyfrif tuag at y cap, ac yn derbyn uwch gyflog Band 3 o £22,568.

Penderfyniad 4: Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd raid i aelod llywyddol, os penodwyd un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael uwch-gyflog Band 3 o £22,568.

Penderfyniad 5: Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.

Y ffactorau allweddol sy'n sail i benderfyniadau'r Panel:

- 3.15 Y cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod, yw'r gydnabyddiaeth ariannol am y cyfrifoldeb o gynrychioli'r gymuned a chymryd rhan yn y swyddogaethau craffu, rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig sy'n rhan o lywodraethu lleol am gyfnod sy'n gyfwerth â thri diwrnod yr wythnos. Mae unrhyw ymrwymiad amser y tu hwnt i dri diwrnod yn gyfraniad di-dâl at wasanaeth cyhoeddus.
- 3.16 Rhaid talu'r cyflog a'r costau sydd wedi'u pennu yn llawn i bob aelod, oni bai bod unigolyn wedi rhoi gwybod yn ysgrifenedig i swyddog priodol yr awdurdod ei fod wedi dewis yn annibynnol ac yn wirfoddol ei fod am ildio'r holl daliad neu unrhyw elfen ohono. Mae'n hanfodol bod tryloywder yn y broses hon fel bod unrhyw awgrym posibl bod aelodau'n cael eu rhoi dan bwysau i fynd heb rywfaint o'r cyflogau'n cael ei osgoi.

Rhaid cymhwyso'r canlynol:

- a) Ni ddylai aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un uwch-swydd o fewn ei awdurdod ef neu hi
- b) Ni ddylid talu uwch-gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig
- c) Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch-gyflog a chyflog dinesig a delir
- d) Os yw cyngor yn dewis bod â mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n cael cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch-gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithrediaeth eraill â nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch-gyflog aelodau gweithrediaeth eraill er mwyn cyfrifo'r uwch-gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd
- e) Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gael cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi iddo.
- f) Ni all aelodau sy'n cael cyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn unrhyw dâl gan Gyngor Cymuned neu Dref y maent yn aelod ohono, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth ac ad-daliadau o gostau gofal.

Cefnogi gwaith aelodau etholedig awdurdodau lleol

- 3.17 Yn dilyn yr etholiadau lleol yn 2017 bu aelodau'r Panel yn ymweld â'r holl brif awdurdodau yng Nghymru. Mae'r ymweliadau hyn wedi cynnig cyfleoedd gwerthfawr i aelodau a swyddogion drafod yr amrywiadau sy'n digwydd a rhannu a deall y manteision a geir trwy fynd ati'n briodol i gefnogi gallu aelodau i gyflawni eu dyletswyddau sylfaenol yn effeithiol.
- 3.18 Mae'r Panel yn disgwyl bod y cymorth a roddir yn ystyried anghenion penodol

aelodau unigol. Mae swyddogaethau Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yn cynnwys gofyniad i adolygu'r lefel o gymorth a roddir i aelodau i gyflawni'u dyletswyddau a byddai'r Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn gynnal adolygiadau a chyflwyno cynigion gerbron y cyngor llawn o ran yr hyn yr ystyrir ei fod yn rhesymol. Dylai unrhyw gynigion gael eu gwneud gan roi sylw dyledus i Benderfyniadau 6 a 7 isod. Er enghraifft, nid yw'r Panel yn ei hystyried yn briodol ei gwneud yn ofynnol i aelodau etholedig dalu am unrhyw ddefnydd o ffôn i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau ar gyfer y Cyngor fel aelod sy'n cynrychioli ward, aelod o bwyllgor neu aelod o'r cabinet.

- 3.19 Mae'r Panel o'r farn ei bod yn angenrheidiol i bob aelod etholedig gael defnydd hwylus o wasanaethau e-bost a chael mynediad electronig at wybodaeth briodol trwy gyswllt â'r rhyngwrdd. Nid yw'r Panel yn ei hystyried yn briodol ei gwneud yn ofynnol i aelodau etholedig dalu am unrhyw ddefnydd o'r rhyngwrdd i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau ar gyfer y Cyngor fel aelod sy'n cynrychioli ward, aelod o bwyllgor neu aelod o'r cabinet. Mae hyn yn cynnwys y ddarpariaeth angenrheidiol i aelod fod mewn cysylltiad priodol â gwasanaethau'r cyngor a chadw cysylltiad â'r rhai y mae'n eu cynrychioli. Mae llawer o gynghorau yng Nghymru wedi ymrwymo i 'weithio'n ddi-bapur', a heb fynediad electronig o'r fath byddai aelod yn wynebu cyfyngiadau sylweddol o ran ei allu i gyflawni ei ddyletswyddau. Ni fyddai'n briodol i gyfleusterau y mae ar aelodau eu hangen fod ar gael yn swyddfeydd y cyngor yn ystod oriau swyddfa yn unig.
- 3.20 Cyfrifoldeb pob cyngor trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yw rhoi cymorth a ddylai fod yn seiliedig ar asesiad o anghenion ei aelodau. Lle ceir anghenion ychwanegol neu faterion sy'n ymwneud ag anabled, neu lle nodwyd fod gofynion penodol o ran hyfforddiant, bydd angen i bob awdurdod asesu unrhyw ofynion penodol sydd gan aelodau unigol.
- 3.21 Ar gyfer aelodau cyfetholedig, mae'r gofynion cymorth wedi'u gosod yn adran 9 a phenderfyniad 35.

Penderfyniad 6: Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, bod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngwrdd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.

Penderfyniad 7: Mae'r Panel wedi penderfynu y dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.

Uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol

- 3.22 Mae'r Panel wedi caniatáu mwy o hyblygrwydd trwy roi darpariaeth i awdurdodau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith cydnabyddiaeth ariannol presennol, neu na ellid gwneud lle iddynt o fewn uchafswm uwch-gyflogau'r awdurdod. Os yw'r ychwanegiad arfaethedig yn cael ei gymeradwyo ac yn achosi i'r Cyngor fynd y tu hwnt i'r cap hwn, bydd hyn yn cael ei gynnwys yn y gymeradwyaeth (ac eithrio Cyngorau Merthyr Tudful ac Ynys Môn – gweler troednodyn 4). Mae rhai cyngorau wedi codi'r posibilrwydd o weithredu rhai swyddi ag uwch-gyflogau yn ôl trefniant "rhannu swyddi". Mae'r Panel yn cefnogi'r egwyddor hon a chaiff y broses ei nodi ym Mharagraff 3.24.

Penderfyniad 8: Mae'r Panel wedi penderfynu cynnwys darpariaeth ar gyfer uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.

- 3.23 Cyhoeddwyd canllawiau ar gyfer awdurdodau lleol ynghylch y broses ymgeisio ym mis Ebrill 2014 ac roeddent yn cynnwys yr egwyddorion canlynol:
- Ni all cyfanswm yr uwch-gyflogau fod yn uwch na hanner cant y cant⁴ o'r aelodaeth.
 - Bydd raid i geisiadau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd (ni ellir dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn) cyn eu cyflwyno i'r Panel.
 - Rhaid bod tystiolaeth glir bod y swydd/swyddi yn cynnwys cyfrifoldeb ychwanegol a ddangosir gan ddisgrifiad o'r rôl, swyddogaeth a hyd.
 - Bydd raid i bob cais ddynodi'r amseriad ar gyfer ystyried adolygiad ffurfiol o'r rôl gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd.

⁴ Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 Adran 142 (5) Ni all y gyfran sy'n cael ei gosod gan y Panel yn unol ag is-adran (4) fod yn uwch na hanner cant y cant oni bai bod Gweinidogion Cymru wedi cydsynio i hynny.

3.24 Trefniadau Rhannu Swyddi

I aelodau o weithrediaeth: Bydd pob “rhannwr” yn cael cyfran briodol o gyflog y Grŵp Poblogaeth.

Ni ellir mynd y tu hwnt i'r uchafswm statudol ar gyfer cabinetau felly bydd y ddau rannwr swydd yn cyfrif tuag at yr uchafswm.

Dan y Mesur, nifer y bobl sy'n cael uwch-gyflog, nid nifer y swyddi ag uwch-gyflogau, sy'n cyfrif tuag at y cap. Felly, ar gyfer yr holl drefniadau rhannu swyddi bydd y cap uwch-gyflog yn cael ei gynyddu yn amodol ar yr uchafswm statudol o 50% o aelodaeth y Cyngor.

Rhaid hysbysu'r Panel ynghylch manylion unrhyw drefniadau rhannu swyddi.

Mae penderfyniadau'r Panel ynghylch Teithio a Chynhaliaeth, Ad-dalu Costau Gofal ac Absenoldeb Teuluol bellach wedi'u nodi mewn adrannau ar wahân o'r Adroddiad Blynyddol hwn.

4. Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (JOSC)

- 4.1 Gan nad oes unrhyw gyngor wedi defnyddio'r trefniadau er bod y Rheoliadau yn parhau i fod mewn grym, mae'r Panel wedi penderfynu dileu'r taliad o'r Fframwaith. Os, yn y dyfodol, y bydd JOSC yn cael ei ffurfio gan gynghorau penodol, gallant wneud cais am gydnabyddiaeth ariannol gan ddefnyddio trefniadau paragraffau 3.22 a 3.23.

5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig Prif Gyngorau

- 5.1 Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn rhoi pŵer i'r Panel wneud penderfyniadau am hawliau pensiwn ar gyfer aelodau etholedig prif gyngorau.

Penderfyniad 9: Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys prif gyngorau.

6. Hawl i Absenoldeb Teuluol

Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau etholedig prif awdurdodau.

- 6.1 Cafodd y Rheoliadau mewn perthynas ag Absenoldeb Teuluol ar gyfer aelodau etholedig o brif gynghorau eu cymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym mis Tachwedd 2013⁶ ac maent yn cynnwys absenoldebau mamolaeth, newydd-anedig, mabwysiadu a rhiant o fusnes swyddogol.
- 6.2 Bu'r Panel yn ystyried goblygiadau taliadau cydnabyddiaeth i aelodau o'r fath y rhoddir absenoldeb iddynt dan delerau Rheoliadau Llywodraeth Cymru a chaiff penderfyniadau'r Panel eu nodi isod.

Penderfyniad 10: Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol.

Penderfyniad 11: Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.

Penderfyniad 12: Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.

Penderfyniad 13: Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.

Penderfyniad 14: Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol, rhaid hysbysu'r Panel, a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.

Penderfyniad 15: Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.

⁶ http://www.legislation.gov.uk/wsi/2013/2901/pdfs/wsi_20132901_mi.pdf

7. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol (APCau)

Strwythur Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

- 7.1 Mae 3 Pharc Cenedlaethol yng Nghymru – Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro ac Eryri; fe'u ffurfiwyd i warchod tirweddau ysblennydd a darparu cyfleoedd hamdden ar gyfer y cyhoedd. Deddf yr Amgylchedd 1995 a arweiniodd at greu'r 3 Awdurdod Parc Cenedlaethol cyfatebol. Wrth reoli'r Parc Cenedlaethol, mae gan yr Awdurdod 3 phrif ddiben:
- gwarchod harddwch naturiol y Parc;
 - helpu ymwelwyr i'w fwynhau a'i ddeall;
 - meithrin lles pobl leol.
- 7.2 Mae gan Awdurdodau Parciau Cenedlaethol bwyllgor o Aelodau sydd naill ai yn aelodau etholedig a enwebwyd gan y Prif Gynghorau o fewn ardal y Parc Cenedlaethol neu'n aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru trwy'r Broses Penodiadau Cyhoeddus. Caiff aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebwyd gan y Cyngor eu trin yn gyfartal o ran cydnabyddiaeth ariannol.
- 7.3 Caiff strwythur y Pwyllgor Aelodau ym mhob un o'r 3 pharc cenedlaethol ei nodi yn Nhabl 5.

Tabl 5: Aelodaeth o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru

Awdurdod Parc Cenedlaethol	Cyfanswm Aelodaeth	Aelodau a Enwebwyd gan Brif Gynghorau	Aelodau a Benodwyd gan Lywodraeth Cymru
Bannau Brycheiniog	24	16: Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent – 1 Cyngor Sir Gaerfyrddin – 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful – 1 Cyngor Sir Fynwy – 2 Cyngor Sir Powys – 8 Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf - 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen - 1	8
Arfordir Penfro	18	12: Cyngor Sir Penfro - 12	6
Eryri	18	12: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy - 3 Cyngor Gwynedd -9	6

- 7.4 Hefyd mae gan Bwyllgorau Safonau APCau aelodau Cyfetholedig Annibynnol y mae eu cydnabyddiaeth ariannol wedi'i chynnwys yn y Fframwaith fel y nodir yn Adran 9.
- 7.5 Wrth ystyried cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o APCau, mae'r Panel wedi seilio'i benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:
- Mae APCau yn rheoli eu gwaith trwy gyfarfodydd awdurdod ffurfiol, pwyllgorau a grwpiau gorchwyl a gorffen. Mae gan bob un Bwyllgor Datblygu/ Rheoli/ Cynllunio ac mae pwyllgorau eraill yn cynnwys Perfformiad ac Adnoddau ac Archwilio a Chraffu. Mae aelodau cyffredin o APCau yn aelodau o un pwyllgor o leiaf, yn ogystal â chymryd rhan mewn ymweliadau â safleoedd a phaneli arolygu.
 - Mae disgwyl i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu.
 - Mae gan gadeirydd APC rôl arwain a dylanwadu yn yr awdurdod, rôl gynrychiadol sy'n debyg mewn rhai ffyrdd i rôl pennaeth dinesig a lefel uchel o atebolrwydd. Nid dim ond arweinydd yr awdurdod yw'r cadeirydd, ond y cadeirydd hefyd yw wyneb cyhoeddus y parc cenedlaethol dan sylw a'r cysylltiad â'r Gweinidog ac ACau y mae'n cael cyfarfodydd rheolaidd gyda hwy. Mae'r rôl yn galw am lawer o ymrwymiad ac amser.

Cyflogau sylfaenol ac uwch-gyflogau

- 7.6 Yn flaenorol mae'r Panel wedi penderfynu y dylai rôl aelodau cyffredin o APC gael ei chysoni â chyflog sylfaenol aelod o brif gyngor a bod yr ymrwymiad amser sy'n ofynnol yn gyfanswm tybiannol o 42 diwrnod y flwyddyn. Dyma yw'r sail i benderfyniadau'r Panel o hyd.
- 7.7 Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai fod cynnydd o £268 y flwyddyn, (sy'n cyfateb i 1.97%).
- 7.8 Mae'r Panel yn nodi nad oes cysondeb bellach rhwng cyflogau rhai aelodau APCau a phrif gynghorau. Daw hyn yn sgil talgrynnu'r cynnydd yn gyson dros y blynyddoedd diwethaf, ac mae'r Panel am gywiro hyn. O ganlyniad, bydd cyflog aelodau cyffredin APCau yn cynyddu i £3,735.
- 7.9 Penderfynodd y Panel yn y gorffennol y dylai cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd APC fod yn gyson â'r rhan o uwch-gyflog ar Lefel 1 ym Mand 3 a delir i gadeirydd pwyllgor prif gyngor. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £12,435.
- 7.10 Mae'r Panel wedi darparu hyblygrwydd lleol fel bod APC yn gallu penderfynu ar ba un o ddwy lefel y gellir rhoi cydnabyddiaeth ariannol i rolau dirprwy gadeirydd a hyd at 2 gadeirydd pwyllgor arall. Gall Awdurdod ddewis talu cyflog o £7,435 neu £6,135 i'w ddirprwy gadeirydd a/neu gadeiryddion pwyllgorau, yn gymesur â'r dyletswyddau sylweddol a pharhaus a fydd yn cael eu cyflawni mewn rôl benodol.

Uwch-gyflogau Ychwanegol

- 7.11 Cafwyd adborth yn ystod ymweliadau'r Panel ag APCau y gallai ei benderfyniad y gallai hyd at ddau o Gadeiryddion Pwyllgorau APC gael uwch-gyflog fod yn rhwystr i Awdurdodau o ran cyflawni eu gofynion llywodraethu.
- 7.12 Mae'r Panel yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i brif gynghorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol. Mae'r Panel yn ymestyn y ddarpariaeth hon i APCau fel a adlewyrchir yn yr egwyddorion canlynol:
- Bydd raid i geisiadau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd (ni ellir dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn) cyn eu cyflwyno i'r Panel.
 - Rhaid bod tystiolaeth glir bod y swydd/swyddi yn cynnwys cyfrifoldeb ychwanegol a ddangosir gan ddisgrifiad o'r rôl, swyddogaeth a hyd.
 - Bydd raid i bob cais ddynodi'r amseriad ar gyfer ystyried adolygiad ffurfiol o'r rôl gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd.
- 7.13 Mae'r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 16: Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fod yn £3,735.

Penderfyniad 17: Dylai'r uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fod yn £12,435.

Penderfyniad 18: Gellir talu uwch-gyflog ar gyfer Dirprwy Gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor APC lle ceir cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus. Gellir talu'r cyflog hwn ar y naill neu'r llall o'r lefelau canlynol, yn ôl yr hyn a bennir gan yr awdurdod i adlewyrchu'r cyfrifoldeb priodol - £7,435 neu £6,135.

Penderfyniad 19: Mae'r Panel wedi penderfynu cynnwys darpariaeth i APCau ymgeisio am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.

Penderfyniad 20: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.

Penderfyniad 21: Telir uwch-gyflog APC gan gynnwys cyflog sylfaenol yr Awdurdod a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.

Penderfyniad 22: Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi'u penodi iddo.

Mae penderfyniadau'r Panel ynghylch Teithio a Chynhaliaeth, Ad-dalu Costau Gofal ac Absenoldeb Teuluol bellach wedi'u nodi mewn adrannau ar wahân o'r Adroddiad Blynyddol hwn. Sylwer: Nid yw absenoldeb teuluol yn berthnasol i aelodau wedi'u penodi gan Lywodraeth Cymru ac mae'r rhai a enwebwyd gan awdurdodau lleol wedi'u cynnwys yn nhrefniadau'r prif gyngor dan sylw, felly nid oes gofyn i APCau wneud unrhyw drefniadau o ran hyn.

8. Taliadau i Aelodau o Awdurdodau Tân ac Achub Cymru (ATAau)

Strwythur Awdurdodau Tân ac Achub

- 8.1 Mae 3 Awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru:
Ffurfiwyd Awdurdodau Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru, Gogledd Cymru a De Cymru fel rhan o ad-drefnu Llywodraeth Leol ym 1996.
- 8.2 Mae ATAau yn cynnwys aelodau etholedig a enwebwyd gan y Prif Gynghorau yn ardal y Gwasanaeth Tân ac Achub.
- 8.3 Caiff strwythur pob un o'r 3 ATA ei nodi yn Nhabl 6.

Tabl 6: Aelodau Awdurdodau Tân ac Achub

Awdurdod Tân ac Achub	Nifer yr Aelodau a enwebwyd gan Awdurdodau Lleol
Canolbarth a Gorllewin Cymru	25: Cyngor Sir Caerfyrddin - 5 Cyngor Sir Ceredigion - 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot – 4 Cyngor Sir Penfro - 3 Cyngor Sir Powys – 4 Cyngor Dinas a Sir Abertawe - 7
Gogledd Cymru	28: Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy - 5 Cyngor Sir Ddinbych - 4 Cyngor Sir y Fflint - 6 Cyngor Gwynedd - 5 Cyngor Sir Ynys Môn – 3 Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam - 5
De Cymru	24: Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr - 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent - 1 Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili - 3 Cyngor Dinas Caerdydd - 5 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful - 1 Cyngor Sir Fynwy - 2 Cyngor Dinas Casnewydd - 2 Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf - 4 Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen - 2 Cyngor Bro Morgannwg -2

- 8.4 Hefyd mae gan Bwyllgorau Safonau ATAau aelodau Cyfetholedig Annibynnol y mae eu cydnabyddiaeth ariannol wedi'i chynnwys yn y fframwaith fel y nodir yn Adran 9.

8.5 Wrth ystyried cydnabyddiaeth ariannol i aelodau o ATAAu, mae'r Panel wedi seilio'i benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:

- Mae gan y Cadeirydd rôl arwain a dylanwadu yn yr awdurdod, a lefel uchel o atebolrwydd, yn enwedig wrth i faterion dadleuol godi sy'n ymwneud â'r gwasanaeth brys. Yn ogystal â chyfarfodydd yr awdurdod tân, mae gan bob ATA bwyllgorau sy'n cynnwys, mewn gwahanol gyfuniadau: archwilio, rheoli perfformiad, craffu, adnoddau dynol, rheoli adnoddau yn ogystal â grwpiau gorchwyl a gorffen a phaneli disgyblu. Yn ogystal â mynychu cyfarfodydd ffurfiol yr awdurdod a'r pwyllgorau, mae aelodau yn cael eu hannog i ymgymryd â rôl ymgysylltu â'r gymuned, gan gynnwys ymweld â gorsafoedd tân.
- Mae ethos hyfforddi cryf mewn ATAAu. Disgwylir i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu. Mae rhaglenni sefydlu ar gael, yn ogystal â hyfforddiant arbenigol ar gyfer apeliadau a gwrandawiadau disgyblu.
- Ychwanegir sesiynau hyfforddi'n aml at gyfarfodydd awdurdod i sicrhau bod hyfforddiant yn hygyrch.

Cyflogau Sylfaenol ac Uwch-gyflogau

Yn flaenorol mae'r Panel wedi penderfynu y dylai rôl aelodau cyffredin o ATA gael ei chysoni â chyflog sylfaenol aelod o brif gyngor a yr ymrwymiad amser sy'n ofynnol yn gyfanswm tybiannol o 20 diwrnod y flwyddyn. Dyma yw'r sail i benderfyniadau'r Panel o hyd. Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai fod cynnydd o £268 y flwyddyn, (sy'n cyfateb i 1.97%).

- 8.6 Mae'r Panel yn nodi nad oes cysondeb bellach rhwng cyflogau aelodau ATAAu a phrif gynghorau. Daw hyn yn sgil talgrynnu'r cynnydd yn gyson dros y blynyddoedd diwethaf, ac mae'r Panel am gywiro hyn. Bydd cyflog aelodau cyffredin Awdurdodau Tân ac Achub yn cynyddu i £1,780.
- 8.7 Penderfynodd y Panel y dylai cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd ATA fod yn gyson â'r rhan o uwch-gyflog ar Lefel 1 ym Mand 3 a delir i gadeirydd pwyllgor prif gyngor. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £10,480.
- 8.8 Penderfynodd y Panel y bydd cydnabyddiaeth ariannol i Ddirprwy Gadeirydd ATA yn cael ei chysoni â'r uwch-gyflog ym Mand 5 lle ceir cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus. Bydd y cyflog hwn yn cynyddu i £5,480.
- 8.9 Mae'r Panel wedi penderfynu y gellir rhoi cydnabyddiaeth ariannol i hyd at ddau gadeirydd pwyllgor ATA lle ceir cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.

Uwch-gyflogau Ychwanegol

- 8.10 Mae'r Panel yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i brif gynghorau wneud cais am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol. Mae'r Panel yn ymestyn y ddarpariaeth hon i ATAau fel a adlewyrchir yn yr egwyddorion canlynol:
- Bydd raid i geisiadau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd (ni ellir dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn) cyn eu cyflwyno i'r Panel.
 - Rhaid bod tystiolaeth glir bod y swydd/swyddi yn cynnwys cyfrifoldeb ychwanegol a ddangosir gan ddisgrifiad o'r rôl, swyddogaeth a hyd.
 - Bydd raid i bob cais ddynodi'r amseriad ar gyfer ystyried adolygiad ffurfiol o'r rôl gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd.

Byrddau Pensiwn Lleol

- 8.11 Mae'r Panel wedi ystyried ceisiadau gan ATAau i ganiatáu iddynt dalu cyflogau i Gadeiryddion byrddau pensiwn lleol a sefydlwyd dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân (Cymru) 2015. Mae'r Rheoliadau hynny eisoes yn rhoi'r pŵer i ATAau benderfynu sut y dylai byrddau pensiwn lleol weithio a thalu i'r cadeirydd ac aelodau os ydynt yn dymuno. Felly nid yw'n briodol i'r Panel wneud penderfyniad sy'n grymuso ATAau i dalu cyflogau i gadeiryddion byrddau pensiwn lleol. Ni ellir defnyddio'r uwch-gyflogau ym Mhenderfyniad 25 na 26 ar gyfer y rôl hon yn unig.

- 8.12 Mae'r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 23: Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fod yn £1,780.

Penderfyniad 24: Dylai'r uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fod yn £10,480.

Penderfyniad 25: Gellir talu uwch-gyflog ar gyfer dirprwy gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pyyllgor ATA lle ceir cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus. Dylid talu hwn ar lefel o £ 5,480.

Penderfyniad 26: Mae'r Panel wedi penderfynu cynnwys darpariaeth i ATAau ymgeisio am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.

Penderfyniad 27: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.

Penderfyniad 28: Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus

Penderfyniad 29: Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi'u henwebu iddo.

Mae penderfyniadau'r Panel ynghylch Teithio a Chynhaliaeth, Ad-dalu Costau Gofal ac Absenoldeb Teuluol bellach wedi'u nodi mewn adrannau ar wahân o'r Adroddiad Blynyddol hwn.

9. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub ⁷

- 9.1 Mae'r Panel wedi penderfynu bod ffi dyddiol/hanner diwrnod yn gydnabyddiaeth ariannol briodol am y rôl bwysig a gyflawnir gan aelodau cyfetholedig o awdurdodau sydd â hawliau pleidleisio (mae hyn yn cynnwys yr aelod cyfetholedig o Gyngor Tref neu Gymuned). Mae lefel y taliadau yn gyfwerth â'r cyfraddau dyddiol cyfredol ar gyfer cadeiryddion ac aelodau o gyrff a noddir gan Lywodraeth Cymru ym Mand 2. Mae'r Panel yn nodi na fu cynnydd yn lefelau'r taliadau hyn ar draws cyrff o'r fath ers 2010.
- 9.2 Gall prif gyngorau, APCau ac ATAAu benderfynu ar uchafswm y dyddiau mewn unrhyw un flwyddyn y gall aelodau cyfetholedig gael tâl amdanynt. Gan gydnabod swyddogaeth bwysig aelodau cyfetholedig, rhaid rhoi taliadau am amser paratoi, pwyllgorau chyfarfodydd o fathau eraill yn ogystal â gweithgareddau eraill, gan gynnwys hyfforddiant, fel y gwelir ym Mhenderfyniad 31.
- 9.3 Mae'r penderfyniadau wedi'u nodi isod, a rhaid i brif gyngorau, APCau ac ATAAu ddweud wrth aelodau cyfetholedig beth yw enw'r swyddog penodol a fydd yn rhoi'r wybodaeth angenrheidiol iddynt ar gyfer eu hawliadau; a rhoi gwybod i'r swyddog hwnnw am yr ystod o daliadau y dylid eu gwneud.

Penderfyniad 30: Rhaid i Brif Gyngorau, APCau ac ATAAu dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig sydd â hawliau pleidleisio (Tabl 7).

Tabl 7: Ffioedd ar gyfer aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio)

Cadeiryddion pwyllgorau safonau a phwyllgorau archwilio	£256 (4 awr a mwy) £128 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o bwyllgorau safonau sydd hefyd yn cadeirio pwyllgorau safonau ar gyfer cynghorau tref a chymuned	£226 o ffi dyddiol (4 awr a mwy) £113 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin pwyllgorau safonau; pwyllgor craffu addysg; pwyllgor craffu troseddau ac anhrefn a phwyllgor archwilio	£198 (4 awr a mwy) £99 (hyd at 4 awr)
Cynghorau tref a chymuned sy'n eistedd ar bwyllgorau safonau prif gyngorau	£198 (4 awr a mwy) £99 (hyd at 4 awr)

Penderfyniad 31: Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.

Penderfyniad 32: Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).

Penderfyniad 33: Gall y swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn a thelir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.

Penderfyniad 34: Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynychu.

Cefnogaeth ar gyfer aelodau cyfetholedig

- 9.4. Wrth i'r Panel ymweld â phrif gynghorau yn 2017, nodwyd rhai arferion da o ran y ffordd yr oedd swyddogaeth bwysig aelodau cyfetholedig yn cael ei hadlewyrchu yn yr ohebiaeth a'r cymorth yr oeddent yn eu cael. Yn yr achosion gorau, roeddent yn cael yr un amrywiaeth o gefnogaeth ag aelodau etholedig, gan eu galluogi i ysgwyddo eu swyddogaeth yn llawn. Fodd bynnag, mynegwyd pryderon gan nifer o gynghorau lle nad oedd Penderfyniadau'r Panel yn cael eu gweithredu'n llawn, a chymorth cyfyngedig ar gael i aelodau cyfetholedig.

Penderfyniad 35: Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd neu bwyllgor priodol arall, bod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.

Mae penderfyniadau'r Panel ynghylch Teithio a Chynhaliaeth, Ad-dalu costau Gofal ac Absenoldeb Teuluol bellach wedi'u nodi mewn adrannau ar wahân o'r Adroddiad Blynyddol hwn.

⁷ Nid yw'r adran hon yn berthnasol i aelodau cyfetholedig o gynghorau tref a chymuned.

10. Ad-dalu Costau Gofal

- 10.1 Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub ac i aelodau cyfetholedig o'r awdurdodau hyn. Mae'r penderfyniadau ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref i'w gweld yn Adran 13.
- 10.2 Diben yr adran hon yw galluogi pobl ag anghenion cymorth personol a/neu gyfrifoldebau gofalu i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol fel aelod o awdurdod. Mae'r Panel o'r farn na ddylai'r costau gofal ychwanegol sy'n ofynnol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy atal pobl rhag dod yn aelod neu barhau i fod yn aelod o awdurdod na chyfyngu ar eu gallu i gyflawni'r rôl.
- 10.3 Mae'r Panel yn cydnabod y materion sy'n gysylltiedig â chyhoeddi'r traul dilys hwn. Caiff hyn ei adlewyrchu yn yr opsiynau ar gyfer cyhoeddi a nodir yn Atodiad 4. I gefnogi aelodau presennol ac i annog amrywiaeth, mae'r Panel yn erfyn ar awdurdodau i hybu ac annog mwy o aelodau i hawlio'r ad-daliad o Gostau Gofal.

Penderfyniad 36: Rhaid i'r holl awdurdodau ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol hyd at uchafswm o £403 y mis. Rhaid i'r ad-daliad fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau er mwyn iddynt gyflawni eu dyletswyddau cymeradwy. Dim ond ar ôl dangos derbynebau gan y gofalwr y dylid ad-dalu'r costau.

11. Absenoldeb Oherwydd Salwch i Ddeiliaid Uwch-gyflogau

- 11.1 Mae'r Rheoliadau Absenoldeb Teuluol (a gymeradwywyd gan y Cynulliad Cenedlaethol yn 2014) yn benodol iawn mewn perthynas â hawliau a dim ond i aelodau etholedig o brif gynghorau y maent ar gael. Nid yw absenoldeb oherwydd salwch wedi'i gynnwys.
- 11.2 Mae achosion wedi cael eu dwyn i sylw'r Panel sy'n ymwneud â deiliaid uwch-gyflogau ar salwch hirdymor a'r annhegwch canfyddedig o'i gymharu â'r trefniadau ar gyfer absenoldeb teuluol. O ganlyniad, mae cynghorau'n wynebu'r cyfyng-gyngor canlynol:
- Gweithredu heb yr aelod unigol ond parhau i dalu'r uwch-gyflog iddo.
 - Disodli'r aelod, sydd felly'n colli'r uwch-gyflog (ond yn cadw'r cyflog sylfaenol).
- 11.3 Mae'r Panel wedi ystyried hyn ac mae'n diwygio'r Fframwaith i ddarparu trefniadau penodol ar gyfer salwch hirdymor fel y nodir isod:
- a) Caiff salwch hirdymor ei ddiffinio fel absenoldebau ardystiedig y tu hwnt i 4 wythnos.
 - b) Uchafswm hyd absenoldeb oherwydd salwch o fewn y cynigion hyn yw 26 wythnos neu nes bod cyfnod yr unigolyn yn y swydd yn dod i ben, pa un bynnag sydd gyntaf (ond os bydd yn cael ei ailbenodi bydd unrhyw ran o'r 26 wythnos sy'n weddill yn cael ei chynnwys).
 - c) O fewn y terfynau hyn gall deiliad uwch-gyflog sydd ar absenoldeb hirdymor oherwydd salwch barhau i gael cydnabyddiaeth ariannol am y swydd a ddelir os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
 - d) Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol ond bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo yn gymwys i gael yr uwch-gyflog sy'n briodol i'r swydd.
 - e) Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol i'r awdurdod hwnnw, fel y nodir yn yr Adroddiad Blynnyddol, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. (Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod mwy na 50% o'r aelodaeth yn cael uwch-gyflog. Ni fyddai'n berthnasol ychwaith mewn perthynas ag aelod o weithrediaeth cyngor pe bai'n golygu bod y cabinet yn mynd y tu hwnt i 10 swydd – yr uchafswm statudol).
 - f) Pan fo'r Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo, rhaid hysbysu'r Panel, a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd disgwylledig y trefniant dirprwyo. Rhaid diwygio Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol yr awdurdod yn unol â hynny.

g) Nid yw'n berthnasol i aelodau etholedig o brif gynghorau nad ydynt yn ddeiliaid uwch-swyddi gan eu bod yn parhau i gael cyflog sylfaenol am o leiaf chwe mis, ni waeth beth fo'u presenoldeb, a mater i'r awdurdod yw unrhyw estyniad y tu hwnt i'r raddfa amser hon.

11.4 Mae'r trefniant hwn yn berthnasol i aelodau o brif gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub sy'n ddeiliaid uwch-gyflogau, gan gynnwys aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru, ond nad ydynt yn aelodau cyfetholedig.

Sylwer:

Mae'r Rheoliadau Absenoldeb Teuluol yn berthnasol i aelodau etholedig mewn achosion o absenoldeb mamolaeth, newydd-anedig, mabwysiadu a rhiant o fusnes swyddogol. Nid ydynt yn berthnasol i aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol a benodwyd gan Lywodraeth Cymru.

12. Ad-dalu Costau Teithio a Chynhaliaeth pan fo'r Aelod ar Fusnes Swyddogol

- 12.1 Mae'r adran hon yn berthnasol i aelodau o brif awdurdodau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub ac i aelodau cyfetholedig o'r awdurdodau hyn. (Rhoddir darpariaeth debyg ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned yn adran 13 gan fod dull gwahanol yn berthnasol i aelodau o'r fath, sef yn bennaf bod y ddarpariaeth yn ganiataol.)
- 12.2 Gall aelodau hawlio ad-daliadau ar gyfer costau teithio a chynhaliaeth (prydau a llety) lle mae'r rhain wedi deillio o ganlyniad i gyflawni dyletswyddau swyddogol. Mae treuliau a ad-delir i aelodau gan eu hawdurdod lleol wedi'u heithrio rhag Treth Incwm a Chyfraniadau Yswiriant Gwladol gan y cyflogai.
- 12.3 Mae'r Panel yn ymwybodol bod aelodau ag anableddau wedi bod yn gyndyn o hawlio treuliau teithio dilys mewn rhai achosion oherwydd ymateb anffafriol yn dilyn cyhoeddi eu costau teithio. Fel dewis arall, gallai trefniadau teithio gael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod dan amgylchiadau o'r fath.
- 12.4 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i gyfraddau milltiredd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond yn ôl cyfraddau cyfredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi y gall yr holl awdurdodau ad-dalu costau teithio eu haelodau sy'n ymgymryd â busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod, ac mae'r cyfraddau hyn fel a ganlyn:

Ad-dalu costau milltiredd

45c y filltir	Hyd at 10,000 o filltiroedd mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Dros 10,000 o filltiroedd mewn blwyddyn mewn car
5c y filltir	Am bob teithiwr sy'n cael ei gludo ar fusnes yr awdurdod
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

- 12.5 Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol yn cael ei gludo gan drydydd parti (nad yw'n un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Ad-dalu costau teithio eraill

- 12.6 Rhaid i'r holl hawliadau eraill am gostau teithio gael eu had-dalu dim ond os dangosir derbynebaw sy'n dangos y gost wirioneddol a byddant yn amodol ar unrhyw ofyniad neu gyfyngiad pellach y gall awdurdod ei bennu. Dylai aelodau wastad fod yn ymwybodol o'r angen i ddewis y dull teithio mwyaf cost-effeithiol.

Ad-dalu costau cynhaliaeth

£28 y dydd	Lwfans dydd ar gyfer prydau, gan gynnwys brecwast, lle nad yw'n cael ei ddarparu yn y tâl am aros dros nos
£200 y nos	Llundain
£95 y nos	Ardaloedd eraill
£30 y nos	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

- 12.7 Mae'r cyfraddau hyn yn unol â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod yr awdurdod perthnasol fel arfer yn archebu llety dros nos ac yn talu amdano ar ran aelodau, ac mewn achos o'r fath gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio'n ôl-ddyledus am lety dros nos yn berthnasol bryd hynny.
- 12.8 Rhaid i bob awdurdod barhau i ad-dalu costau cynhaliaeth ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebaw, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.
- 12.9 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle y bo'n rhesymol ac yn gost-effeithiol ad-dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltired dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.
- 12.10 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebaw gyda hawliad o'r fath.

Parcio Ceir Aelodau

Mae gan nifer o gynghorau drefniadau penodol ar gyfer eu haelodau o ran parcio ceir. Mae'r Panel o'r farn mai mater i gynghorau unigol yw penderfynu ar drefniadau gan gynnwys taliadau i a gan aelodau, ar yr amod ei fod yn benderfyniad ffurfiol gan y cyngor.

13. Taliadau i Aelodau o Gyngorau Tref a Chymuned

- 13.1 Mae'r Panel yn cydnabod bod amrywiadau eang o ran daearyddiaeth, cwmpas a graddfa ar draws y 735 o gyngorau tref a chymuned yng Nghymru, o gyngorau cymuned bychain â gwariant cymharol isel ac ychydig o gyfarfodydd i gyngorau tref mawr ag asedau a chyfrifoldebau sylweddol.
- 13.2 Ers cyhoeddi ei adroddiad diwethaf, cyfarfu'r Panel â 154 o Gyngorwyr a Chlercod a oedd yn cynrychioli 175 o Gyngorau Tref a Chymuned mewn 7 cyfarfod ledled Cymru. Cyflwynodd y Panel dystiolaeth hefyd i adolygiad Llywodraeth Cymru o Gyngorau Cymuned a Thref. Roedd y trafodaethau'n cadarnhau'r farn gyffredinol bod swyddogaethau gwahanol gyngorau yn amrywio'n sylweddol, ac yn unol â'r amrywiad eang hwn bod rhaid i gyfrifoldebau ac atebolrwydd cyngorwyr yn amrywio hefyd. Mae cyngorwyr sy'n rheoli incwm neu wariant o £1m a'r rhai sy'n darparu gwasanaethau arwyddocaol, gan gynnwys rhai a allai fod wedi cael eu dirprwyo gan brif gyngorau, yn gweithredu mewn amgylchedd mwy cymhleth na chynghor sydd â chyllideb flynyddol llai na £30,000.
- 13.3 Yn ei Adroddiad Blynyddol diwethaf, ffurfiodd y Panel 3 grŵp o gyngorau cymuned a thref i adlewyrchu'r gwahaniaethau hynny ar sail lefel incwm *neu* wariant, pa un bynnag oedd uchaf, dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Mae'r rhain yn aros heb eu newid yn Nhabl 8.

Tabl 8: Grwpiau Cyngorau Tref a Chymuned

Grŵp Cyngorau Tref a Chymuned	Incwm <i>neu</i> Wariant yn 2018-19 o:
A	£200,000 ac uwch
B	£30,000 - £199,999
C	Islaw £30,000

- 13.4 Roedd y trafodaethau a gynhaliwyd gyda chynghorau cymuned a thref yn ystod 2018 yn codi nifer o gwestiynau y mae'r paragraffau canlynol yn rhoi rhagor o eglurder yn eu cylch.
- 13.5 Er mwyn gweithredu a chyflawni dyletswyddau fel aelod o gyngor cymuned neu dref, rhaid i bob person wneud datganiad swyddogol yn derbyn y swydd. Yn dilyn y datganiad hwn, bydd aelodau cyngorau cymuned neu dref yn dal swyddi etholedig ac yn rhan o strwythur llywodraeth leol Cymru. Mae'n bwysig nodi bod person sy'n dilyn y trywydd hwn mewn sefyllfa wahanol i fathau eraill o weithgareddau, er enghraifft gwirfoddoli neu waith elusennol, sydd fel rheol yn dod o dan Gomisiwn Elusennau Cymru a Lloegr.
- 13.6 Dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae cyngorau cymuned a thref yn awdurdodau perthnasol at ddibenion cydnabyddiaeth ariannol.

- 13.7 O ganlyniad, bydd hawl gan unigolion sydd wedi derbyn swydd fel aelod o gyngor cymuned neu dref i gael taliadau yn unol â phenderfyniad Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol. Dyletswydd swyddog priodol o'r cyngor (Clerc y Cyngor fel rheol) yw gwneud trefniadau ar gyfer taliadau cywir i bob unigolyn sydd â hawl eu derbyn.
- 13.8 Dylai aelodau dderbyn arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn yn gyffredinol. Ni ddylai fod yn ofynnol i unigolion 'optio i mewn' i gael taliadau.
- 13.9 Gall unigolyn wrthod derbyn taliad yn rhannol neu'n llwyr os ydynt yn dymuno gwneud hynny. Rhaid i hynny gael ei wneud yn ysgrifenedig, ac mae'n fater i'r unigolyn. Rhaid i aelod o gyngor cymuned neu dref sydd am wrthod taliadau ysgrifennu'n bersonol at y swyddog priodol i wneud hynny, gan atal taliadau iddyn nhw eu hunain yn unig.
- 13.10 Mae'r Panel am i unrhyw aelod sydd â chostau personol, anghenion cymorth a/neu gyfrifoldebau gofalu allu cyflawni ei rôl. Er mwyn adlewyrchu hyn, mae'r Panel yn gorchymyn taliad o gyfraniad ar gyfer costau a threuliau pob aelod cyngor tref a chymuned, fel y gwelir ym Mhenderfyniad 37. Mae'r Panel hefyd yn gorchymyn ad-dalu cost gofal i holl aelodau cynghorau cymuned a thref fel y'u gosodir allan yn y penderfyniad 43.
- 13.11 Ym mhob cyngor cymuned a thref dylai'r swyddog priodol sicrhau bod mynediad parod at ad-daliadau costau gofal priodol er mwyn galluogi'r rhai sy'n gymwys i gael ad-daliad i gymryd rhan yn y broses ddemocrataidd. Mae'n amhriodol i gynghorau neu gynghorwyr greu hinsawdd, neu roi pwysau o unrhyw fath, sy'n atal personau rhag cyrraedd at unrhyw arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn a allai eu helpu i gymryd rhan mewn democratiaeth leol.
- 13.12 Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor gael unrhyw daliad gan gyngor tref neu gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth ac ad-daliadau o gostau gofal. Fodd bynnag, nid yw hyn yn eu hatal rhag dal uwch-swydd.
- 13.13 Mae Tabl 9 yn gosod y camau y mae'n rhaid i gynghorau cymuned a thref eu cymryd yn flynyddol o ran y penderfyniadau a ganlyn.

Taliadau tuag at gostau a threuliau

- 13.14 Mae'r Panel yn gorchymyn taliad o £150 fel cyfraniad ar gyfer costau a threuliau pob aelod cyngor tref a chymuned. Nid oedd hyn yn orfodol gynt ar gyfer pob grŵp, ond roedd yr adborth yn mynegi siom am hyn, ac yn teimlo y dylai unrhyw aelod oedd am dderbyn y taliad hwn fod â hawl i wneud hynny.
- 13.15 I osgoi unrhyw amheuaeth, mae'r penderfyniad hwn bellach yn cynnwys cynghorau Grŵp C yn ogystal â Grwpiau A a B. Nid oes angen derbynebau ar gyfer y taliadau hyn.

Penderfyniad 37: Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad at gostau a threuliau.

Uwch-rolau

13.16 Mae'r Panel yn cydnabod y gall rolau penodol ar gyfer aelodau yn enwedig o fewn y cynghorau tref a chymuned mwy, er enghraifft cadeirydd pwyllgor, olygu mwy o gyfrifoldeb. Mae hefyd yn debygol y bydd gan y cynghorau mwy nifer fwy o bwyllgorau, sy'n adlewyrchu eu lefel gweithgarwch. Mae'r Panel felly wedi penderfynu bod yn rhaid i gynghorau yng Ngrŵp A wneud taliad am isafswm o un uwch-rôl ac uchafswm o bum uwch rôl. Gall cynghorau Grwpiau B, C a D dalu hyd at bum taliad cyfrifoldeb am rolau penodedig. Dim ond un taliad o £500 gall cynghorydd ei dderbyn, beth bynnag yw nifer yr uwch-swyddogaethau sydd ganddo yn y Cyngor.

Penderfyniad 38: Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.

Penderfyniad 39: Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.

Pan fo person yn aelod o fwy nag un cyngor cymuned neu dref, mae'n gymwys i dderbyn £150 ac, os yn briodol, £500 gan bob cyngor y mae'n aelod ohono.

Ad-dalu costau teithio a chostau cynhالياeth

13.17 Mae'r Panel yn cydnabod y gall fod costau teithio a chynhالياeth sylweddol sy'n gysylltiedig â gwaith aelodau o gynghorau tref a chymuned, yn enwedig pan fo ardal ddaearyddol y cyngor yn fawr a/neu pan fo'n ymgymryd â dyletswyddau y tu allan i'r ardal. Mae opsiwn gan bob cyngor i dalu costau teithio a chynhالياeth, a phan fo'n gwneud hynny bydd y penderfyniadau canlynol yn berthnasol.

Penderfyniad 40: Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy.⁸ Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod:

- 45c y filltir - hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn.
- 25c y filltir - dros 10,000 o filltiroedd.
- 5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod.
- 24c y filltir – beiciau modur preifat.
- 20c y filltir – beiciau.

Penderfyniad 41: Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliath i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau:

- Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys.
- £200 – Llundain dros nos.
- £95 – rhywle arall dros nos.
- £30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.

Digolledu am golled ariannol

13.18 Mae'r Panel wedi cadw'r cyfleuster sy'n galluogi cynghorau i dalu iawndal i'w haelodau pan fyddant yn dioddef colled ariannol o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy. Ni chafodd y ffigur hwn ei addasu am nifer o flynyddoedd, felly mae'r Panel wedi ei ddiweddarau yn unol â'r adroddiad diweddaraf *Office for National Statistics Annual Survey of Hours and Earnings - median salary for full time employees in Wales and Average Actual Weekly Hours of Work for full-time workers (seasonally adjusted)*. Rhaid i aelodau fedru dangos bod y golled ariannol wedi'i hysgwyddo mewn gwirionedd. Mae opsiwn gan bob cyngor i dalu iawndal am golled ariannol, a phan fo'n gwneud hynny bydd y penderfyniad canlynol yn berthnasol.

⁸ Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiroedd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Penderfyniad 42: Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo mewn gwirionedd, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn:

- Hyd at £54.00 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr
- Hyd at £108.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr

Ad-dalu costau gofal

13.19 Diben hyn yw galluogi pobl ag anghenion cymorth personol a/neu gyfrifoldebau gofalu i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol fel aelod o awdurdod. Mae'r Panel o'r farn na ddylai'r costau gofal ychwanegol sy'n ofynnol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy atal pobl rhag dod yn aelod neu barhau i fod yn aelod o awdurdod na chyfyngu ar eu gallu i gyflawni'r rôl.

13.20 Mae'r Panel yn cydnabod y materion sy'n gysylltiedig â chyhoeddi'r traul dilys hwn. Caiff hyn ei adlewyrchu yn yr opsiynau ar gyfer cyhoeddi a nodir yn Atodiad 4. I gefnogi aelodau presennol ac i annog amrywiaeth mae'r Panel yn erfyn ar awdurdodau i hybu ac annog mwy o aelodau i hawlio'r ad-daliad o Gostau Gofal.

Penderfyniad 43: Rhaid i bob cyngor tref a chymuned ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol hyd at uchafswm o £403 y mis. Rhaid i'r ad-daliad fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau er mwyn iddynt gyflawni eu dyletswyddau cymeradwy. Dim ond ar ôl dangos derbynebau gan y gofalwr y dylid ad-dalu'r costau.

Pennaeth Dinesig / Dirprwy Bennaeth Dinesig

13.21 Mae penaethiaid dinesig yn uwch swyddi o fewn cynghorau cymuned a thref. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw'r 'llysgennad' sy'n cynrychioli'r cyngor i bob math o sefydliadau a chyrff. Mae'r Panel yn gorchymyn na ddylai aelodau orfod talu am gost y cymorth y mae ei angen i gyflawni'r dyletswyddau hyn. Mae'r gofyniad hwn hefyd yn berthnasol yn achos dirprwy benaethiaid dinesig.

13.22 I osgoi unrhyw amheuaeth, nid oes modd i'r unigolyn sy'n dal yr uwch swydd hawlio cydnabyddiaeth ariannol am gymorth mewn perthynas ag, er enghraifft, trafniadaeth (costau cludiant corfforol neu filltired), cymorth ysgrifenyddol, cyfraniadau elusenol (prynu tocynnau, gwneud cyfraniadau neu brynu tocynnau raffl) a dillad.

13.23 Mae'r costau cymorth hyn yn ymwneud â thasgau a dyletswyddau'r rolau ac fe

fydd cynghorau unigol yn gwneud penderfyniadau ariannu mewn perthynas â chymorth o'r fath, fel y maent yn ei ystyried yn briodol ar gyfer lefelau'r arweinyddiaeth ddinesig sydd yn ei lle.

- 13.24 Gan gydnabod bod rhai meiri a chadeiryddion cynghorau tref a chymuned a'u dirprwyon yn brysur iawn yn ystod eu blwyddyn yn y swydd, mae'r Panel wedi penderfynu y dylai cynghorau tref a chymuned fedru gwneud taliad i'r unigolion sy'n dal y rolau hyn.
- 13.25 Dylai'r taliad hwn gael ei ddefnyddio neu ei gadw yn ôl disgrisiwn yr unigolyn, ac nid yw'n ymwneud â'r costau cymorth sydd wedi'u nodi uchod.
- 13.26 Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd yr uchafswm y gellir ei dalu i gadeirydd/maer cyngor tref neu gymuned yn £1,500. Yr uchafswm y gellir ei dalu i ddirprwy faer/is-gadeirydd yn y ffordd hon fydd £500.

Penderfyniad 44: Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i faer/cadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.

Penderfyniad 45: Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer/is-gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.

Gwneud Taliadau i aelodau

- 13.27 Mae Tabl 9 yn gosod pob un o'r Penderfyniadau uchod, ac yn nodi os oes angen penderfyniad gan y Cyngor ynghylch bob un.
- 13.28 O ran taliadau gorfodol, lle nad oes angen penderfyniad gan y cyngor, dylai aelodau dderbyn arian y mae ganddynt hawl ei dderbyn yn gyffredinol.
- 13.29 Pan fo angen penderfyniad gan y Cyngor, dylid gwneud hyn yn y cyfarfod cyntaf ar ôl i'r Adroddiad Blynyddol ddod i law.
- 13.30 Gall Cyngor fabwysiadu unrhyw rai neu'r cyfan o'r penderfyniadau nad ydynt yn cynnwys gorchymyn ond os yw'n gwneud penderfyniad o'r fath, rhaid iddo fod yn berthnasol i'w holl aelodau.
- 13.31 Nodir ym mharagraffau 13.33 i 13.36 isod pryd fydd y taliadau yn dod i rym.
- 13.32 Ar dderbyn Adroddiad Blynyddol drafft yr hydref blaenorol, dylai cynghorau ystyried y penderfyniadau ar yfer y flwyddyn ariannol nesaf, a defnyddio hyn wrth lunio cynlluniau ar gyfer y gyllideb.

Tabl 9

Rhif y Penderfyniad	Oes angen penderfyniad gan y cyngor?
37 - Rhaid i bob cyngor tref a chymuned sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i bob un o'u haelodau am gostau a ysgwyddir mewn perthynas â defnyddio'r ffôn, technoleg gwybodaeth, defnyddiau traul ac yn y blaen.	Na - mae'r taliad o £150 yn orfodol ar gyfer pob aelod oni bai iddynt hysbysu'r swyddog priodol yn ysgrifenedig nad ydynt am ei gymryd
38 - Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau	Oes - rhaid i'r cyngor benderfynu sawl taliad o £500 bydd yn eu gwneud - i rhwng 1 a 5 o aelodau, oni bai iddynt hysbysu'r swyddog priodol yn ysgrifenedig nad ydynt am ei gymryd
39 - Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau	Oes - mae'r taliad o £500 yn ddewisol ar gyfer hyd at 5 o aelodau
40 - Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy	Oes - mae talu costau teithio yn ddewisol
41 - Os yw cyngor tref neu gymuned	Oes - mae talu costau cynhaliaeth dros

yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau	nos yn ddewisol
42 - Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am gollod ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo mewn gwirionedd, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy	Oes - mae talu lwfans colled ariannol yn ddewisol
43 - Rhaid i bob cyngor tref a chymuned ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol hyd at uchafswm o £403 y mis.	Na - mae'r taliad yn orfodol ar gyfer pob aelod sy'n gymwys i hawlio ac yn dymuno gwneud hynny.
44 - Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i faer/cadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500	Oes - mae'r taliad i Bennaeth Dinesig yn ddewisol
45 - Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer/is-gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500	Oes - mae'r taliad i Ddirprwy Bennaeth Dinesig yn ddewisol

13.33 Dylai pob aelod dderbyn y £150 fel sydd wedi'i nodi ym Mhenderfyniad 37 o ddechrau blwyddyn y Cyngor (oni bai iddynt gael eu hethol yn ddiweddarach yn ystod blwyddyn y Cyngor).

13.34 Mae symiau eraill sy'n daladwy i aelodau mewn cydnabyddiaeth am ddyletswyddau penodol neu fel pennaeth dinesig neu ddirprwy bennaeth dinesig fel y gwelir ym Mhenderfyniadau 38, 39, 44 a 45 yn daladwy pan fydd yr aelod yn ymgymryd â'r swydd yn ystod blwyddyn y Cyngor.

13.35 Pan fydd taliad yn cael ei wneud i'r aelod, mater i bob cyngor unigol yw penderfynu sut i rannu'r cyfanswm i nifer o daliadau llai, ac a ddylid adfer unrhyw daliadau i aelodau sy'n gadael eu swyddi yn ystod blwyddyn y Cyngor, ac os felly, sut.

13.36 Mae taliadau yn ymwneud â Phenderfyniadau 40, 41, 42 a 43 yn daladwy pan fo'r gweithgarwch dan sylw wedi digwydd.

13.37 Ni all aelodau sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 gan brif gyngor (hynny yw yr Arweinydd, Dirprwy Arweinydd neu Aelod Gweithrediaeth) gael unrhyw daliad gan Gyngor Tref neu Gymuned, ac eithrio costau teithio a chynhaliaeth ac ad-daliadau o gostau gofal. Fodd bynnag, nid yw hyn yn eu

hatal rhag dal uwch-swydd.

- 13.38 Fel nodwyd ym mharagraff 13.9, gall unrhyw aelod unigol wneud penderfyniad personol i ddewis rhoi heibio rhan neu'r cyfan o'r hawl i unrhyw un o'r taliadau hyn trwy hysbysu swyddog priodol y Cyngor yn ysgrifenedig.

Gofynion o ran cyhoeddusrwydd

- 13.39 Mae'n ofynnol i gynghorau tref a chymuned gyhoeddi manylion yr holl daliadau a wneir i aelodau unigol mewn Datganiad o Daliadau blynyddol ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r wybodaeth hon gael ei chyhoeddi ar hysbysfyrddau a/neu wefannau cynghorau (gyda mynediad rhwydd) a chael ei darparu ar gyfer y Panel trwy'r e-bost neu drwy'r post fan bellaf erbyn 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Mae'r Panel yn tynnu sylw at y gofynion a nodir yn Atodiad 4. Mae'r Panel yn nodi gyda phryder nad yw nifer sylweddol o gynghorau wedi cydymffurfio â'r gofyniad hwn.

14. Cydymffurfio â Gofynion y Panel

Cylch Gwaith y Panel dan y Mesur

- 14.1 Mae Adran 153 o'r Mesur yn galluogi'r Panel i'w gwneud yn ofynnol i awdurdod perthnasol⁹ gydymffurfio â'r gofynion a osodir arno gan Adroddiadau Blynyddol y Panel ac yn galluogi'r Panel i fonitro sut mae awdurdodau perthnasol yn cydymffurfio â phenderfyniadau'r Panel.
- 14.2 Rhaid i awdurdod perthnasol weithredu penderfyniadau'r Panel yn yr adroddiad hwn o ddyddiad ei gyfarfod blynyddol neu ddyddiad a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol.

Monitro cydymffurfiaeth

- 14.3 Bydd y Panel yn monitro sut y mae pob awdurdod perthnasol yn cydymffurfio â'r penderfyniadau yn yr Adroddiad Blynyddol hwn trwy ystyried y gofynion canlynol:
- (i) Rhaid i awdurdod perthnasol gynnal **Rhestr flynyddol o Gydnabyddiaeth Ariannol Aelodau** (Rheoliadau 4 a 5 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol). Mae canllawiau yn Atodiad 3 yn nodi'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y Rhestr.
 - (ii) Rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod (Rheoliad 46 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol) ac anfon y Rhestr at y Panel cyn gynted ag y bo'n ymarferol a dim hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Mae Atodiad 4 yn cynnwys rhagor o fanylion am y gofynion cyhoeddusrwydd.
 - (iii) Rhaid hysbysu'r Panel am unrhyw ddiwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod y flwyddyn cyn gynted â phosibl wedi i'r diwygiad cael ei wneud.

Sylwer: Nid yw'r gofynion uchod yn berthnasol i gynghorau tref a chymuned ar hyn o bryd. Mae'r canlynol yn berthnasol i'r holl awdurdodau gan gynnwys cynghorau tref a chymuned.

- (iv) Rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau i gyhoeddi o fewn ardal yr awdurdod, y cyfanswm a dalwyd ganddo yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol i bob aelod ac aelod cyfetholedig o safbwynt cyflog (sylfaenol, uwch a dinesig), lwfansau, ffioedd ac ad-daliadau mewn Datganiad o Daliadau (yn unol ag Atodiad 4 sy'n nodi cynnwys y Gofynion o ran Cyhoeddusrwydd). Rhaid i hyn gael ei gyhoeddi cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol flaenorol - a rhaid ei gyflwyno i'r Panel erbyn y dyddiad hwnnw.

⁹ Dehongliad o "Awdurdod Perthnasol" yn ôl Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW), Rhan 1, 'Dehongli'.

15. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gyngorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion Prif Gyngorau

- 15.1 Diwygiodd Adran 63 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 gan fewnosod Adran 143A. Mae hyn yn galluogi'r Panel i ffurfio barn ynglŷn ag unrhyw beth yn Natganiadau Polisi Tâl awdurdodau sy'n ymwneud â chyflog y pennaeth gwasanaeth cyflogedig (fel arfer y prif weithredwr neu'r prif swyddog tân). Fe wnaeth adran 39 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 ddiwygio'r mesur ymhellach gan ymestyn y swyddogaeth hon i gynnwys Prif Swyddogion Prif Gyngorau.
- 15.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau diwygiedig ar gyfer y Panel sydd i'w gweld yn <http://gov.wales/docs/dsijg/publications/localgov/160212-irp-guide-salaries-cy-v2.pdf>. Mae'r rhain yn nodi'r sail y bydd y Panel yn ei defnyddio i gyflawni'r swyddogaeth sydd wedi'i chynnwys yn y ddeddfwriaeth.
- 15.3 Swyddogaethau'r Panel yn eu hanfod a'r gofynion ar awdurdodau a sefydlwyd gan y ddeddfwriaeth a'r canllawiau dilynol yw:
- a) Os yw prif gyngor yn bwriadu newid cyflog pennaeth y gwasanaeth cyflogedig neu brif swyddog, neu os yw awdurdod tân ac achub yn bwriadu newid cyflog ei bennaeth gwasanaeth cyflogedig rhaid iddo ymgynghori â'r Panel oni bai bod y newid yn cyd-fynd â newidiadau a gymhwysir i swyddogion eraill yn yr awdurdod hwnnw (boed y newid yn gynnydd neu'n ostyngiad). Mae 'cyflog' yn cynnwys taliadau o dan gontract am wasanaethau, yn ogystal â thaliadau cyflog o dan gontract cyflogaeth.
 - b) Rhaid i'r awdurdod roi sylw i argymhelliad/argymhellion y Panel wrth wneud ei benderfyniad.
 - c) Caiff y Panel ofyn am unrhyw wybodaeth y mae'n ystyried ei bod yn angenrheidiol i ddod i gasgliad a chyflwyno argymhelliad. Rhaid i'r awdurdod ddarparu'r wybodaeth a geisir gan y Panel.
 - d) Caiff y Panel gyhoeddi unrhyw argymhelliad y mae'n ei wneud. Y bwriad yw, er budd tryloywder, y bydd fel arfer yn gwneud hynny.
 - e) Gallai argymhelliad/argymhellion y Panel:
 - gymeradwyo cynnig yr awdurdod
 - mynegi pryderon am y cynnig
 - argymell amrywiadau i'r cynnigar yr amod bod y rhain yn cydymffurfio ag unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru.
- 15.4 Mae gan y Panel bŵer cyffredinol hefyd i adolygu Datganiadau ar Bolisiau Tâl Awdurdodau i'r graddau y maent yn ymwneud â phenaethiaid gwasanaeth cyflogedig (a phrif swyddogion tan 2020).

- 15.5 Mae'n bwysig nodi na fydd y Panel yn penderfynu beth fydd pennaeth gwasanaeth cyflogedig unigol yn ei dderbyn.
- 15.6 Mae'r Panel yn ymwybodol iawn bod y swyddogaeth ychwanegol hon yn wahanol iawn i'w gyfrifoldebau statudol mewn perthynas â chydabyddiaeth ariannol aelodau. Fodd bynnag, bydd yn sicrhau ei fod yn ymgymryd â'r rôl hon drwy fod yn glir ac yn agored, gan ystyried yr holl ffactorau perthnasol mewn perthynas ag achosion unigol penodol. Anogir awdurdodau i ymgynghori â'r Panel yn gynnar yn ei broses ar gyfer gwneud penderfyniad ar y materion hyn. Bydd hyn yn galluogi'r Panel i ymateb mewn modd amserol.

Datganiadau Polisi Cyflog

- 15.7 Mae paragraff 3.7 o'r canllawiau i'r Panel gan Lywodraeth Cymru yn datgan fel a ganlyn: "Nid yw'r ddeddfwriaeth yn cyfyngu'r Panel i rôl adweithiol". Mae'n galluogi'r Panel i ddefnyddio'i bŵer i wneud argymhellion sy'n ymwneud â darpariaethau o fewn Datganiadau Polisi Cyflog awdurdodau lleol. Mae'r Panel wedi ystyried hyn yng nghyd-destun ei adnoddau ac mae wedi penderfynu bod y rhain yn cyfyngu ar yr amser y gellid ei gymhwyso i'r pŵer agored hwn. Felly bydd yn archwilio newidiadau o flwyddyn i flwyddyn i gyflogau Prif Weithredwyr a Phrif Swyddogion er mwyn sicrhau bod y rhain yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth.

19 Chwefror 2018

Mr Darren Mepham
Prif Weithredwr
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Annwyl Mr Mepham

Strwythur Uwch-reoli Arfaethedig

Cytunais gyda Kelly Watson y byddwn yn cadarnhau fy sylwadau ar eich cynigion yn dilyn trafodaeth gyda hi dros y ffôn ddydd Mercher 14 Chwefror.

Mae'ch cynnig ailstrwythuro wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor, a'r cam nesaf yw ceisio cymeradwyaeth i ymgynghori a symud ymlaen ag ymarfer gwerthuso swyddi. Mater i'r Cyngor yw hyn yn llwyr, ac nid yw o fewn cylch gwaith y Panel a gadarnhawyd gan ddeddfwriaeth a chanllawiau Llywodraeth Cymru.

Fodd bynnag, ar ôl gwerthuso'r swyddi, y bwriad yw gosod aelodau o'r staff mewn swyddi o fewn y strwythur newydd. Os bydd hynny'n arwain at newid cyflog unrhyw unigolyn (boed yn godiad neu ostyngiad), byddai'n fater i ni ei ystyried. Rwyf wedi gofyn i Kelly Watson beth yw'r bwriad o ran swydd Dirprwy Brif Weithredwr, ac fe gefais wybod y byddai'r swyddogaeth hon yn cael ei hychwanegu at gyfrifoldebau un o'r cyfarwyddwyr corfforaethol. Rwyf o'r farn y byddai hynny'n fater i'r Panel.

Gobeithio bod yr esboniad hwn yn ddefnyddiol i chi.

Yn gywir

John Bader
Cadeirydd

Ceri Davies
Pennaeth Adnoddau Dynol
Cyngor Sir Penfro

26 Ebrill 2018

Annwyl Mr Davies

Cynnig i newid cydnabyddiaeth ariannol i brif swyddog

Ystyriwyd eich llythyr dyddiedig 27 Chwefror, ynghyd â'r dogfennau ategol gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol yn ei gyfarfod ar 22 Mawrth. Roedd holl aelodau'r Panel yn bresennol ac felly roedd y cyfarfod yn gwneud cworwm.

Mewn perthynas â swyddogaeth y Panel yn ymwneud â cyflogau prif swyddogion, mae'r cylch gwaith a'r canllawiau gan Lywodraeth Cymru yn caniatáu i'r Panel wneud y canlynol:

- a) Cymeradwyo'r cynnig
- b) Mynegi pryderon am y cynnig
- c) Argymell amrywiad i'r cynnig

Ar ôl edrych ar gyflwyniad eich awdurdod, penderfyniad y Panel yw cymeradwyo'r cynnig fel y'i cyflwynwyd.

Yn gywir

John Bader
Cadeirydd

Rhian Hayden
Pennaeth Gwasanaethau Ariannol
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent
rhian.hayden@blaenau-gwent.gov.uk
Eich Cyf: RH/KE/IRPW
Ein Cyf: Achos IRPW 21

27 Mawrth 2018

Annwyl Ms Hayden,

Cais am Uwch-gyflogau Penodol Ychwanegol

Fe gafodd eich cyflwyniadau dyddiedig 9 ac 15 Mawrth am ddau uwch-gyflog ychwanegol eu hystyried gan y Panel mewn cyfarfod ar 22 Mawrth.

Wedi edrych ar gyflwyniad eich awdurdod, mae'r Panel o'r farn bod enwebiad dau gynghorydd fel cyfarwyddwyr i Silent Valley Waste Service Ltd (SVWS) a thaliadau i'r cyfarwyddwyr hynny gan y cwmni y tu hwnt i gylch gwaith y Panel.

Mae hyn gan fod SVWS yn endid cyfreithiol ar wahân, ac mae dyletswydd y cyfarwyddwyr yn uniongyrchol tuag at y cwmni sy'n gorff allanol gwahanol i gyngor bwrdeistref sirol Blaenau Gwent. Nid yw taliadau i gyfarwyddwyr yn dod o fewn Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol y Panel.

Felly gall SVWS benderfynu talu'r cyfarwyddwyr fel mae'n dewis.

Yn gywir

Sinéad O'Toole
Ysgrifenyddiaeth

Deb Yeates
Rheolwr Tîm, Gweithredu AD
Team Leader, HR Operations
debra.yeates@swansea.gov.uk

17 Gorffennaf 2018

Annwyl Ms Yeates,

Prif Swyddog Cyfreithiol - codiad cyflog

Diolch am eich e-bost dyddiedig 1 Mehefin a'r adroddiad amgaeëdig i'r Panel Cydnabyddiaeth Annibynnol, ynghyd â'r wybodaeth ychwanegol a ddarparwyd ar ôl hynny. Fe gafodd y cyfan ei ystyried gan Banel Cydnabyddiaeth Annibynnol Cymru yn ei gyfarfod ar 13 ac 14 Mehefin ac 11 Gorffennaf. Roedd pob aelod o'r Panel yn bresennol yn y cyfarfod ym mis Mehefin, felly roedd y cyfarfod yn gwneud cworwm.

Mewn perthynas â swyddogaeth y Panel yn ymwneud â cyflogau prif swyddogion, mae'r cylch gwaith a'r canllawiau gan Lywodraeth Cymru yn caniatáu i'r Panel wneud y canlynol:

- a) Cymeradwyo'r cynnig
- b) Mynegi pryderon am y cynnig
- c) Argymhell amrywiad i'r cynnig

Ar ôl edrych ar gyflwyniad eich awdurdod, penderfyniad y Panel yw cymeradwyo'r cynnig i gynyddu cyflog y Prif Swyddog Cyfreithiol o £67,633 – £83,240 i ystod cyflog o £83,240 - £93,645.

Yn gywir

John Bader
Cadeirydd

Ceri Davies
Pennaeth Adnoddau Dynol
Cyngor Sir Penfro

CC: JoanneP-Davies@pembrokeshire.gov.uk

7 Medi 2018

Annwyl Ceri,

Cynnig i newid y taliadau Prif Swyddog – Pennaeth TGCh

Ystyriwyd eich llythyr a dogfennau ategol dyddiedig 26 Gorffennaf gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol yn y cyfarfod ar 22 Awst. Roedd holl aelodau'r Panel yn bresennol ac felly roedd cworwm i'r cyfarfod.

Mewn perthynas â swyddogaeth y Panel yn ymwneud â chyflogau prif swyddogion mae'r cylch gwaith a'r canllawiau gan Lywodraeth Cymru yn caniatáu i'r Panel:

- a) Gymeradwyo cynnig
- b) Mynegi pryderon am y cynnig
- c) Argymell amrywiad i'r cynnig

Y cynnig yw bod pennaeth newydd TGCh yn cael ei recriwtio ar gyflog band 6 (£59,376-£63,310) mewn cyferbyniad â'r cyflog blaenorol a oedd ar fand 3 (£75,573-£83,133).

Ar ôl astudio'r datganiad gan eich awdurdod penderfyniad y Panel yw i gymeradwyo'r cynnig fel y'i cyflwynwyd.

Yn gywir

John Bader
Cadeirydd

Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2019/20

Prif Gyngorau	
1.	Bydd y cyflog sylfaenol yn 2019/20 ar gyfer aelodau etholedig prif gyngorau yn £13,868.
2.	Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd lefelau uwch-gyflog yn 2019/20 ar gyfer aelodau o brif gyngorau fel y nodir yn Nhabl 4.
3.	Mae'r Panel wedi penderfynu ei bod yn rhaid talu cyflog Band 3 o £22,568 i bennaeth dinesig (pan fo'n cael ei dalu) a bod yn rhaid talu cyflog Band 5 o £17,568 i ddirprwy bennaeth dinesig (pan fo'n cael ei dalu).
4.	Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd raid i aelod llywyddol, os penodwyd un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael uwch-gyflog Band 3 o £22,568.
5.	Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn cael cydnabyddiaeth ariannol.
6.	Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democraidd, bod ei holl aelodau etholedig yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai pob aelod etholedig gael cyfleusterau ffôn, e-bost a rhyngwyd digonol i'w galluogi i gael mynediad electronig at wybodaeth briodol.
7.	Mae'r Panel wedi penderfynu y dylid rhoi cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ddylai'r priod awdurdod ddidynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi penderfynu eu bod yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.
Uwch-gyflogau Penodol neu Ychwanegol	
8.	Mae'r Panel wedi penderfynu cynnwys darpariaeth ar gyfer uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
9.	Bydd yr hawl i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys prif gyngorau.
Absenoldeb Teuluol	
10.	Mae gan aelod etholedig hawl i gadw cyflog sylfaenol wrth gymryd absenoldeb teuluol dan y rheoliadau ni waeth beth oedd ei hanes presenoldeb yn union cyn dechrau'r absenoldeb teuluol.
11.	Pan fo deiliad uwch-gyflog yn gymwys i gael absenoldeb teuluol, bydd yn dal i gael y cyflog tra pery'r absenoldeb.

12.	Mater i'r awdurdod yw penderfynu a yw'n mynd i benodi rhywun i ddirprwyo ar ran y sawl sy'n absennol. Bydd yr aelod etholedig sy'n dirprwyo ar ran deiliad uwch-gyflog sy'n cymryd absenoldeb teuluol yn gymwys i gael uwch-gyflog, os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
13.	Os yw talu cydnabyddiaeth ariannol i'r sawl sy'n dirprwyo'n golygu bod yr awdurdod yn mynd y tu hwnt i'r uchafswm uwch-gyflogau sy'n berthnasol iddo, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, bydd ychwanegiad at yr uchafswm yn cael ei ganiatáu tra pery'r trefniant dirprwyo. Fodd bynnag, ni fyddai hyn yn berthnasol i Gynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful pe bai'n golygu bod nifer yr uwch-gyflogau'n uwch na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Mae'n ofynnol cael cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru dan amgylchiadau o'r fath.
14.	Pan fo Cyngor yn cytuno i dalu i aelod etholedig sy'n dirprwyo yn ystod absenoldeb teuluol, rhaid hysbysu'r Panel, a hynny o fewn 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, ynghylch y manylion gan gynnwys y swydd benodol a hyd y trefniant dirprwyo.
15.	Rhaid diwygio rhestr cydnabyddiaeth ariannol y Cyngor i adlewyrchu goblygiadau'r absenoldeb teuluol.
Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	
16.	Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o APC fod yn £3,735.
17.	Dylai'r uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd APC fod yn £12,435
18.	Gellir talu uwch-gyflog ar gyfer Dirprwy Gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor APC lle ceir cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus. Gellir talu'r cyflog hwn ar y naill neu'r llall o'r lefelau canlynol, yn ôl yr hyn a bennir gan yr awdurdod i adlewyrchu'r cyfrifoldeb priodol: £7,435 neu £6,135.
19.	Mae'r Panel wedi penderfynu cynnwys darpariaeth i APCau ymgeisio am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
20.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan APC.
21.	Telir uwch-gyflog APC gan gynnwys cyflog sylfaenol yr APC a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.
22.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC arall y maent wedi'u penodi iddo.
Awdurdodau Tân ac Achub	
23.	Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin o ATA fod yn £1,780.
24.	Dylai'r uwch-gyflog ar gyfer cadeirydd ATA fod yn £10,480.
25.	Gellir talu uwch-gyflog ar gyfer dirprwy gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor ATA lle ceir cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus. Dylid talu hwn ar lefel o £ 5,480.

26.	Mae'r Panel wedi penderfynu cynnwys darpariaeth i ATAAu ymgeisio am uwch-gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt yn perthyn i'r Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
27.	Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch-gyflog gan ATA.
28.	Telir uwch-gyflog ATA gan gynnwys cyflog sylfaenol yr ATA a rhaid iddo adlewyrchu cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus.
29.	Ni chaiff aelodau o brif gyngor sy'n cael uwch-gyflog ym Mand 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw ATA arall y maent wedi'u henwebu iddo.
Aelodau Cyfetholedig	
30.	Rhaid i Brif Gyngorau, APCau ac ATAAu dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio) fel y gwelir yn nhabl 7.
31.	Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.
32.	Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).
33.	Gall y swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn a thelir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.
34.	Rhaid talu ffioedd am gyfarfodydd a gweithgareddau eraill gan gynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y gofynnir i aelodau cyfetholedig ei fynvchu.
35.	Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democraidd neu bwyllgor priodol arall, bod ei holl aelodau cyfetholedig sydd â phleidlais yn cael cymaint o gymorth ag sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylai cymorth o'r fath fod heb gostau i'r aelod unigol.
Ad-dalu Costau Gofal	
36.	Rhaid i'r holl awdurdodau ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol hyd at uchafswm o £403 y mis. Rhaid i'r ad-daliad fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau er mwyn iddynt gyflawni eu dyletswyddau cymeradwy. Dim ond ar ôl dangos derbynebaw gan y gofalwr y dylid ad-dalu'r costau.

Cynghorau Tref a Chymuned	
37.	Rhaid i bob cyngor cymuned a thref sicrhau bod taliad o £150 y flwyddyn ar gael i'w aelodau fel cyfraniad at gostau a threuliau.
38.	Rhaid i gynghorau tref a chymuned yng Ngrŵp A sicrhau bod taliad blynyddol o £500 yr un ar gael i isafswm o 1 ac uchafswm o 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.
39.	Gall cynghorau tref a chymuned yng Ngrwpiau B neu C wneud taliad blynyddol o £500 yr un i hyd at 5 aelod i gydnabod cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 am gostau a threuliau.
40.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy. ¹⁰ Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod: <ul style="list-style-type: none"> • 45c y filltir - hyd at 10,000 o filltiroedd yn y flwyddyn. • 25c y filltir - dros 10,000 o filltiroedd. • 5c y filltir y teithiwr a gludir ar fusnes yr awdurdod. • 24c y filltir – beiciau modur preifat. • 20c y filltir – beiciau.
41.	Os yw cyngor tref neu gymuned yn penderfynu bod angen arhosiad dros nos ar gyfer dyletswydd benodol, gall roi awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau yn ôl y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebau: <ul style="list-style-type: none"> • Lwfans o £28 y cyfnod o 24 awr ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brechwast pan na fydd wedi'i gynnwys. • £200 – Llundain dros nos. • £95 – rhywle arall dros nos. • £30 – aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.
42.	Gall cynghorau tref a chymuned dalu iawndal am golled ariannol i bob un o'u haelodau, lle mae colled o'r fath wedi cael ei hysgwyddo mewn gwirionedd, o ganlyniad i fod yn bresennol i gyflawni dyletswyddau cymeradwy fel a ganlyn: <ul style="list-style-type: none"> • Hyd at £54.00 am bob cyfnod nad yw'n fwy na 4 awr. • Hyd at £108.00 am bob cyfnod sy'n fwy na 4 awr ond nad yw'n fwy na 24 awr.

43.	Rhaid i bob cyngor tref a chymuned ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol ar gyfer gofal am blant ac oedolion dibynnol (a roddir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac ar gyfer anghenion cymorth personol hyd at uchafswm o £403 y mis. Rhaid i'r ad-daliad fod am y costau ychwanegol a ysgwyddwyd gan aelodau er mwyn iddynt gyflawni eu dyletswyddau cymeradwy. Dim ond ar ôl dangos derbynebaw gan y gofalwr y dylid ad-dalu'r costau.
44.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Pennaeth Dinesig i faer/cadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £1,500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.
45.	Gall cynghorau tref a chymuned ddarparu taliad Dirprwy Bennaeth Dinesig i ddirprwy faer/is-gadeirydd y cyngor hyd at uchafswm o £500. Mae hyn yn ychwanegol at y taliad o £150 ar gyfer costau a threuliau a'r uwch-gyflog o £500 os hawlir y rhain.

¹⁰ Lle mae aelod sydd ar fusnes swyddogol yn cael ei gludo gan yrrwr sy'n drydydd parti (ddim yn un o aelodau na swyddogion yr awdurdod hwnnw), gall yr aelod hawlio milltiredd yn ôl y cyfraddau a ragnodir ac unrhyw ffioedd parcio neu dollau ar yr amod bod yr awdurdod wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi ysgwyddo'r costau hyn.

Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW) ar gyfer:

- a) **cydnabyddiaeth ariannol i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdodau perthnasol**
- b) **swyddogaethau sy'n ymwneud â chyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig Prif Gynghorau ac Awdurdodau Tân ac Achub**
- c) **Prif Swyddogion Prif Gynghorau**

Cyflwyniad

Mae Rhan 8 (adrannau 141 i 160) ac atodlen 2 a 3 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (y Mesur) yn nodi'r trefniadau ar gyfer taliadau a phensiynau aelodau awdurdodau perthnasol a swyddogaethau a chyfrifoldebau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (y Panel).

Mae Adrannau 62-67 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn diwygio adrannau 142, 143, 144, 147, 148 ac 151 y Mesur ac yn rhoi pwerau ychwanegol i'r Panel.

Mae'r pwerau a geir yn rhan 8 ac atodlenni 2 a 3 o'r Mesur (fel y'u diwygiwyd) wedi disodli'r Offerynnau Statudol canlynol:

- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002 (Rhif 1895 (Cy.196)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Awdurdodau Tân) (Cymru) 2004 (Rhif 2555 (Cy.227)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau) (Cymru) 2007 (Rhif 1086 (Cy.115)).

Mae'r Mesur hefyd wedi disodli'r adrannau yn Neddf Llywodraeth Leol 1972, Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a Deddf Llywodraeth Leol 2000 sy'n ymwneud â thaliadau i gynghorwyr yng Nghymru.

Nodir y lwfansau ar gyfer aelodau cynghorau tref a chymuned yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn. Dirymwyd Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cynghorau Cymuned) (Cymru) 2003 (Rhif 895 (Cy. 115)) ar 1 Ebrill 2013.

Rhan 1

Cyffredinol

1. a. Teitl byr y Rheoliadau hyn yw: "Rheoliadau IRPW".

- b. Daeth Rheoliadau IRPW i rym ar 1 Ebrill 2012. Nodir y dyddiad gweithredu ar gyfer pob awdurdod perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.
- c. Mae'n ofynnol i Awdurdodau lunio rhestr o daliadau i aelodau ac aelodau cyfetholedig erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn, er mwyn iddynt allu eu cyflwyno i'r Panel a'u cyhoeddi (gweler paragraff 46).

Dehongli

2. Yn Rheoliadau IRPW:

- Ystyr "Deddf 1972" yw Deddf Llywodraeth Leol 1972.
- Ystyr "Deddf 2000" yw Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- "Ystyr "Deddf 2013" yw Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013.
- Ystyr "lwfans" yw'r union swm neu'r uchafswm y gellir ei ad-dalu i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol am gostau yr aethpwyd iddynt yn anochel wrth gyflawni busnes swyddogol yr awdurdod perthnasol.
- Ystyr "adroddiad blynyddol" yw adroddiad a luniwyd gan y Panel yn unol ag adran 145 o'r Mesur.
- Mae ystyr "dyletswydd gymeradwy" mewn perthynas â chynghorau tref a chymuned fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn
- Mae ystyr "Lwfans Mynychu" mewn perthynas â chynghorau cymuned neu dref fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr "awdurdod" yw awdurdod perthnasol yng Nghymru fel y'i diffinnir yn Adran 144(2) o'r Mesur ac mae'n cynnwys awdurdod lleol (cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol), awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru, cyngor cymuned neu dref.
- Mae i "Cyflog Sylfaenol" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 6 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel "Cyflog Sylfaenol ALI" i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o brif gyngor; "Cyflog Sylfaenol Parc Cenedlaethol" i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; a "Cyflog Sylfaenol awdurdod tân ac achub" i gyfeirio at Gyflog Sylfaenol aelod o awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i "Prif Swyddog" prif awdurdod yr ystyr a ddiffinnir yn Neddf Lleoliaeth 2011
- "Pennaeth Dinesig" yw'r sawl a etholwyd gan y cyngor i gyflawni dyletswyddau cadeirydd y cyngor hwnnw, ac mae wedi'i ddynodi'n faer neu'n gadeirydd.
- Mae "pwyllgor" yn cynnwys is-bwyllgor.
- Mae "cyngor tref neu gymuned" yn golygu mewn perthynas â Rhan 8 y Mesur, cyngor cymuned fel y'i diffinnir yn adran 33 Deddf Llywodraeth Leol 1972 neu gyngor tref yn unol ag adran 245B o'r un Ddeddf.

- Ystyr “drafft ymgynghori” yw’r fersiwn ddrafft o adroddiad Blynyddol neu Atodol a luniwyd gan y Panel o dan Adran 146 (7) neu 147(8) o’r Mesur, y mae’n rhaid i’r Panel ystyried sylwadau a gyflwynwyd arno.
- “Awdurdod cyfansoddol” – yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol awdurdod lleol a leolir o fewn ardal awdurdod Parc Cenedlaethol yw hwn; yn achos awdurdodau tân ac achub yng Nghymru awdurdod lleol a leolir o fewn ardal awdurdod tân ac achub yw hwn.
- Ystyr “grŵp rheoli” yw grŵp gwleidyddol mewn awdurdod lleol lle mae unrhyw un o’i aelodau yn rhan o’r weithrediaeth.
- Mae i “aelod cyfetholedig” yr ystyr a nodir yn adran 144 (5) o’r Mesur, hynny yw’r rhai sydd â’r hawl i bleidleisio ar faterion sy’n dod o fewn maes y pwyllgor y maent yn gwasanaethu arno.
- Mae i “ffi aelod cyfetholedig” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 19 o’r Rheoliadau hyn.
- Mae i “Costau Gofal” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 21 o’r Rheoliadau hyn.
- Ystyr “Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd” yw’r pwyllgor awdurdod lleol a sefydlwyd o dan adran 11 o’r Mesur.
- “Dirprwy Bennaeth Dinesig” yw’r sawl a etholwyd gan y cyngor i fod yn ddirprwy i faer neu gadeirydd y cyngor hwnnw.
- Ystyr “gweithrediaeth” yw gweithrediaeth awdurdod ar ffurf fel y nodir yn adrannau 11(2) i (5) o Ddeddf 2000, fel y’u diwygiwyd gan adran 34 o’r Mesur.
- Mae i “trefniadau gweithredol” yr ystyr a roddir gan adran 10(1) o Ddeddf 2000.
- Mae i “absenoldeb teuluol”, fel y’i diffinnir yn Adran 142 (2)(b) o’r Mesur, yr ystyr a roddir iddo gan Ran 2 o’r Mesur ac a gynhwysir yn y Rheoliadau sy’n ymwneud â hynny.
- Mae ystyr “Lwfans Colled Ariannol” mewn perthynas â chynghorau cymuned neu dref fel y nodir yn Rhan 5 o’r Rheoliadau.
- Ystyr “awdurdod tân ac achub” yw awdurdod a sefydlwyd gan gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 neu gynllun y mae adran 4 o’r Ddeddf honno yn gymwys iddo.
- Ystyr “Pennaeth gwasanaeth cyflogedig” yw fel y dynodwyd o dan adran 4(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.
- Ystyr Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu yw pwyllgor neu is-bwyllgor a sefydlwyd gan ddau brif gyngor neu fwy o dan Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu) (Cymru) 2013.
- Ystyr “grŵp yr wrthblaid fwyaf” yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli sydd â nifer uwch o aelodau nag unrhyw grŵp gwleidyddol arall yn yr awdurdod.

- Ystyr “awdurdod lleol” yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol.
- “Ystyr “aelod”, mewn perthynas ag awdurdod lleol neu gyngor cymuned neu dref, yw unigolyn sydd wedi’i ethol i wasanaethu fel cyngorydd i’r awdurdod hwnnw; yn achos awdurdod Parc Cenedlaethol yr ystyr yw aelod a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol a hefyd unigolyn a benodwyd gan Weinidogion Cymru; yn achos awdurdodau tân ac achub yr ystyr yw aelod a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol.
- Ystyr “awdurdod Parc Cenedlaethol” yw awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995.
- Mae i “busnes swyddogol” yr ystyr a nodir yn Adran 142 (10) o’r Mesur mewn perthynas â thalu lwfansau i ad-dalu costau gofal, teithio a chynhaliadaeth yr aethpwyd iddynt yn anochel gan aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol (ac eithrio cyngorau tref a chymuned) wrth:
 - a. Fynychu cyfarfod o’r awdurdod neu unrhyw un o bwyllgorau’r awdurdod neu unrhyw gorff y mae’r awdurdod yn gwneud penodiadau neu enwebiadau iddo neu unrhyw un o bwyllgorau corff o’r fath.
 - b. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas o awdurdodau y mae’r awdurdod yn aelod ohoni.
 - c. Mynychu cyfarfod yr awdurdodir ei gynnal gan yr awdurdod neu gan un o bwyllgorau’r awdurdod neu gan un o gydbwyllgorau’r awdurdod ac un neu fwy o awdurdodau eraill.
 - d. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan yr awdurdod neu ei weithrediaeth.
 - e. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau gweithrediaeth neu mewn cysylltiad â’u cyflawni o fewn yr ystyr a nodir yn Rhan 2 o Ddeddf 2000, fel y’i diwygiwyd.
 - f. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi yn unol â rheol sefydlog sy’n ei gwneud yn ofynnol i aelod neu aelodau fod yn bresennol pan fydd dogfennau tendro yn cael eu hagor.
 - g. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw swyddogaeth sydd gan yr awdurdod i archwilio safle neu awdurdodi archwiliad o safle.
 - h. Dyletswydd yr ymgwymerir â hi gan aelodau prif gynghorau mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward sy’n deillio o gyflawni swyddogaethau awdurdod lleol.
 - i. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw ddyletswydd o ddo-barth a gymeradwyir felly, ac yr ymgwymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau’r awdurdod neu unrhyw un o’i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â’u cyflawni.
- Ystyr “grŵp gwleidyddol arall” yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli neu grŵp yr wrthblaid fwyaf (os o gwbl) sy’n cynnwys dim llai na 10 y cant o aelodau’r awdurdod hwnnw

- Ystyr “pwyllgor trosolwg a chraffu” yw pwyllgor yn yr awdurdod sydd â’r pwerau a nodir yn adran 21(2) a (3) o Ddeddf 2000, fel y’u diwygiwyd gan Ran 6 o’r Mesur.
- “Ystyr “Panel” yw Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol fel y nodir yn adran 141(1) ac atodlen 2 o’r Mesur.
- Ystyr "datganiad polisi cyflog" yw datganiad a gynhrychir gan awdurdod perthnasol o dan adran 38 o Ddeddf Lleoliaeth 2011.
- Ystyr "Aelod llywyddol" yw aelod o brif gyngor sydd wedi ei ddynodi gan y cyngor hwnnw i gyflawni swyddogaethau mewn perthynas â chadeirio ei gyfarfodydd a’i drafodion.
- Ystyr “prif gyngor” yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol.
- Mae i “swyddog priodol” yr un ystyr ag yn adran 270(3) o Ddeddf 1972.
- Ystyr "corff cyhoeddus" yw corff fel y’i diffinnir yn adran 67(b) o Ddeddf 2013.
- “Ystyr "darpariaeth gymwys" yw darpariaeth sy’n gwneud amrywiad i benderfyniad blaenorol y Panel. (Adran 65 (c) o Ddeddf 2013).
- "Awdurdod cymwys perthnasol" yw awdurdod o fewn ystyr adran 63 o Ddeddf 2013, y mae’n ofynnol iddo gynhyrchu datganiad polisi cyflog.
- Diffinnir “awdurdod perthnasol” yn Adran 144(2) o’r Mesur (fel y’i diwygiwyd) ac yn adran 64 o Ddeddf 2013, ac, at ddibenion y Rheoliadau hyn, mae’n cynnwys awdurdod lleol/prif gyngor, cyngor tref neu gymuned, awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i “materion perthnasol” yr un diffiniad ag a nodir yn Adran 142(2) o’r Mesur.
- Ystyr “rhestr” yw rhestr sy’n nodi penderfyniadau'r awdurdod mewn perthynas â thaliadau sydd i’w gwneud yn ystod y flwyddyn (fel y maent yn ymwneud â’r awdurdod hwnnw) i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw.
- Mae i “Uwch-gyflog” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 11 o’r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel “Uwch-gyflog Awdurdod Lleol/Prif gyngor” i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o brif gyngor; “Uwch-gyflog Parc Cenedlaethol” i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; neu “Uwch-gyflog Awdurdod Tân ac Achub” i gyfeirio at uwch-gyflog aelod o awdurdod Tân ac Achub.
- Mae “absenoldeb oherwydd salwch” yn golygu’r trefniadau a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol.
- Mae i “adroddiad atodol” yr ystyr a nodir yn adran 146(4 i 8) o’r Mesur.
- Mae i “lwfans teithio a chynhaliaeth” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 25 o’r Rheoliadau hyn.
- Mae i “blwyddyn” yr ystyron canlynol:

“blwyddyn ariannol” – cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dod i ben ar 31 Mawrth; “blwyddyn galendr” – y cyfnod o ddeuddeng mis sy'n dod i ben ar 31 Rhagfyr;

“blwyddyn ddinesig” – y flwyddyn sy'n dechrau ar ddyddiad cyfarfod blynyddol yr awdurdod lleol ac yn dod i ben ar y diwrnod cyn y cyfarfod blynyddol y flwyddyn ganlynol; yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau Tân ac Achub dyma'r cyfnod o 12 mis sy'n dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Rhan 2: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau/ Aelodau Cyfetholedig

Dechrau cyfnod swydd

3. Mae cyfnod swydd:

- Aelod o awdurdod lleol yn dechrau ar y dyddiad y mae'r aelod hwnnw yn gwneud datganiad ei fod yn derbyn y swydd honno o dan adran 83(1) o Ddeddf 1972.
- Aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd aelod a benodwyd gan Lywodraeth Cymru yn dechrau ar ddyddiad y penodiad hwnnw. Mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod Parc Cenedlaethol yn dechrau ar y dyddiad y'u hetholir gan yr awdurdod hwnnw i'r swydd honno.
- Aelod o awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod tân ac achub yn dechrau ar y dyddiad y'u hetholir gan yr awdurdod hwnnw i'r swydd honno.
- Aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol yn dechrau ar y dyddiad y'i penodir gan yr awdurdod perthnasol.

Rhestr o gydnabyddiaeth ariannol aelodau (y Rhestr) (Nid yw'n berthnasol i gynghorau cymuned neu dref – gweler Rhan 5)

4. Rhaid i awdurdod lunio rhestr o'r taliadau y mae'n bwriadu eu gwneud i'w aelodau a'i aelodau cyfetholedig bob blwyddyn. Rhaid i swm y taliadau hynny gyd-fynd â'r penderfyniadau a wnaeth y Panel ar gyfer y flwyddyn honno yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Rhaid llunio'r rhestr cyn pen pedair wythnos yn dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Diwygio'r Rhestr

5. Gall awdurdod ddiwygio'r Rhestr unrhyw bryd yn ystod y flwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) ar yr amod bod y cyfryw ddiwygiadau yn cyd-fynd â phenderfyniadau'r Panel ar gyfer y flwyddyn honno.

Cyflog Sylfaenol

6. Rhaid i awdurdod ddarparu ar gyfer talu cyflog sylfaenol, fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, i bob un o'i aelodau. Rhaid talu'r un cyflog i bob aelod. Yn achos prif gynghorau yn unig, mae'r cyflog hwn yn parhau'n daladwy yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol.
7. Ni all aelod dderbyn mwy nag un cyflog sylfaenol gan awdurdod perthnasol, ond gall aelod o un awdurdod perthnasol dderbyn cyflog sylfaenol pellach trwy gael ei benodi'n aelod o awdurdod perthnasol arall (ac eithrio yn yr achos a nodir ym mharagraff 16).
8. Pennir y cyflog sylfaenol yn unol ag adran 142(3) o'r Mesur a bydd yn un o'r canlynol:
 - Y swm y mae'n rhaid i'r awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.
 - Yr uchafswm y gall yr awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.
9. Os bydd cyfnod swydd aelod yn dechrau neu'n dod i ben rywbryd heblaw ar ddechrau neu ar ddiwedd blwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod), bydd gan yr aelod hwnnw hawl i gyfran o'r cyflog sylfaenol sy'n cyfateb i'r gyfran o nifer y diwrnodau yn y flwyddyn honno y mae'r aelod yn ei swydd.
10. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r rhan o'r cyflog sylfaenol sy'n daladwy i'r aelod hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod hwnnw wedi'i atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni (Adran 155(1) o'r Mesur).

Uwch-gyflog

11. Yn amodol ar baragraffau 12 i 18 gall awdurdod dalu uwch-gyflog i aelodau y mae wedi rhoi cyfrifoldebau penodol iddynt. Rhaid i'r cyfryw daliadau gyd-fynd â phenderfyniad y Panel ar gyfer y flwyddyn honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) y gwneir y taliadau mewn perthynas â hi a rhaid eu nodi yn Rhestr yr awdurdod hwnnw. Yn achos prif gynghorau yn unig, bydd uwch-gyflog yn parhau'n daladwy yn ystod absenoldeb teuluol deiliad y swydd.
12. Bydd y Panel yn pennu'r canlynol yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol:
 - Y categorïau o aelodau sy'n gymwys i gael uwch-gyflog na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.
 - Y disgrisiwn sydd ar gael i awdurdodau o ran talu uwch-gyflogau na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.

13. Bydd yr uwch-gyflogau sy'n daladwy yn cydymffurfio ag adran 142(3) o'r Mesur a byddant yn nodi:
 - Y swm y mae'n rhaid i awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
 - Yr uchafswm y gall awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
14. Bydd yr uwch-gyflog yn gyfuniad o'r cyflog sylfaenol a swm ychwanegol ar gyfer y cyfrifoldeb penodol perthnasol a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mae'n bosibl na fydd y swm hwn yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.
15. Bydd y Panel, yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, yn pennu naill ai'r gyfran uchaf o'i aelodaeth neu gyfanswm yr aelodau y gall awdurdod dalu uwch-gyflogau iddynt. Ni all y ganran fod yn uwch na hanner cant y cant heb ganiatâd penodol Gweinidogion Cymru (Adran 142(5) o'r Mesur). Yn achos prif gynghorau yn unig gellir mynd y tu hwnt i'r gyfran neu'r nifer uchaf i gynnwys talu uwch-gyflog i aelod ychwanegol a benodir i ddirprwyo dros dro yn ystod absenoldeb teuluol deiliad swydd ag uwch-gyflog (yn amodol ar y terfyn o 50%).
- 15(a). Yn achos prif gynghorau, Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol gellir mynd y tu hwnt i'r gyfran neu'r nifer uchaf i gynnwys talu uwch-gyflog i aelod ychwanegol a benodir i ddirprwyo dros dro yn ystod absenoldeb oherwydd salwch deiliad swydd ag uwch-gyflog fel y pennwyd yn yr Adroddiad Blynyddol neu mewn Adroddiad Atodol.
- 15(b). Mae taliadau i gadeiryddion Cydbwyllgorau neu Is-bwyllgorau i Gydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn ychwanegol at y gyfran uchaf o'i aelodaeth y gall awdurdod dalu uwch-gyflogau iddynt yn amodol ar yr uchafswm cyffredinol o hanner cant y cant sydd wedi'i gynnwys yn Adran 142(5) o'r Mesur. Bydd y Panel yn pennu symiau taliadau o'r fath mewn Adroddiad Blynyddol neu Atodol.
16. Ni ddylai awdurdod dalu mwy nag un uwch-gyflog i unrhyw aelod. Ni all aelod prif gyngor sy'n cael uwch-gyflog fel arweinydd awdurdod lleol neu aelod o weithrediaeth awdurdod lleol (y mae'r Panel wedi pennu ei fod yn llawn-amser) gael ail gyflog fel aelod a benodir i wasanaethu ar awdurdod parc cenedlaethol neu awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- 16(a). Nid yw paragraff 16 yn berthnasol i daliadau a wneir i gadeirydd Cydbwyllgor neu Is-bwyllgor i Gydbwyllgor Trosolwg a Chraffu sy'n cael uwch-gyflog am rôl nad yw wedi'i dosbarthu fel un sy'n gyfwerth ag amser llawn. Mae'n parhau i fod yn berthnasol i arweinwyr neu i aelodau gweithrediaeth.
17. Os nad oes gan aelod, trwy gydol y flwyddyn, gyfrifoldebau penodol sy'n rhoi hawl iddo gael uwch-gyflog, bydd tâl yr aelod hwnnw'n gyfran o'r cyflog sy'n cyfateb i'r gyfran o nifer y diwrnodau yn y flwyddyn honno y mae'r aelod hwnnw'n ysgwyddo'r cyfryw gyfrifoldeb.

18. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) ni ddylai'r awdurdod dalu uwch-gyflog yr aelod tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur). Os bydd y penderfyniad i'w atal dros dro yn ymwneud â'r elfen o'r taliad sy'n ymwneud â'r cyfrifoldeb penodol yn unig, gall yr aelod gadw'r cyflog sylfaenol.

Talu i Aelodau Cyfetholedig

19. Rhaid i awdurdod perthnasol ddarparu ar gyfer talu ffi i aelod cyfetholedig fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mewn perthynas â'r rheoliad hwn ystyr aelod cyfetholedig yw aelod fel y'i diffinnir yn Adran 144(5) o'r Mesur ac y'i nodir ym mharagraff 2 o'r Rheoliadau hyn.
20. Os caiff aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) ni ddylai'r awdurdod dalu ffi aelod cyfetholedig tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur).

Lwfansau

Costau Gofal

21. Rhaid i awdurdodau ddarparu ar gyfer gwneud ad-daliad i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod mewn perthynas â'r cyfryw gostau sy'n gysylltiedig â threfnu gofal ar gyfer plant neu ddibynnyddion neu ar gyfer yr aelod unigol yr aethpwyd iddynt yn anorfod wrth gyflawni busnes swyddogol fel aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod hwnnw. Ni ddylid gwneud taliadau o dan y paragraff hwn:
- Mewn perthynas ag unrhyw blentyn dros bymtheg oed neu ddibynnydd oni bai fod yr aelod/aelod cyfetholedig yn bodloni'r awdurdod bod angen goruchwyliaeth ar y plentyn neu ddibynnydd a achosodd i'r aelod fynd i gostau angenrheidiol ar gyfer gofal y plentyn neu'r dibynnydd hwnnw wrth gyflawni dyletswyddau aelod neu aelod cyfetholedig.
 - I fwy nag un aelod/aelod cyfetholedig o'r awdurdod mewn perthynas â gofal ar gyfer yr un plentyn neu ddibynnydd.
 - I roi mwy nag un ad-daliad ar gyfer gofal i aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod na all ddangos er bodd yr awdurdod bod yn rhaid i'r aelod/aelod cyfetholedig wneud trefniadau ar wahân ar gyfer gofalu am wahanol blant neu ddibynnyddion.
22. Mae'r Panel yn pennu'r uchafswm o ran costau gofal sy'n daladwy gan awdurdod yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.
23. Os caiff aelod/aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod beidio â thalu'r rhan o'r ad-daliad costau gofal sy'n daladwy i'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod/aelod cyfetholedig wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu

cyflawni (Adran 155(1) o'r Mesur).

24. Rhaid i Restr awdurdod nodi uchafswm yr ad-daliadau costau gofal sy'n daladwy bob mis a'i drefniadau ar gyfer cyflwyno hawliadau, gan roi sylw llawn i benderfyniadau'r Panel yn hyn o beth.

Lwfansau teithio a chynhaliaeth

25. Yn amodol ar baragraffau 26 a 27 isod mae gan aelod neu aelod cyfetholedig hawl i gael taliadau gan yr awdurdod ar ffurf lwfansau teithio a chynhaliaeth yn ôl cyfraddau a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Bwriedir i'r cyfryw lwfansau dalu costau yr aed iddynt gan aelod neu aelod cyfetholedig wrth gyflawni busnes swyddogol yr awdurdod.

(Dim ond i Brif Gyngorau y mae paragraffau 26 a 27 yn berthnasol)

26. Dim ond os yw'r awdurdod yn fodlon y gellir cyfiawnhau hynny am resymau economaidd y dylid talu lwfans cynhaliaeth i aelod o awdurdod lleol am gyflawni busnes swyddogol o fewn ffiniau sir neu fwrdeistref sirol lle mae'n aelod. Nid yw hyn yn berthnasol i aelodau cyfetholedig awdurdod lleol sy'n byw y tu allan i'r awdurdod hwnnw.
27. Gall awdurdod lleol wneud darpariaeth, yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau yr ystyria'n briodol, i aelodau hawlio costau milltiredd ar gyfer busnes swyddogol mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward lle maent yn deillio o gyflawni swyddogaethau'r sir neu'r fwrdeistref sirol.
28. Os caiff aelod neu aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (gweler Rhan 3 o Ddeddf 2000) rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r lwfans teithio a chynhaliaeth sy'n daladwy i'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni (Adran 155(1) o'r Mesur).

Rhan 3: Darpariaethau pellach

Pensiynau

29. O dan Adran 143 o'r Mesur, gall y Panel wneud penderfyniadau o ran y trefniadau pensiwn ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Gall penderfyniadau o'r fath:
 - Nodi'r disgrifiad o aelodau y bydd yn ofynnol i awdurdod lleol dalu pensiwn iddynt.

- Disgrifio'r materion perthnasol y bydd yn ofynnol i awdurdod lleol dalu pensiwn mewn cysylltiad â hwy.
- Gwneud penderfyniadau gwahanol ar gyfer prif gynghorau gwahanol.

Lwfansau i gefnogi swyddogaeth aelod o awdurdod lleol

30. Rhaid i awdurdod lleol ddarparu ar gyfer gofynion aelod i gyflawni ei rôl a'i gyfrifoldebau yn fwy effeithiol. Y Panel fydd yn pennu sut y dylid darparu'r cymorth hwn yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Talu treuliau ymweliadau swyddogol ac ymweliadau cwrteisi

31. Bydd y trefniadau sydd wedi'u cynnwys yn Adran 176 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn parhau i fod yn gymwys, ond ni ellir gwneud unrhyw daliad i unigolyn o dan y trefniant hwnnw pan fo taliad wedi'i wneud i'r unigolyn hwnnw yn unol ag unrhyw daliad o wneir o dan y Rheoliadau hyn.

Trefniadau mewn perthynas ag absenoldeb teuluol

32. Mae Rhan 2 o'r Mesur yn nodi hawliau aelodau awdurdodau lleol o ran absenoldeb teuluol. Bydd y Panel yn nodi ei benderfyniadau a'r trefniadau gweinyddol ar gyfer talu cyflogau a lwfansau gan brif gynghorau yn hyn o beth yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Absenoldeb oherwydd salwch

- 32(a) Bydd trefniadau mewn perthynas ag absenoldeb hirdymor oherwydd salwch gan ddeiliaid uwch-gyflogau prif awdurdodau, Awdurdodau Tân ac Achub ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.

Rhan 4: Cyflogau, lwfansau neu ffioedd

Ad-dalu cyflogau, lwfansau neu ffioedd

33. Rhaid i awdurdod fynnu bod y cyfryw ran o gyflog, lwfans neu ffi yn cael ei had-dalu pan fydd taliad eisoes wedi'i wneud ar gyfer unrhyw gyfnod pan fydd yr aelod neu'r aelod cyflogedig dan sylw:
 - wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag cyflawni dyletswyddau neu gyfrifoldebau'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw yn unol â Rhan 3 o Ddeddf 2000 neu Reoliadau a wnaed o dan y Ddeddf honno.
 - yn peidio â bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod.

- neu heb fod â hawl, mewn unrhyw ffordd, i gael cyflog, lwfans neu ffi mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw.

Peidio â derbyn cyflogau, lwfansau neu ffioedd

34. O dan Adran 154 o'r Mesur gall unrhyw aelod neu aelod cyfetholedig, ddewis drwy hysbysu swyddfa briodol yr awdurdod yn ysgrifenedig, peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael cyflog, lwfans neu ffi a bennwyd gan y Panel ar gyfer y flwyddyn benodol honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod).

Rhan 5: Darpariaethau penodol sy'n ymwneud â chynghorau tref a chymuned ("y cyngor")

Dehongli

35. At ddibenion y Rhan hon, ystyr aelod yw aelod etholedig ac aelod cyfetholedig.

Lwfansau

36. Lwfansau:
- a) Penderfynir drwy'r Adroddiad Blynyddol neu drwy Adroddiad Atodol ar y trefniadau a'r swm ar gyfer taliad blynyddol i aelodau mewn perthynas â'r costau a ystyriaeth i nifer wrth gyflawni rôl aelod. Hefyd, lle bo'n briodol, ystyrir yr amrywiad ym maint neu amgylchiadau ariannol cynghorau gwahanol.
 - b) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, wneud taliadau i aelodau mewn perthynas â chostau teithio i fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu mewn neu'r tu allan i ardal y cyngor. Nodir y swm y gellir ei hawlio yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - c) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau pan fyddant yn mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu mewn neu'r tu allan i ardal y cyngor. Nodir y trefniadau ar gyfer ad-dalu yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - d) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, dalu iawndal am Golled Ariannol i'w aelodau lle mae colled o'r fath wedi digwydd trwy fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y Lwfansau yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - e) Gall y cyngor, os yw'n penderfynu, dalu lwfans i gadeirydd, is-gadeirydd neu faer y cyngor at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r swydd honno. Nodir y lwfans yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - f) Penderfynir drwy'r Adroddiad Blynyddol neu drwy Adroddiad Atodol ar y trefniadau ar gyfer talu lwfans cyfrifoldeb i aelodau cyngor. Hefyd, lle bo'n briodol, ystyrir maint neu amgylchiadau ariannol cynghorau gwahanol.

- g) Rhaid i'r cyngor ad-dalu costau gofal i aelod fel y penderfynwyd yn Adroddiad Blynyddol y Panel.
37. Gall aelod ddewis peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael lwfans dan y Rheoliadau hyn trwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.
38. Rhaid i aelod sy'n hawlio iawndal am Golled Ariannol lofnodi datganiad nad yw'r aelod wedi gwneud, nac yn bwriadu gwneud, unrhyw hawliad arall mewn perthynas â'r mater y mae'r hawliad yn ymwneud ag ef.
39. "Ystyr "Dyletswydd Gymeradwy" dan y Rhan hon yw
- i. Mynychu cyfarfod o'r cyngor neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor neu unrhyw gorff arall y mae'r cyngor yn penodi neu'n enwebu pobl iddo neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau corff o'r fath.
 - ii. Mynychu unrhyw gyfarfod arall a awdurdodir gan y cyngor neu gan un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor, neu un o gydbwyllgorau'r cyngor ac un neu fwy o gynghorau, neu is-bwyllgor i gydbwyllgor o'r fath, ar yr amod bod o leiaf ddau aelod o'r cyngor wedi cael eu gwahodd a, lle caiff y cyngor ei rannu'n grwpiau gwleidyddol, bod o leiaf ddau grŵp o'r fath wedi'u gwahodd.
 - iii. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas ar gyfer cynghorau y mae'r cyngor yn aelod ohoni.
 - iv. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan y cyngor.
 - v. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan y cyngor neu ddyletswydd o fath a gymeradwyir gan y cyngor i gyflawni ei swyddogaethau neu swyddogaethau unrhyw un o'i bwyllgorau neu is-bwyllgorau

Rhan 6: Amrywiol

Trefniadau ar gyfer taliadau

40. Rhaid i Restr awdurdod nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw. Gellir gwneud y taliadau hynny ar yr adegau ac mor reolaidd ag a bennir gan yr awdurdod.

Hawliadau

41. Rhaid i awdurdod nodi terfyn amser rhwng y dyddiad y mae hawl i lwfans teithio neu gynhaliath yn digwydd a phan fydd yn rhaid i gais am y lwfansau hynny gael ei wneud gan y sawl y maent yn daladwy iddo. Fodd bynnag, nid yw hyn yn rhwystro awdurdod rhag gwneud taliad os na hawlir y lwfans o fewn y cyfnod a nodwyd.

42. Rhaid cyflwyno derbynebaw priodol sy'n profi costau gwirioneddol gydag unrhyw hawliad am lwfans teithio neu lwfans cynhaliaeth yn unol â'r Rheoliadau hyn (ac eithrio ceisiadau am gostau teithio mewn cerbyd modur preifat).

Osgoi dyblygu

43. Rhaid i hawliad am lwfans teithio neu lwfans cynhaliaeth gynnwys datganiad wedi'i lofnodi gan yr aelod neu'r aelod cyfetholedig yn nodi nad yw'r aelod / aelod cyfetholedig wedi gwneud ac na fydd yn gwneud unrhyw hawliad arall mewn perthynas â'r mater y mae'r hawliad yn ymwneud ag ef neu mae'n rhaid anfon datganiad o'r fath gyda'r hawliad.

Cofnodion o gyflogau, lwfansau a ffioedd

44. Rhaid i awdurdod gadw cofnod o'r taliadau a wnaed yn unol â'r Rheoliadau hyn. Rhaid i'r cofnod:
- Nodi enw'r derbynnydd a swm a natur pob taliad.
 - Bod ar gael, ar bob adeg resymol, i'w archwilio (am ddim) gan unrhyw etholwr llywodraeth leol (o fewn ystyr adran 270(1) o Ddeddf 1972) yn ardal yr awdurdod.
 - Alluogi unigolyn sydd â hawl i archwilio'r cofnod wneud copi o unrhyw ran ohono ar ôl talu unrhyw ffi resymol y gall yr awdurdod ofyn amdani.

Gofynion o ran cyhoeddusrwydd

(Mae cynnwys gofynnol gofynion o ran cyhoeddusrwydd wedi'i gynnwys mewn atodiad i'r Adroddiad Blynyddol)

45. Rhaid i awdurdod, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl penderfynu ar ei Restr Cydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer y flwyddyn o dan y Rheoliadau hyn ac unrhyw Adroddiad gan y Panel, a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'r Rhestr yn cyfeirio ati, wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod. **(Nid yw'r adran hon yn berthnasol i gynghorau tref a chymuned).**
46. Cyn gynted ag y bo'n ymarferol, a heb fod yn hwyrach na 30 Medi ar ôl diwedd blwyddyn, rhaid i awdurdod wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi, yn ardal yr awdurdod, y cyfanswm a dalwyd ganddo i bob aelod / aelod cyfetholedig mewn perthynas â chyflog sylfaenol, uwch-gyflog, ffi aelod cyfetholedig, ad-daliadau costau gofal, lwfansau teithio a chynhaliaeth. **(Mae'r adran hon yn berthnasol i bob awdurdod perthnasol.)**
47. O fewn yr un terfyn amser ac yn yr un modd, rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi unrhyw gydnabyddiaeth ariannol ychwanegol a dderbyniodd aelod a enwebwyd neu a benodwyd i awdurdod perthnasol arall. **(Mae'r adran hon yn berthnasol i'r prif gynghorau yn unig).**

Cyhoedduswydd i Adroddiadau'r Panel

48. O dan Adran 146(7) (a) a (b) o'r Mesur, bydd y Panel yn anfon drafft ymgynghori o'i Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol i bob awdurdod perthnasol i'w ddsbarthu i aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod, er mwyn i aelodau/aelodau cyfetholedig gyflwyno sylwadau arno i'r Panel, o fewn cyfnod o wyth wythnos fel arfer.
49. Yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol bydd y Panel yn nodi'r trefniadau ar gyfer cyhoeddi ei Adroddiadau yn unol ag Adran 151 ac Adran 152 o'r Mesur.

Monitro Cydymffurfiaeth â Phenderfyniadau'r Panel

50. Mae Adran 153 o'r Mesur yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau perthnasol gydymffurfio â'r gofynion a osodir gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol. Mae hefyd yn rhoi pŵer i'r Panel fonitro'r taliadau a wneir gan awdurdodau perthnasol a'i gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth a nodir gan y Panel gael ei darparu. Nodir y gofynion o dan yr adran hon yn Adroddiad Blynyddol y Panel.

Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau

1. Rhaid i brif gynghorau, awdurdodau parciau cenedlaethol (APCau) ac awdurdodau tân ac achub (ATAau) yng Nghymru (ond nid cynghorau tref a chymuned) gynnal Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol flynyddol ('y Rhestr') sy'n cyd-daro â phenderfyniadau'r Panel ynghylch cyflogau i aelodau a thaliadau i aelodau cyfetholedig ac y mae'n rhaid iddi gynnwys yr wybodaeth ganlynol:

Mewn perthynas â phrif gyngor:

- a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
- b. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog Band 1 a Band 2, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
- c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog Band 3, Band 4 a Band 5, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
- d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael cyflog dinesig a'r swm i'w dalu.
- e. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a ph'un a ydynt yn gadeirydd ynteu'n aelod cyffredin a'r swm i'w dalu.
- f. Enwau'r aelodau a fydd yn derbyn uwch-gyflog fel cadeirydd Cydbwyllgor neu Is-bwyllgor i Gydbwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r swm i'w dalu.
- g. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog penodol neu ychwanegol a gymeradwywyd gan y Panel a'r swm i'w dalu.

Mewn perthynas ag Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub:

- a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu
 - b. Enw'r aelod a fydd yn cael uwch-gyflog fel cadeirydd yr awdurdod a'r swm i'w dalu.
 - c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch-gyflog fel is-gadeirydd pwyllgor a'r swm i'w dalu.
 - d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a pha un a ydynt yn gadeirydd neu'n aelod cyffredin a'r symiau i'w talu.
2. Rhaid hysbysu'r Panel ynghylch diwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod blwyddyn y cyngor cyn gynted ag y bo'n ymarferol.
 3. Rhaid i brif gynghorau gadarnhau yn eu Rhestr flynyddol nad ydynt wedi mynd dros uchafswm yr uwch-gyflogau a bennwyd ar gyfer y cyngor.

4. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAAu gynnwys datganiad o dreuliau y gellir eu caniatáu a'r dyletswyddau y gellir eu hawlio mewn perthynas â hwy ar gyfer gofal, teithio a chynhaliaeth yn eu Rhestr flynyddol sy'n cyd-daro â phenderfyniadau'r Panel.
5. Rhaid i'r Rhestr nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod perthnasol (Rheoliad 35 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer hawlio costau gofal, treuliau teithio a chynhaliaeth (Rheoliadau 24 a 36-37 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer osgoi dyblygu (Rheoliad 38 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol); a'r trefniadau ar gyfer ad-dalu cyflogau, lwfansau a ffioedd (Rheoliad 33 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol). Rhaid i'r rhestr hon hefyd gynnwys y dyletswyddau y gall aelodau ac aelodau cyfetholedig hawlio treuliau teithio, cynhaliaeth ac ad-daliadau costau gofal mewn perthynas â hwy.
6. Rhaid i brif gynghorau ddatgan y canlynol yn y Rhestr:
 - A oes datganiad o gyfrifoldeb sylfaenol cynghorydd wedi'i wneud.
 - A oes disgrifiadau o rôl deiliaid swyddi ag uwch-gyflog wedi'u llunio.
 - A gedwir cofnodion o bresenoldeb cynghorwyr.
7. Rhaid i brif gynghorau, APCau ac ATAAu wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Dylid cyhoeddi'r Rhestr mewn modd sy'n rhoi mynediad hawdd i aelodau'r cyhoedd.
8. Rhaid anfon y **Rhestr** at Ysgrifenyddiaeth y Panel erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn.

Atodiad 4: Cyhoeddi Cydnabyddiaeth Ariannol - Gofynion y Panel

Yn unol ag Adran 151 o'r Mesur, mae'r Panel yn gwneud y canlynol yn ofynnol:

1. Rhaid i awdurdodau perthnasol gyhoeddi Datganiad o Daliadau a wnaed i'w aelodau ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Rhaid cyhoeddi'r wybodaeth hon ar ffurf ac mewn lleoliad sy'n hygyrch i aelodau'r cyhoedd fan bellaf erbyn 30 Medi yn dilyn diwedd y flwyddyn ariannol flaenorol, a'i darparu ar gyfer y Panel hefyd o fewn yr un terfyn amser. Rhaid darparu'r wybodaeth ganlynol:
 - a. Swm y cyflog sylfaenol, yr uwch-gyflog, y cyflog dinesig a'r ffi aelod cyfetholedig a dalwyd i bob aelod/aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol a enwir gan gynnwys achosion lle dewisodd yr aelod beidio â chael y cyfan neu ran o'r cyflog, neu'r ffi ar gyfer blwyddyn y Cyngor sydd dan sylw. Lle talwyd uwch-gyflog, dylid darparu teitl yr uwch-swydd a ddelir.
 - b. Y taliadau a wnaed gan gynghorau tref a chymuned i aelodau a enwir fel:
 - Taliadau mewn perthynas â defnyddio'r ffôn, technoleg gwybodaeth, deunyddiau traul ac yn y blaen
 - Taliadau cyfrifoldeb
 - Lwfansau a dalwyd i faer/cadeirydd a dirprwy faer/dirprwy gadeirydd
 - lawndal am golled ariannol
 - Costau a ysgwyddwyd mewn perthynas â theithio a chynhaliaeth
 - Ad-daliadau costau gofal (gweler paragraff f isod)
 - c. Yr holl dreuliau teithio a chynhaliaeth, ad-daliadau costau gofal (gweler paragraff f isod) a thaliadau eraill a gafodd pob aelod ac aelod cyfetholedig a enwir o'r awdurdod perthnasol, gyda phob categori wedi'i nodi ar wahân.
 - d. Swm unrhyw daliadau pellach a gafodd unrhyw aelod a enwir a oedd wedi'i enwebu i, neu'i benodi gan awdurdod perthnasol arall neu gorff cyhoeddus arall yn ôl y diffiniad yn Adran 67 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, sef:
 - bwrdd iechyd lleol
 - panel heddlu a throseddu
 - awdurdod perthnasol
 - corff a ddynodwyd yn gorff cyhoeddus mewn gorchymyn a wnaed gan Weinidogion Cymru.
 - e. Enwau'r aelodau na chawsant y cyflog sylfaenol neu'r uwch-gyflog am eu bod wedi'u hatal dros dro am y cyfan neu ran o'r cyfnod blynyddol y mae'r Rhestr yn berthnasol iddo.

f. Mewn perthynas â chyhoeddi ad-daliadau costau gofal, mae'r Panel wedi penderfynu darparu dau opsiwn i awdurdodau perthnasol.

- 1) Manylion y symiau a ad-dalwyd i aelodau a enwir;
- 2) Cyfanswm a ad-dalwyd gan yr awdurdod yn ystod y flwyddyn ond heb briodoli'r taliadau i unrhyw aelod a enwir.

Mater i bob awdurdod yw penderfynu pa un o'r dewisiadau hyn ar gyfer cyhoeddi sy'n briodol yn ei dyb ef.

Cyfrifoldeb pob awdurdod yw penderfynu ar ei safbwynt ei hun o ran sut i ymateb i unrhyw geisiadau Rhyddid Gwybodaeth y mae'n eu cael mewn perthynas ag ad-dalu costau gofal hefyd.

2. Mae'n ofynnol cyhoeddi ffurflenni heb gofnodion o daliadau a'u darparu ar gyfer y Panel erbyn 30 Medi.

**Panel Annibynnol Cymru ar
Gydnabyddiaeth Ariannol Ystafell N.03
Llawr Cyntaf,
Adeiladau'r
Goron, Parc
Cathays,
Caerdydd
CF10 3NQ**

Ffôn: 0300 0253038

E-bost irpmailbox@llyw.cymru

Mae'r Adroddiad a gwybodaeth arall ynglŷn â gwaith y Panel ar gael ar ein gwefan:

www.remunerationpanelwales.org.uk

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y Cyfarfod:	19 Hydref 2018
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cyngorydd Mark Young, Aelod Arweiniol Safonau Corfforaethol Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, Cyfreithiol ac AD
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl:	Arolwg Aelodau ynghylch Amseriad Cyfarfodydd y Cyngor

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Dosbarthwyd arolwg i'r holl aelodau etholedig yn ystod mis Awst a mis Medi 2018. Nodir canlyniadau'r arolwg yn yr adroddiad hwn.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Un o nodau Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yw hyrwyddo a chefnogi aelodaeth awdurdodau lleol. Gall yr adegau pan y cynhelir y cyfarfodydd fod yn ffactor allweddol i alluogi aelodau presennol i fynychu cyfarfodydd a gallai effeithio ar benderfyniad ymgeiswyr posibl i ymgeisio mewn etholiad. O dan y Mesur dylai awdurdodau lleol arolygu eu haelodau o ran yr amseroedd a'r lleoliadau a ffefrir ar gyfer cyfarfodydd.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn ystyried canlyniadau yr arolwg a gwneud argymhellion i'r Cyngor o ran amseriad a lleoliadau cyfarfodydd y Cyngor.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Ar hyn o bryd, mae mwyafrif cyfarfodydd y Cyngor a chyfarfodydd pwyllgor yn cael eu cynnal yn y boreau gyda rhai cyfarfodydd yn y prynhawn. Mae'r trefniant hwn yn dilyn canlyniadau arolwg gydag aelodau a chefnogaeth lawn gan y Cyngor yn 2013. Mae Grŵp Ardal Aelodau Prestatyn a Gallt Melyd yn cyfarfod yn yr hwyr yn rheolaidd, ar gais aelodau'r grŵp.

Grŵp Tasg a Gorffen 2016

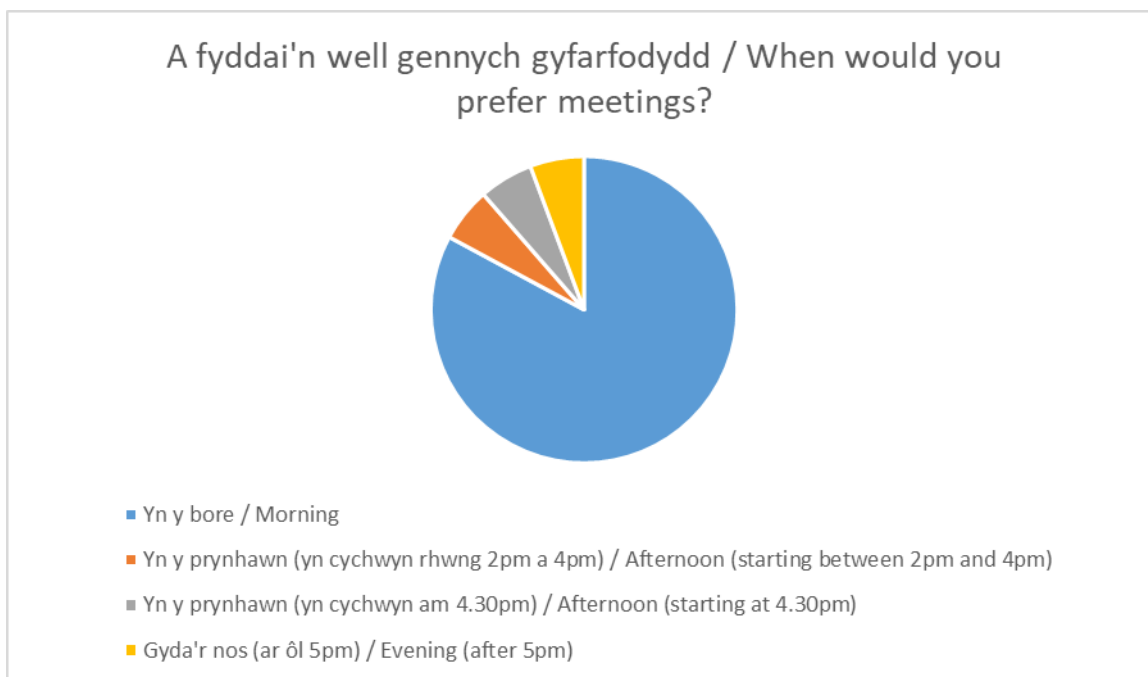
- 4.2 Yn 2016 sefydlodd y Cyngor grŵp tasg a gorffen gyda chwe aelod yn cael eu henwebu gan y grwpiau gwleidyddol i gymryd rhan. Roedd cylch gwaith y Grŵp yn cynnwys ystyried amseriad cyfarfodydd. Fel rhan o hyn adolygwyd amseroedd y cyfarfodydd mewn awdurdodau lleol eraill yng Nghymru a sut y dylid cynnal yr arolwg

nesaf. Yn benodol, nododd y Grŵp y dylid defnyddio cwestiynau byr, syml ac ei bod yn hawdd cwblhau'r arolwg. Cynhaliwyd yr arolwg drwy ddefnyddio darparwr arolwg ar-lein.

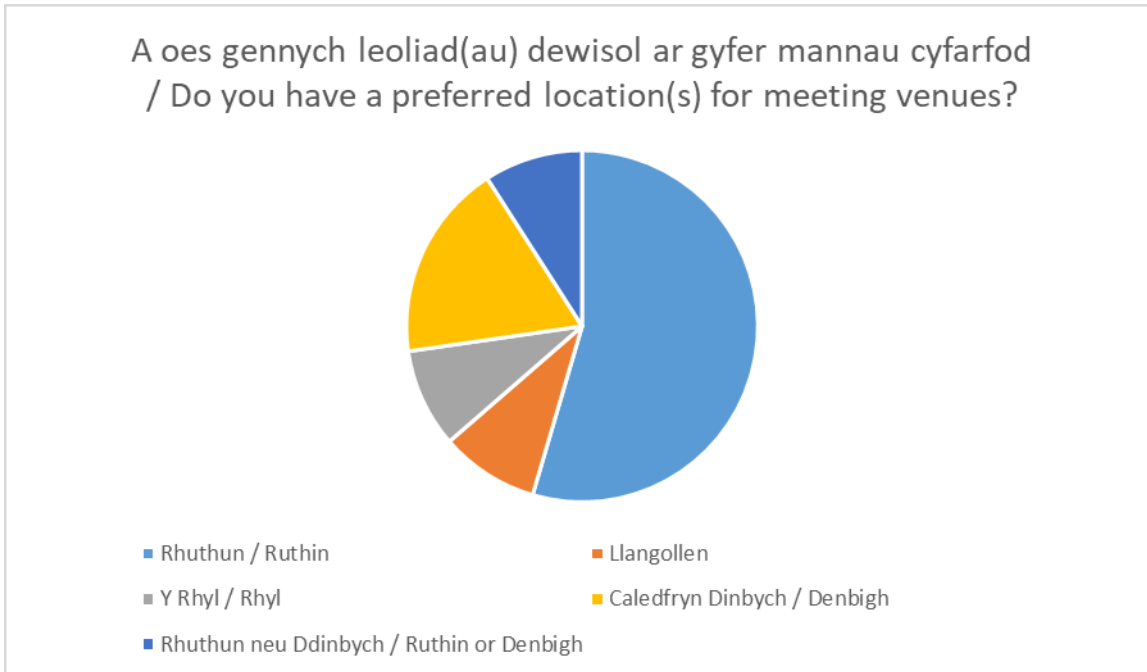
- 4.3 Roedd y Grŵp o blaid dechrau o leiaf un o'r cyfarfodydd pwyllgor am 4pm, ond nid oedd yn cefnogi dechrau cyfarfodydd yn hwyrach na hynny.
- 4.4 Mewn perthynas â lleoliadau, cadarnhaodd yr arolwg blaenorol mai Neuadd y Sir, Rhuthun oedd y dewis a ffefrir gan y mwyafrif o'r aelodau, gyda nifer yn nodi fod ei leoliad canolog o fewn y sir yn fantais. Felly mae mwyafrif y cyfarfodydd yn yr amserlen bresennol yn cael eu cynnal yn Neuadd y Sir gyda rhai yn defnyddio swyddfeydd y Cyngor yn Nhŷ Russell, y Rhyl a Chaledfryn, Dinbych. Mae'n rhaid i unrhyw leoliad ddarparu cyfleusterau priodol a, gan fod mwyafrif y cyfarfodydd yn yr amserlen yn agored i'r cyhoedd, mae angen iddynt fod yn hygyrch ac yn addas ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus.

Arolwg 2018

- 4.5 Cynhaliwyd arolwg aelodau yn ystod mis Awst a mis Medi 2018 i nodi dewisiadau a ffefrir mewn perthynas ag amseriad a lleoliadau cyfarfodydd y Cyngor a phwyllgorau. Cafwyd cyfanswm o 35 ymateb sy'n cynrychioli 74% o aelodaeth y Cyngor. Mae canlyniadau'r arolwg wedi'u nodi yn atodiad 1.
- 4.6 Roedd yr arolwg yn gofyn dau brif gwestiwn o ran yr amseroedd a ffefrir ar gyfer cyfarfodydd a'r lleoliad a ffefrir. Gofynnwyd cwestiynau ategol i gael darlun gwell o ddewisiadau'r aelodau o ran amseroedd cyfarfodydd.
- 4.7 Ar gyfer y prif gwestiwn ynghylch amseroedd cyfarfodydd (cwestiwn 1) ymatebodd yr aelodau fel a ganlyn:

- 4.8 Datgelodd cwestiwn ar leoliad a ffefrir ar gyfer cyfarfodydd (cwestiwn 7) nad oedd gan 60% o'r aelodau unrhyw leoliadau a ffefrir mewn golwg. O'r ymatebion gan y 40% (14 aelod) oedd â syniadau, nododd 11 o'r ymatebwyr y dref neu'r adeilad a ffefrir a nodir yn y siart isod. Mae Atodiad 1 yn rhestru'r ymatebion llawn megis symud cyfarfodydd o amgylch ardal y cyngor.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Dim cyfraniad uniongyrchol.

6. Beth fydd cost hyn a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?

Mae'r trefniadau presennol ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor a phwyllgorau yn defnyddio cyfleusterau'r brif ystafell gyfarfod yn Neuadd y Sir gyda rhywfaint o ddefnydd o ystafelloedd cyfarfod Tŷ Russell a Chaledfryn. Mae'r rhain yn cael eu cynnal yn ystod amseroedd agor arferol yr adeiladau ac ni chodir tâl am eu defnydd. Byddai unrhyw newidiadau i'r trefniadau presennol yn cael eu prisio ar natur a maint y newidiadau a gynigir.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Lesiant?

Nid oes angen Asesiad o Effaith ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?

Gwahoddwyd holl aelodau'r Cyngor i lenwi arolwg ar-lein i nodi eu safbwyntiau.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dim angen.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Fel y nodwyd yn adran 2 uchod, gall yr adegau pan gynhelir y cyfarfodydd fod yn ffactor allweddol i alluogi aelodau presennol i fynychu cyfarfodydd a gallai effeithio ar benderfyniad ymgeiswyr posibl i ymgeisio mewn etholiad.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Adran 6 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Ymatebion i'r arolwg

Cwestiwn 1 – pa bryd yr hoffech gynnal y cyfarfodydd?	Nifer	Canran¹
Bore	29	83%
Prynhawn (yn dechrau rhwng 2pm a 4pm)	2	6%
Prynhawn (yn dechrau ar ôl 4.30pm)	2	6%
Yn yr hwyr (yn dechrau ar ôl 5pm)	2	6%
Cwestiwn 2- fyddai eich dewis a ffefrir ar gyfer:	Nifer	Canran
Pob pwyllgor	26	74%
Dim ond pwyllgorau yr ydych yn aelodau ohonynt	5	14%
Dim ond rhai pwyllgorau penodol (nodwch isod)	4	11%
<p>Sylwadau a gyflwynwyd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pwyllgor Cynllunio; • Y Cyngor Llawn a'r holl bwyllgorau Craffu gan gynnwys Archwilio / Llywodraethu Corfforaethol • Dim ond y Cyngor Llawn, dylai'r holl bwyllgorau eraill gyfnewid amseroedd. Gallai trefnu cyfarfodydd i fodloni cynghorwyr presennol atal eraill rhag ymgeisio mewn etholiad oherwydd patrwm y cyfarfodydd. • Y Cyngor Llawn a Chraffu Perfformiad 		
Cwestiwn 3 – Pe bai un pwyllgor yn cyfarfod am 4.30pm pa bwyllgor yr hoffech ei gynnal ar yr adeg hynny?	Nifer²	Canran
Dim	8	23%
<i>Nifer o'r rhai arolygwyd sydd heb ateb y cwestiwn hwn</i>	8	23%
Pwyllgor Cynllunio	5	14%
Cyngor Llawn	4	11%
Grwpiau Ardal yr Aelodau	2	6%
Amherthnasol	2	6%
Un nad wyf yn rhan ohono	2	6%
Craffu Partneriaethau	1	3%
Pwyllgor Trwyddedu	1	3%
Pwyllgor Iechyd a Diogelwch	1	3%
Yr un gyda'r lleiaf o waith	1	3%

¹ Mae'r canrannau a nodwyd yn ymwneud â chyfanswm nifer yr aelodau (35) a atebodd yr arolwg. Mae'r cyfansymiau yn cael eu talgrynnu i fyny neu i lawr i'r rhif cyfan agosaf.

² Cyflwynwyd 25 ymateb i'r cwestiwn hwn. Roedd 8 aelod heb ateb y cwestiwn.

Cwestiwn 4 - Fyddai'n well gennych weld amser cyfarfodydd yn newid yn rheolaidd?	Nifer	Canran
Na fyddai	26	74%
Byddai	6	17%
Dim ffafriaeth	3	9%
Cwestiwn 5 – Os ydych wedi ateb byddai, fyddech chi eisiau i'r amseroedd newid ar gyfer:	Nifer³	Canran
Pob pwyllgor	1	3%
Rhai pwyllgorau yn unig (rhestrwch pa bwyllgor (pwyllgorau))	9	25%
<p>Sylwadau a gyflwynwyd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Byddai'n well gennyf pe na baent oll yn newid oherwydd mae'n haws cynllunio pethau megis gwyliau blynyddol os oes gennyf ddyddiadau'r cyfarfodydd ymlaen llaw. Rwy'n cynllunio unrhyw wyliau o amgylch y Cyngor ac unrhyw bwyllgorau rwy'n aelod ohonynt fel nad wyf yn methu rhai. • Rhai nad wyf yn rhan ohonynt • Dim ond y Cyngor Llawn a Chynllunio • Mae'n dibynnu / Amherthnasol [2 ymatebydd]/ Dim [3 ymatebydd] 		
Cwestiwn 6 – A oes amseroedd penodol a fyddai achosi anawsterau i chi?	Nifer	Canran
Nac oes	14	40%
Oes (nodwch isod)	21	60%
<p>Sylwadau a gyflwynwyd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfarfodydd yn yr hwyr gan fy mod fel Cynghorydd Sir yn mynychu nifer o gyfarfodydd ward yn yr hwyr sy'n cynnwys cyfarfodydd megis cynghorau cymuned (mae tri o'r rhain yn fy ward) a llywodraethwyr ysgol (mae dwy ysgol yn fy ward) • Yn yr hwyr [7 ymatebydd] • Boreau • Yn yr hwyr oherwydd cyflwr teithio yn y gaeaf • Amseroedd casglu o'r ysgol • Gan fy mod ar bwyllgorau gwirfoddol mae cyfarfodydd yn yr hwyr yn broblem • Y trydydd dydd lau ym mhob mis • Yn yr hwyr a phrynhawniau • Cyfarfodydd yn yr hwyr oherwydd ymrwymadau eraill yn fy ward. Cyfarfodydd cyngor cymuned, cyfarfodydd llywodraethwyr ysgol ac ati • Dim ond os oes cyfarfodydd eraill y mae angen i mi eu mynychu • Oes, hwyr yn y prynhawn gan fod gennyf blant 		

³ Roedd mwy o ymatebwyr wedi ateb y cwestiwn hwn (14 ymateb) na'r nifer a nododd eu bod eisiau i'r amseroedd newid yng nghwestiwn 4 (6 ymatebydd eisiau newid yr amseroedd yn rheolaidd).

<ul style="list-style-type: none"> • Gan fy mod yn gweithio llawn amser a dim ond 37 awr y flwyddyn sydd gennyf fel lwfans gan fy nghyflogwr, mae'n rhaid i mi ddewis a dethol pa gyfarfodydd yr wyf yn eu mynychu a pha rolau yr wyf am eu derbyn • Diwrnodau'r wythnos yn ystod oriau gwaith arferol • Yn hwyr yn y prynhawn • Ar ôl 6pm gan fy mod ar sawl pwyllgor elusennol, cymunedol a'r llywodraeth • 		
Cwestiwn 7 – Oes gennych chi leoliad (lleoliadau) a ffefrir ar gyfer cynnal cyfarfodydd?	Nifer	Canran
Nac oes	21	60%
Oes (nodwch isod)	14	40%
Sylwadau a gyflwynwyd: <ul style="list-style-type: none"> • Rhuthun [6 ymatebydd] • Cyfarfodydd rhithiol lle bo modd neu'r lleoliad agosaf at fwyafrif yr aelodau etholedig • Llangollen • Y Rhyl • Teimlaf y dylid symud y cyfarfodydd o amgylch ardal y Cyngor • Rhuthun neu Ddinbych • Symud o amgylch adeiladau'r awdurdod • Caledfryn Dinbych [2 ymatebydd] 		

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod:	19 Hydref 2018
Swyddog Arweiniol:	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl: Cyhoeddus	Cyd-bwyllgor Craffu ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn ynghylch y trefniadau arfaethedig ar gyfer y dyfodol i graffu ar waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r adroddiad yn darparu gwybodaeth ar y cynnydd a wnaed tuag at sefydlu cyd-bwyllgor Craffu ffurfiol ar gyfer Cyngorau Conwy a Sir Ddinbych i graffu ar waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC). Byddai'r pwyllgor newydd yn 'Gyd-bwyllgor Trosolwg a Chraff'. Yn Sir Ddinbych, cyfeirir at bwyllgorau trosolwg a chraffu yn gyffredinol fel 'pwyllgorau craffu'.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod y Pwyllgor yn argymhell i'r Cyngor y dylid sefydlu Cyd-bwyllgor Craffu ffurfiol i graffu ar waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych;
- 3.2 Bod y Pwyllgor yn cefnogi y dylid gofyn am gymeradwyaeth y Cyngor ar gylch gorchwyl drafft a'r rheolau gweithredu ar gyfer y cyd-bwyllgor craffu.
- 3.3 Bod y Pwyllgor yn ystyried ac yn gwneud sylwadau ar a ddylai tâl cydnabyddiaeth fod ar gael i gadeirydd y cyd-bwyllgor craffu.

4. Manylion yr Adroddiad

Cefndir

- 4.1 Mae Adran 35 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol bod pwyllgor craffu llywodraeth leol yn cael ei ddynodi i graffu gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer yr ardal honno. Y bwriad yw rhoi cyfrifoldeb am herio ac atebolrwydd yn lleol yn hytrach nag ar weinidogion Cymru.
- 4.2 Mae'r Ddeddf yn dweud:

Dylai pob Awdurdod Lleol sicrhau bod gan ei bwyllgor trosolwg a chraffu y pŵer i:

- a) Adolygu neu graffu ar y penderfyniadau a wnaed neu gamau a gymerwyd gan y bwrdd gwasanaethau cyhoeddus;
- b) Adolygu neu graffu ar drefniadau llywodraethu'r bwrdd;
- c) Cyflwyno adroddiadau neu argymhellion i'r bwrdd ynghylch ei swyddogaethau neu drefniadau llywodraethu;
- d) Ystyried materion sy'n ymwneud â'r bwrdd gan y gall Gweinidogion Cymru gyfeirio ato ac adrodd i Weinidogion Cymru yn unol â hynny; a
- e) Chynnal swyddogaethau eraill mewn perthynas â'r bwrdd a orfodir arno gan y Ddeddf.

4.3 Yn gynnar yn 2016, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, y Ddeddf a sefydlodd y BGC. O ran y trefniadau craffu ar gyfer y BGC mae'r cyfarwyddyd yn dweud:

“Er mwyn sicrhau atebolrwydd democrataidd, mae gofyniad i bwyllgor craffu llywodraeth leol dynodedig yr awdurdod lleol perthnasol graffu ar waith y bwrdd gwasanaethau cyhoeddus. Mater i'r awdurdod lleol unigol fydd penderfynu ar ei drefniadau craffu ar gyfer y bwrdd gwasanaethau cyhoeddus y mae'n aelod ohono. Er enghraifft, gellir defnyddio pwerau deddfwriaethol sy'n bodoli eisoes i roi trefniadau ar y cyd ar waith, fel 'cyfethol' pobl nad ydynt yn aelodau o'r awdurdod i eistedd ar y pwyllgor a lle bo'n briodol, penodi cyd-bwyllgorau sy'n rhychwantu ffiniau mwy nag un awdurdod lleol.

Er y bydd yn parhau i fod yn hollol gyfreithlon i bwyllgor craffu pwnc (megis pwyllgor craffu plant a phobl ifanc) graffu ar waith y bwrdd gwasanaethau cyhoeddus mewn perthynas â mater penodol, mae'n bwysig fod gan un pwyllgor drosolwg cyffredinol ar effeithiolrwydd y bwrdd. Dyma pam fod yn rhaid i un pwyllgor gael ei ddynodi i ymgymryd â'r gwaith hwn.”¹

- 4.4 I gydymffurfio â'r gofynion deddfwriaethol, mae cynghorau Conwy a Sir Ddinbych yr un wedi dewis un o'u pwyllgorau Craffu i fod yn bwyllgor craffu penodol ar y BGC. Ar gyfer Sir Ddinbych, y Pwyllgor Craffu Partneriaethau yw hyn.
- 4.5 Erbyn Awst 2017 roedd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau ar graffu BGC (ynghlwm fel atodiad 1).

Sefydlu Cyd-bwyllgor Craffu

- 4.6 Barn y BGC ym mis Medi 2017 oedd mai cyd-bwyllgor Craffu fyddai'r cerbyd mwyaf priodol i graffu bwrdd traws sirol/ bwrdeistref sirol strategol fel y BGC. Cadarnhaodd y BGC ei gefnogaeth ar gyfer cyd-Bwyllgor Craffu ar 19 Mehefin 2018.
- 4.7 Mae'r pwyllgorau craffu, grwpiau cydlynu Craffu a'r Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd yng nghynghorau Conwy a Sir Ddinbych wedi ystyried a chytuno gyda'r sylwadau a gyflwynwyd gan y BGC i sefydlu cyd-bwyllgor ac maent wedi cadarnhau cylch gorchwyl drafft ar gyfer ymgynghori pellach. Atodir y fersiwn ddiweddaraf fel

¹ <http://gov.wales/docs/desh/publications/160225-spsf-3-collective-role-en.pdf> Shared Purpose: Shared Future Statutory guidance on the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015, SPSF3: Collective role (public services boards) Welsh Government, 2016

Atodiad 2 gyda diwygiadau a awgrymwyd yn ystod y rownd ddiweddaraf o ymgynghori wedi eu hamlygu'n goch.

4.8 Rhagwelir bydd cylch gorchwyl drafft terfynol yn cael ei gyflwyno gerbron y ddau Gyngor y mis hwn, ac os caiff ei gymeradwyo, bydd Cyd-bwyllgor Craffu yn cael ei sefydlu'n ffurfiol.

4.9 Mae'r cylch gorchwyl drafft yn cynnig model ar gyfer y trefniadau cadeirio. Mae'n bosib mai dim ond ddwywaith y flwyddyn y bydd y cyd-bwyllgor Craffu yn cwrdd felly mae'r ymgynghori hyd yma wedi dod i'r canlyniad y dylai rôl y cadeirydd fod yn un sydd dros gyfnod o ddwy flynedd. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am ei farn ar hyn ac yn benodol a ddylid rhoi tâl cydnabyddiaeth ar gyfer rôl cadeirydd y cyd-bwyllgor Craffu. Gweler adran 6 uchod.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid yw'r argymhellion yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol ond datblygwyd Cynllun Corfforaethol y Cyngor mewn ymgynghoriad â sefydliadau partner, gan gynnwys y partneriaid BGC. Mae gan Gynllun Lles y BGC a Chynllun Corfforaethol y Cyngor nodau a gweithgareddau sy'n ategu ei gilydd.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Y prif gostau yw'r costau staffio a fyddai eu hangen gan y cyd-bwyllgor newydd mewn perthynas â chefnogaeth swyddogaeth pwyllgor a chraffu. Cyfeirir at y rhain yn y cylch gorchwyl drafft sy'n amlinellu y gellir talu am y gefnogaeth hon o'r adnoddau sy'n bodoli eisoes o fewn Cyngorau Conwy a Sir Ddinbych. Mae'r ddau awdurdod yn darparu cefnogaeth ar gyfer y BGC hefyd.

6.2 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol sy'n pennu taliadau cydnabyddiaeth ar gyfer cyflawni rôl ychwanegol fel cadeirydd pwyllgor. Ar gyfer Cyd-Bwyllgor Craffu mae'r Panel ar hyn o bryd yn caniatáu cyflog o £6,700 i gadeirydd. Os yw'r cadeirydd eisoes yn derbyn cyflog uwch ar gyfer rôl cadeirydd pwyllgor neu arweinydd grŵp gwleidyddol, £3,350 fyddai'r tâl ychwanegol.

6.3 Rhaid i'r awdurdodau lleol benderfynu a ddylai rôl cadeirydd y cyd-Bwyllgor Craffu fod yn gymwys i dderbyn taliad. Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu fod y rôl yn gymwys, rhaid i'r taliad fod fel yr hyn a nodir ym mharagraff 6.2 uchod. Ym mis Medi, penderfynodd Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd Conwy na ddylid talu tâl cydnabyddiaeth i gadeirydd y Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu. Ni all rôl is-gadeirydd y Cyd-Bwyllgor Craffu dderbyn tâl ychwanegol am y rôl.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb?

7.1 Nid oes angen asesiad o'r effaith ar les gan fod yr adroddiad hwn yn rhan o broses ymgynghori ar gynigion i sefydlu pwyllgor Craffu. Fodd bynnag, bydd cyflwyno model Craffu mwy effeithiol ar gyfer y BGC yn cyfrannu at y BGC yn cyflawni ei rôl statudol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

7.2 Disgwylir i drefniadau Craffu awdurdod lleol i:

- Dderbyn yn ffurfiol yr Asesiad Lles a'r Cynllun Lles gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Gweithredu fel ymgynghorai statudol ar gyfer yr Asesiad Lles a'r Cynllun Lles
- Adolygu'r Cynllun Lles os gofynnir gan Weinidog Cymru (sydd â phŵer i Atgyfeirio ond nid i gymeradwyo)

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1 Ymgynghorwyd â'r Pwyllgor Craffu Partneriaethau, Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu a'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a oedd yn cefnogi creu cyd-bwyllgor Craffu ffurfiol. Mae Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cyllid ac Adnoddau Conwy, ei grŵp cydlynu Craffu a'i Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd hefyd wedi cefnogi sefydlu'r cyd-bwyllgor. Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych wedi rhoi eu cefnogaeth.
- 8.2 Disgwylir i Gonwy a Sir Ddinbych fynd â'r mater i gyfarfodydd eu Cynghorau llawn ym mis Hydref 2018 am benderfyniad.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oedd angen datganiad ganddo ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Byddai'r adnoddau i gefnogi'r cyd-bwyllgor Craffu arfaethedig yn dod o'r adnoddau sy'n bodoli eisoes yng Nghynghorau Conwy a Sir Ddinbych. Gall cydweithio o'r fath ddioddef os oes diffyg eglurder o ran rolau a disgwyliaid neu os nad yw'r partneriaid wedi ymrwymo i'r cydweithio. Er mwyn mynd i'r afael â'r risgiau hyn, mae cylch gorchwyl a rheolau gweithredu manwl wedi cael eu drafftio, ac mae aelodau etholedig gyda rolau Craffu amlwg o'r ddau gyngor a'r BGC wedi bod yn rhan mewn datblygu'r cynigion a'r cylch gorchwyl.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Adran 35 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Adran 58 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.

Rheoliad 3 Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu) (Cymru) 2013

Terms of Reference and Rules of Procedure

Conwy and Denbighshire Public Services Board Joint Overview and Scrutiny Committee

1. Statutory Provisions

1.1 The Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC) has been established in accordance with the following legislation:

- Section 58, Local Government (Wales) Measure 2011
- Regulation 3 of The Local Authorities (Joint Overview and Scrutiny Committees) (Wales) Regulations 2013
- Section 35 of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015

1.2 The conduct of the JOSC and the arrangements for joint scrutiny shall be subject to the legislative provisions in 1.1 above, and any regulations or guidance made in accordance with the legislation; and in the event of any conflict between the Act and/or Regulations and any joint arrangements, the requirements of legislation will prevail.

2. Name of the Overview and Scrutiny Committee

2.1 The appointing authorities are Conwy County Borough Council and Denbighshire County Council

2.2 The title of the JOSC between both authorities shall be the “Conwy and Denbighshire Public Services Board Joint Overview and Scrutiny Committee” (*referred to as the JOSC for the purpose of this document*)

3. Purpose of the Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC)

3.1 To ensure Public Services Boards (PSBs) are democratically accountable the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 places a requirement on councils to designate an overview and scrutiny committee to scrutinise the work of the PSB. Under the provisions of the Act the scrutiny committee has extensive powers to review the PSB’s governance arrangements as well as any decisions made or actions taken by the PSB. In addition, the scrutiny committee is provided with considerable reporting powers as it is required to share copies of any reports or recommendations made in connection with the PSB’s functions or governance arrangements with the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner for Wales and the Auditor General for Wales.

3.2 The key statutory functions of the JOSC are:

- To review or scrutinise the decisions made or actions taken by the Board;
- To review or scrutinise the Board’s governance arrangements;
- To make reports or recommendations to the Board regarding its functions or governance arrangements;
- To consider matters relating to the Board as the Welsh Ministers may refer to it and report to the Welsh Ministers accordingly; and

- To carry out other functions in relation to the Board as are imposed on it by the Well-Being of Future Generations (Wales) Act 2015

3.3 For the purpose of supporting the work of the JOSC the PSB must:

- Consult with the JOSC during its preparation of both the Well-being Assessment and the Well-being Plan and on any proposed amendments to the Plan;
- Send a copy of both the Well-being Assessment and the Well-being Plan to the JOSC; and
- Send a copy of its Annual Report to the JOSC.

3.4 In addition to 3.2 and 3.3 above the JOSC may consider other areas of the PSB's work such as:

- The effectiveness of the Well-being Assessment
- The effectiveness of the Well-being Plan
- The effectiveness of performance measurement arrangements
- The level of commitment from individual partners to the work of the PSB
- The effectiveness of the PSB in communicating its work objectives and outcomes to its stakeholders and residents
- The effectiveness of the PSB in addressing the issue of pooled funding to tackle priorities

3.5 In accordance with the Well-being and Future Generations (Wales) Act 2015 the JOSC may require one or more of the statutory PSB members to attend a scrutiny meeting to provide it with explanations of matters outlined to them as part of the invitation to attend. **Scrutiny of the PSB partner is limited only to its contribution to the activity of the PSB and does not include scrutiny of policies or decisions made by an organisation as an individual entity.**

3.6 Existing legislation excludes any matter which could be considered by a local authority's designated Crime and Disorder Overview and Scrutiny Committee (as per Sections 19 and 20 of the Police and Justice Act 2006) from the work programmes of all other scrutiny committees, sub-committees and JOSCs.

3.7 The Well-being and Future Generations (Wales) Act 2015 puts in place a 'sustainable development principle' which tells organisations how to go about meeting their duty under the Act. There are 5 things that public bodies need to think about to demonstrate that they have applied the principle which the JOSC will want to consider:

- Long Term - The importance of balancing short-term needs with the need to safeguard the ability to also meet long-term needs.
- Prevention - How acting to prevent problems occurring or getting worse may help public bodies meet their objectives.
- Integration - Considering how the public body's well-being objectives may impact upon each of the well-being goals, on their other objectives, or on the objectives of other public bodies.
- Collaboration - Acting in collaboration with any other person (or different parts of the body itself) that could help the body to meet its well-being objectives.
- Involvement - The importance of involving people with an interest in achieving the well-being goals, and ensuring that those people reflect the diversity of the area which the body serves.

4. Membership and Political Balance

- 4.1 There will be an equal number of elected members from each appointing authority and no executive (Cabinet) members may be on the JOSC.
- 4.2 The JOSC will comprise ~~12~~ 16 elected members; that is ~~6~~ 8 non-executive elected members from Conwy County Borough Council and ~~6~~ 8 non-executive elected members from Denbighshire County Council.
- 4.3 Both local authorities will determine and nominate its elected committee members in accordance with its own arrangements. The term of office of the nominated elected members shall be a matter for each nominating local authority subject to a minimum planned term of one municipal year.
- 4.4 In accordance with the Local Authorities (Joint Overview and Scrutiny Committees)(Wales) Regulations 2013 the duty to allocate seats to political groups does not apply to the JOSC. However, each appointing authority must ensure that, as far as practicable, the members of the JOSC reflect the balance of political groups for the time being prevailing among the members of the appointing authority.

5. Appointment of Chair and Vice-Chair

- 5.1 A JOSC must appoint a chair of the committee from within its elected member membership
- 5.2 A JOSC may appoint a vice-chair and this must be from within its elected member membership.
- 5.3 The appointment of the Chair will normally take place at the first meeting of the JOSC following the Annual Meeting of both Councils in May and last for two municipal years. The post of Chair of the JOSC will alternate every two years between the elected membership of Denbighshire and Conwy

councils. The allocation of the vice-chair (if appointed) will be given to a member of the Authority which is next scheduled to hold the position of Chair.

5.4 Any sub-committee must appoint a chair, and may appoint a vice-chair, from amongst its elected member membership.

6. Co-opted Members

6.1 The JOSC, or a sub-committee of the JOSC, may resolve to co-opt additional members to serve on the JOSC or sub-committee, subject to paragraphs 7.2 to 7.3

6.2 A person may not be appointed as a co-opted member of the JOSC, or of a sub-committee of the JOSC, unless the appointment is approved by a majority of the members of the JOSC or sub-committee.

6.3 A person co-opted to serve on the JOSC, or on a sub-committee of the JOSC, is not entitled to vote at any meeting of the JOSC or sub-committee on any question which falls to be decided at that meeting.

6.4 The JOSC, or a sub-committee of the JOSC, may not co-opt a person who is a member of a local authority, whether that authority is one of the appointing authorities or otherwise.

6.5 The membership of a person co-opted to serve on the JOSC, or on a sub-committee of the JOSC, may be withdrawn by a majority vote at any time by the JOSC or JOSC sub-committee.

7. Termination of membership on ceasing to be a member of the authority/suspension from membership

7.1 If an elected member appointed to the JOSC ceases to be a member of the appointing authority, then that person also immediately ceases to be a member of the JOSC.

7.2 If a person appointed as a member of a JOSC is suspended from being a member or a co-opted member of one of the appointing authorities, that person may not serve as a member of the JOSC for the duration of the suspension.

7.3 If a co-opted member appointed to the JOSC ceases to be an employee or representative of the organisation he/she was appointed from, then that person immediately ceases to be a member of the JOSC.

8. Voting Rights

- 8.1 All elected members who are members of the JOSC may vote on any question that falls to be decided at that meeting
- 8.2 Where there is an equality of votes at a meeting of a JOSC or sub-committee, the chair has a second or casting vote.
- 8.3 A person co-opted to serve on the JOSC or on a sub-committee is not entitled to vote at any meeting of the JOSC or sub-committee on any question which falls to be decided at that meeting (see also co-opted members section, Section 7, above).

9. Sub Committees of the JOSC

- 9.1 The JOSC may establish sub-committees from amongst the JOSC members to undertake its statutory functions.
- 9.2 Any sub-committees appointed by the JOSC will comprise at least 4 elected members, together with any co-opted members as agreed when establishing the sub-committee.
- 9.3 A sub-committee is to comprise an equal number of elected members of each of the appointing authorities.
- 9.4 Any report or recommendation made by a sub-committee of the JOSC is subject to approval by a resolution of the JOSC.
- 9.5 Any sub-committee can only exercise the functions conferred upon it by the JOSC.

10. Duration of the JOSC and procedure for withdrawal

- 10.1 The duration of the JOSC will be until such time as there is a decision taken by the full Council of either of the two participating local authorities to withdraw from the JOSC arrangements.
- 10.2 Written notification will be given to the Chief Executive and the Leader of the other local authority advising of the decision to withdraw from the JOSC arrangements. A copy of the written notification shall also be sent to the Chair of the PSB.

11. Remuneration

- 11.1 The determinations of the Independent Remuneration Panel for Wales will apply to any payments made to JOSC members.
- 11.2 Payments for chairing duties of the JOSC or a sub-committee of the JOSC will only be made if both Denbighshire and Conwy councils agree that payments should be available.

11.3 The reimbursement of travel and subsistence costs incurred by elected or co-opted members of the JOSC when on official JOSC business will be in accordance with the determinations of the Independent Remuneration Panel for Wales.

11.4 Elected members will claim their travel and subsistence costs from their own local authority i.e. Conwy councillors will claim from Conwy County Borough Council and Denbighshire councillors will claim from Denbighshire County Council. Co-opted members will claim from the lead authority providing committee support to the JOSC.

12. Access to meetings and documentation etc.

12.1 The JOSC, or sub-committee, is to be treated as a committee or sub-committee of a principal council for the purposes of Part VA of the Local Government Act 1972(1)(access to meetings and documents of certain authorities, committee and sub-committees).

13. Dispute resolution procedure

13.1 If at any time any dispute or difference shall arise between the participating local authorities in respect of any matters arising out of this agreement or the meaning or effect of this agreement or anything herein contained or the rights or liabilities of any of the local authorities the same shall be referred to the Monitoring Officer of Denbighshire and Conwy councils. Each Monitoring Officer shall undertake and agree to pursue a positive approach towards the dispute resolution which avoids legal proceedings and maintains strong working relationships between the parties. There shall be a commitment to resolving the matter within 10 working days.

13.2 In the event that the dispute is not settled at Monitoring Officer level, and the context so requires, it shall be referred to the respective Chief Executives who shall use their best endeavours to reach a resolution within a further 10 working days.

13.3 In the event that any dispute or difference between the Councils relating to this agreement which it has not been possible to resolve through the decision making process of the Joint Committee or otherwise, the Authorities may either agree to refer the matter to arbitration or utilise the withdrawal procedures at section 10.

14. Referral of matters to individual local authorities' scrutiny committees

14.1 If it becomes evident during a discussion at a JOSC meeting that an issue or a matter has a greater or a more adverse impact on one of the local authorities or within one of the local authority's area, the JOSC can refer the matter to either Denbighshire's or Conwy's locally designated PSB

scrutiny committee for consideration. The JOSC, if it deems appropriate, can ask the individual local authority scrutiny committee to report its conclusion back to the JOSC.

15. Schedule of Meetings of the JOSC

15.1 The JOSC will meet at least twice during each municipal year. Additional meetings of the JOSC may be arranged with the agreement of the Chair of the JOSC in consultation with the Head of Democratic Services of the authority providing the JOSC's committee support.

15.2 The schedule of planned JOSC meetings will be drafted by the host authority providing committee support to the JOSC and will be agreed in consultation with the other local authority.

16. Forward Work Programme (see also Section 27)

16.1 The JOSC should draw-up a forward work programme to identify the main issues it intends to focus upon during the course of the year

16.2 The forward work programme should provide a clear rationale as to the purpose of considering a particular topic, the desired outcomes of its consideration, and the methods by which it will be investigated

16.3 Elected members of both local authorities (whether or not the member is appointed to the JOSC), officers or members of the public who wish the JOSC to consider a specific matter or topic should complete the appropriate 'scrutiny proposal form' to enable the JOSC to consider the topic's suitability for inclusion on its forward work programme. The JOSC will consider the proposals when it reviews its forward work programme at the next available meeting of the JOSC.

16.4 Where there is a co-ordinating committee or panel within Denbighshire or Conwy councils for allocating topics to their Scrutiny committee, those committees or panels can allocate topics to the JOSC. It will be for the JOSC (or the Chair of the JOSC if it is impractical for the JOSC to meet in the time available) to allocate the topics to a particular JOSC meeting. The JOSC may refer topics to the committee or panel responsible for co-ordinating Scrutiny items for one or both of the local authorities.

17. Invitations to the Conwy and Denbighshire Public Services Board

17.1 The JOSC shall review and scrutinise the performance of the PSB, and in exercising its powers, may invite members of the PSB to attend a meeting of the JOSC. This includes any person that has accepted an invitation to participate in the activity of the PSB.

- 17.2 The JOSC shall review and scrutinise the performance of the PSB, and in exercising its powers, may invite or require officers and Cabinet members of either local authority to attend its meeting when appropriate.
- 17.3 The JOSC may request invitees to give account for their activities and their performance on matters within the JOSC's remit, particularly relating to:
- Any particular decision
 - The performance of partners in delivering shared objectives
 - The level of commitment from individual partners to the work of the PSB
 - Governance arrangements
 - The effectiveness of the Well-being Assessment and Plan
 - The effectiveness of performance measurement arrangements
 - The effectiveness of communication with stakeholders on the PSB's objectives and outcomes
 - The effectiveness of the PSB in addressing the issue of pooled funding to tackle priorities
- 17.4 When the JOSC wishes to invite members of the PSB, officers, Cabinet members or another individual to a meeting, it will:
- Where possible give a minimum of 4 weeks' notice;
 - Clearly outline the reason and likely areas for questioning;
 - Identify what information is being requested and in what format
- 17.5 Where individuals attend before a JOSC, the Chair shall ensure that they are treated with courtesy and respect. Following the meeting, attendees will be provided with feedback and clarification as to whether further information is required as part of the Scrutiny process
- 17.6 As a matter of courtesy the JOSC may wish to invite the Chair of the PSB to attend JOSC meetings, unless there is a specific reason why it would not be appropriate for the Chair to be in attendance.

18. Rules of procedure

- 18.1 Members of the JOSC and the public must have regard for the Chair who will have the authority to adjudicate on any rules of procedure during meetings of the JOSC.
- 18.2 The Chair and the JOSC will adhere to the rules of procedure attached to these terms of reference as Appendix A.

19. Declarations of interests

- 19.1 All elected members shall observe the Code of Conduct in force for their respective authorities, whilst co-opted members shall observe the Code of Conduct of the host Authority providing committee support to the JOSC.

19.2 Members and co-opted members of the JOSC must declare any personal or personal and prejudicial interest in any business being considered at a meeting of the JOSC in accordance with the Code of Conduct.

20. Confidentiality of Information

20.1 In accordance with Members' respective Authority's Code of Conduct, members (elected and co-opted members) of the JOSC must not disclose any information considered 'exempt' in accordance with Section 100A (4) of the Local Government Act 1972.

21. Administrative arrangements

21.1 The Secretariat will be provided by the local authorities in rotation for a period of two years from the start of a municipal year (i.e. after the Annual Meetings of both authorities). The local authority providing the chair of the JOSC will also provide the Secretariat unless the local authorities agree to different arrangements for administrative support. The function includes:

- Arranging regular or extraordinary meetings of the JOSC
- Preparing agendas and co-ordinating reports/documents for the meeting
- Timely electronic publication and despatch of the agenda and associated meeting papers
- Inviting participants
- Managing attendance
- Minute taking
- Webcasting arrangements if required
- Preparing evidence for scrutiny
- Providing Welsh written translation and Welsh to English simultaneous interpretation.

22 Scrutiny Support

22.1 Dedicated Scrutiny Support will be available to the JOSC from the Denbighshire and Conwy Scrutiny Officers. The Scrutiny Officers will co-ordinate their support activities with the lead role for Scrutiny Support being undertaken by the local authority providing the chair of the JOSC.

23. JOSC meeting procedures (including sub-committees)

23.1 Main agenda items will be identified at the previous meeting in line with the agreed work programme. At this point potential witnesses and broad themes should be considered

23.2 With a view to securing effective scrutiny all JOSC meeting agendas will be limited to a maximum of 4 reports plus the JOSC's forward work

programme report, unless an urgent or unforeseen item of business necessitates discussion at that particular meeting.

- 23.3 A pre-meeting for all JOSC members will be held for 30 minutes immediately before each JOSC meeting. The purpose is to ensure that members are fully prepared for the JOSC meeting and that the questioning strategy is clear.
- 23.4 Prior to the date of a meeting of the JOSC all JOSC members may be engaged in raising and discussing possible questions or lines of enquiry by e-mail. The Chair of the JOSC or the Scrutiny Officers will facilitate this process.
- 23.5 During the meeting, the Chair of the JOSC will be responsible for ensuring that questioning is effective and that the JOSC achieves its objectives
- 23.6 Those invited to attend for a particular agenda item shall not be expected to remain at the meeting following the conclusion of the discussion on that item.
- 23.7 Any conclusions and recommendations from a JOSC meeting will be reported to the PSB, individual PSB partners and relevant Cabinet member(s) as appropriate. Where the conclusions and recommendations are feedback and views which are intended to be relatively informal, these would be reported in the form of a 'Chair's Letter'¹. Where the JOSC's recommendations or views relate to more formal observations and activities with respect to the PSB's functions or governance, the JOSC will send a copy of any report or recommendation to the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner and the Auditor General for Wales.²

24. Responding to the JOSC recommendations

24.1 Where recommendations have been made to the PSB, a PSB partner or the local authority Cabinet member(s), a written response would be expected within one month or following the next meeting of the PSB (where a response from the PSB as a whole is required) indicating whether the recommendation is to be accepted and what action (if any) will be taken in response.

24.2 Where the JOSC makes a report or recommendations to any of the PSB appointing authorities or their executives the JOSC:

- May publish the report or recommendations

¹ A 'Chair's Letter' is a letter agreed by and in the name of the Chair of the JOSC. A Chair's Letter will normally be issued by a Scrutiny Officer on behalf of the Chair of the JOSC.

² Under Section 35(2) of the Well-being and Future Generations (Wales) Act 2015

- May require the appointing authority or authorities, or the executive or executives –
 - To consider and respond to the report or recommendations indicating what (if any) steps it proposes, or they propose, to take; and
 - If the JOSC has published a report or recommendations, to publish the response
- Where the JOSC has provided a copy of the report or recommendations to a member of an appointing authority who has referred a matter to the JOSC or sub-committee, it must provide the member with a copy of the response.

25. Call-in arrangements

- 25.1 Decisions of the PSB may be called-in for consideration by the JOSC using the procedure attached as Appendix B.
- 25.2 Where the decision maker for a PSB decision is the local authority the call-in will be heard either by the JOSC or by the local authority's designated PSB Scrutiny Committee. The Monitoring Officers of the two authorities will determine which Scrutiny committee will undertake the call-in.
- 25.3 Decisions implemented by PSB partners other than the local authorities are not subject to the formal call-in procedures,

26. Evidence gathering

- 26.1 The JOSC is entitled to gather evidence in connection with any review or inquiry it undertakes as part of their agreed work programme.
- 26.2 The JOSC shall adopt methods of gathering evidence to inform its deliberations. These include, but are not limited to, task and finish groups, holding inquiries, undertaking site visits, conducting public surveys, holding public meetings, commissioning research, hearing from witnesses and appointing advisors and assessors. JOSC evidence gathering will be supported by the Scrutiny Officers.

27. Reference of matters to the Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC) (see also section 16)

- 27.1 Any member of the JOSC, officer of the local authorities or a body represented on the PSB, or a member of the public may refer to the committee any matter which is relevant to its functions. This will be done via the completion of a 'Scrutiny Proposal Form'.

27.2 Any member of a sub-committee of the JOSC can refer to the sub-committee any matter which is relevant to its functions, via the completion of a 'Scrutiny Proposal Form'.

27.3 The merits of including any referrals received as per 27.1 and 27.2 above on a future JOSC, or sub-committee, agenda will be considered as part of the JOSC/sub-committee's discussion on its Forward Work Programme at every meeting

27.4 Where the JOSC, or sub-committee, makes a report or recommendations in relation to the matter referred to it by a member, it must provide the member with a copy of the report or recommendations.

28. Setting the agenda

28.1 Individual agenda items, other than standing items, are to be determined in the first instance by the Forward Work Programme which is to be established and agreed by the JOSC at each meeting. The decision to consider additional items or defer planned items will be a matter for the discretion of the Chair.

29. Public engagement

29.1 Meetings of the JOSC and sub-committees are open to the public and all reports are available to the public unless exempt or confidential matters are being considered, when the press and public would be excluded from the meeting.

29.2 All persons who live or work in the two local authority areas can bring to the attention of the JOSC their views on any matter under consideration by the JOSC, and the JOSC must take into account these views.

29.3 The JOSC will seek to gather evidence from the public as an ongoing aspect of its work

29.4 Agenda packs and any appropriate formal letters from or to the JOSC will be published via the two Authority's agenda publication pages on their websites.

29.5 Members of the public may request the JOSC to examine areas or matters of concern relating to the PSB, which are within the JOSC powers to scrutinise, via the completion of a 'Scrutiny Request' form. Completed 'Scrutiny Request' forms will be considered by the JOSC when it considers its forward work programme at each meeting, and the individual who submitted the request will be notified of the JOSC's decision in relation to the request and the outcomes of the examination of the topic, if the matter is accepted for scrutiny.

30. Training and Development

30.1 Training will be provided to members of the JOSC according to the requirements of the JOSC and its members. The Heads of Democratic Services of the local authorities will liaise to agree the training and development provision.

DRAFT

RULES OF PROCEDURE FOR THE JOSCS

1. Notice of Meetings

- 1.1 A summons and agenda to attend a meeting of the JOSCS shall be published and circulated at least 3 clear working days before a meeting of the JOSCS by the host authority providing committee support to the JOSCS. Both local authorities shall display the agenda and public meeting documents on their public websites.
- 1.2 The summons and agenda for a JOSCS meeting shall be sent electronically to all members of the JOSCS and to the appropriate officers of each Authority.

2. Venue and Time of JOSCS Meetings

- 2.1 The JOSCS may from time to time, dependent upon the items selected for discussion, webcast a meeting of the JOSCS, or a sub-committee subject to webcasting resources being available.
- 2.2 Unless otherwise agreed by the JOSCS, the JOSCS shall meet in rotation between the offices of Denbighshire and Conwy councils or at a location mutually agreed by the JOSCS and which is easily accessible to the public and compliant with the requirements of the Disability Discrimination Act 2005.
- 2.3 Meetings of the JOSCS will be scheduled by the host authority providing committee support for the JOSCS in consultation with the other local authority. Meetings of a sub-committee of the JOSCS will be agreed by the JOSCS.

3. Quorum

- 3.1 The quorum of a JOSCS meeting will be 50% of the whole number of Members, rounded down. For the avoidance of doubt, the whole number of members does not include vacancies. During any meeting if the Chair counts the number of Members present and declares there is not a quorum present, then the meeting will adjourn immediately. Remaining business will be considered at a time and date fixed by the Chair. If he/she does not fix a date, the remaining business will be considered at the next ordinary meeting.
- 3.2 The quorum for a JOSCS sub-committee meeting will be 50% of the whole number of members of the sub-committee, rounded down, providing that at all times there shall be a minimum of 3 members present. At least 1 elected member from both of the local authorities shall be present at any sub-committee of the JOSCS.

3.3 A sub-committee of the JOSC is to comprise an equal number of elected members of each of the appointing authorities.

4. Order of Business

4.1 At every meeting of the JOSC the order of business shall be to select a person to preside if the Chair or Vice Chair are absent and thereafter shall be in accordance with the order specified in the notice of the meeting except that such order may be varied either by the Chair at his or her discretion or on a request agreed to by the Joint Committee.

5. Welsh Language

5.1 The Welsh Language Standards for the host authority providing committee support shall be applied to the documents and meetings of the JOSC and any sub-committees of the JOSC.

6. Rules of Debate

6.1 The rules of debate at meetings of the JOSC or a sub-committee of the JOSC shall normally be informal but the Chair may apply the rules of debate from the Constitution of the host authority providing committee support.

7. Rights to Address Meetings

7.1 There should be no automatic right for observers to speak on any issue. The right of someone who is not a JOSC member to speak is solely at the discretion of the chair of the meeting.

JOINT SCRUTINY OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE (JOSC)

CALL-IN PROCEDURE – GUIDANCE NOTE

Introduction

The Procedure Rules allow for any 5 non-Executive members (councillors who are not members of the Cabinet) of either Conwy County Borough Council or Denbighshire County Council (~~at least one of who has to be a member of a different authority to the other signatories~~) to initiate a call-in of a decision of the Public Services Board (PSB). To facilitate this process a 'Notice of Call-in of Decision' form has been produced which is signed by the 5 members and submitted to the Monitoring Officer of either Conwy County Borough Council or Denbighshire County Council. Five days are allowed for a decision to be called-in following its publication on the PSB and both councils' websites and emailed to all members of both local authorities. A decision taken will not be implemented by officers until the expiry of this period.

Members who have a prejudicial interest in the decision may not be a signatory to a Notice of Call-In.

Decisions implemented by PSB partners other than the local authorities are not subject to the formal call-in procedures.

Publication of Decisions

The 5 working day period will not begin until the decision has been published on the PSB and the Councils' websites and e-mailed to all members of both councils. Decisions must be publicised within 2 working days of the decision being taken in accordance with the PSBs and the Councils' Constitutions. This could be in the form of draft minutes of the meeting, a summary of decisions or a record of a delegated decision taken.

Implementation of Decisions

Decisions may be implemented from the sixth working day following their publication unless a valid Call-in has been received by either Monitoring Officer.

Urgent Decisions

Urgent decisions may proceed despite a call-in if the decision-maker has the agreement of:

- (i) the Chair of the Public Services Board's (PSB) Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC); or

- (ii) if there is no such person or that person is unable to act, the Chairs of both Conwy County Borough Council and Denbighshire County Council; or
- (iii) If there is no chair of the JOSC or Chairs of the Councils, the Vice-Chairs of both councils.

In exceptional circumstances there may be urgent decisions that must be implemented immediately upon the decision being taken and a call-in is therefore not possible. These must be identified by the PSB/decision-maker at the time the decision is taken and the reasons behind their urgency explained and reported in the record of decision.

The Procedure

A duly completed 'Notice of Call-In of Decision' must be submitted to either of the Monitoring Officers. The notice must contain the signatures of the 5 non-Executive members calling in the decision along with the reasons for the call-in.

Where the decision maker for a PSB decision is the local authority the call-in will be heard either by the JOSC or by the local authority's designated PSB Scrutiny Committee. The Monitoring Officers of the two authorities will determine which Scrutiny committee will undertake the call-in.

The Monitoring Officer will notify the Chair of the PSB, Leaders of both Councils, the delegated decision taker (if relevant), the Chief Executives of both Councils and the other Monitoring Officer of the receipt of the Notice of Call-In and confirm with them that the decision may not be implemented until further notice from the Monitoring Officer.

For a call-in allocated to the JOSC the Monitoring Officer will liaise with the Chair of the JOSC seeking a meeting of the JOSC to be convened to consider the Call-In within 10 working days of the receipt of the Notice of Call-In of Decision unless the JOSC has a scheduled meeting within that period, or if an extension to the time period is agreed between the decision maker and the Chair of the JOSC.

All members of the PSB and both local authorities will be notified of the call-in and the details of the meeting being held to consider it.

Signatories to attend

The signatories to the call-in will normally be expected to attend the meeting of the JOSC and justify the reasons for the call-in of the decision.

What happens if the JOSC does not meet in time?

Should the JOSC not convene within the 10 working days of the receipt of the Notice of Call-In, and without an extension to the time period being agreed, the Monitoring Officer will inform the Chair of the PSB, the Leaders and Chief

Executives of both Councils, the other Monitoring Officer and (if appropriate) the delegated decision taker, that the call-in has ceased.

No case to answer?

Should the JOSC upon meeting to consider the call-in, decide that the decision should not be referred back to the decision maker (e.g. PSB, local authority or delegated decision taker) for reconsideration, the Monitoring Officer will advise the Chair of the PSB, the Leaders and Chief Executives of both Councils and the other Monitoring Officer (if appropriate) the delegated decision taker, that the decision may be implemented.

Recommendations from Scrutiny

If the JOSC agrees that there is a case for the decision to be reviewed, the JOSC's recommendations will be considered by the PSB or appropriate Cabinet(s) at its next available meeting, or in the case of a delegated decision by the decision-maker within 10 working days.

What if the original decision is re-confirmed?

Should the decision maker confirm the original decision, the decision may be implemented immediately and may not be subject to a further call-in. The decision maker should demonstrate that appropriate consideration has been given to the recommendations from the JOSC.

Conwy and Denbighshire Public Services Board

NOTICE OF CALL-IN OF DECISION

To: The Monitoring Officer

Conwy County Borough Council/Denbighshire County Council (*delete as appropriate*)

We, the undersigned, wish to call in the following decision (**see note 1**)

Decision taken by (*see note 2*):

Date decision was taken:

Report Title:

Decision (*see note 3*):

Reason for Call-In:

We (**see note 4**) request that according to the Joint Overview and Scrutiny Committee for the Public Service Board's approved 'call-in' procedure rules (**see note 5**) a meeting of the Joint Overview and Scrutiny Committee be held within 10 working days (**see note 6**) of the date of your receipt of this notice.

1. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

2. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

3. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

4. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

5. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

Dated: _____

Guidance Notes

1. Five working days are allowed for a decision to be called-in following its publication on the Public Services Board (PSB) and both Councils' websites and notification to Members of the PSB and both Councils. Urgent decisions may proceed despite a call-in if the decision-maker had the agreement of:
 - (i) The chair of the Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC), or
 - (ii) If there is no such person or that person is unable to act, the Chairs of both Conwy County Borough Council and Denbighshire County Council; or
 - (iii) If there is no chair of the JOSC or Chairs of both Councils, the Vice-Chairs of both Councils.
2. Please state the name of the decision maker e.g. PSB, or delegated decision maker for.....
3. If the decision contains more than one part, please state which are to be called-in, e.g. parts (a), (b), and (c) of the Resolution.
4. Signatories must be non-Executive members., ~~with at least one signatory being a member of a different local authority to the remaining signatories.~~ Councillors with a prejudicial interest in the decision may not be a signatory to the Notice of Call-In.
5. The JOSC's Call-In Procedure Rules appear in Appendix A of the JOSC's Terms of Reference.
6. Timescales may be extended in exceptional circumstances with the agreement of the decision-maker and the chair of the JOSC.

For office use only

Received by: _____

Date: _____

Date decision was published: _____

Notification sent to the Chair of the PSB and Leaders of Conwy and Denbighshire Councils and the Decision Taker:

Date: _____

Notification sent to the Chief Executives of Conwy and Denbighshire Councils:

Date: _____

Referred to a meeting of the JOSC for:

Date: _____

Time: _____

Venue: _____

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Appendix 1

Guidance for Local Authority Scrutiny Committees on the scrutiny of Public Services Boards

August 2017

We have been delighted to have produced the Guidance to Local Authorities on Scrutiny of Public Service Boards on behalf of Welsh Government and would like to thank all those that have been involved in its production, particularly the Welsh Scrutiny Officers' Network for their input, analysis and refinement.

Ministerial Foreword

I am pleased to introduce this Guidance for Local Authority Scrutiny Committees on the scrutiny of Public Services Boards.

The key message of the Well-being of Future Generations Act 2015 is for public bodies to come together to deliver improvements in the well-being of people and communities in Wales. An important part of this is for public bodies to account for their contribution to achieving the well-being goals.

This guidance is intended to help local authority scrutiny committees both to provide this accountability and support the development and improvement of Public Services Boards through the sharing of learning and experiences.

This new collaborative way of working is challenging for us all but the rewards, in the form of taking collective responsibility for improving and enhancing the lives of the citizens in Wales are immense.

I would like to thank Rebecca David Knight for her diligent and thorough work on this guidance and I hope it provides a useful and instructive guide for the scrutiny community.

A handwritten signature in black ink that reads "Mark Drakeford". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Professor Mark Drakeford

Cabinet Secretary for Finance and Local Government

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

Introduction

The Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 is aimed at improving the social, economic, environmental and cultural well-being of Wales. The Act became law on 29th April 2015 and became a requirement for public bodies in Wales from 1st April 2016. It puts long-term sustainability at the forefront of how public services are designed and delivered, and places emphasis on public bodies to work in partnership with each other and the public to prevent and tackle problems.

The Act defines public bodies doing something “in accordance with the sustainable development principle” as the body needing to act in a manner which seeks to ensure that the “needs of the present are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs”. It is a notable piece of legislation in placing emphasis on organisational behaviour in the context of partnership working as a key driver of longer-term change in localities.

The Act sets seven national well-being goals which are to be achieved by public bodies acting in accordance with the sustainable development principle. The goals represent the shared vision for the public bodies listed in the Act to work towards. Moreover, the Act makes it clear the listed public bodies must work to achieve **all** of the goals, not just one or two.

The Welsh Government has issued comprehensive statutory guidance on the Act “Shared Purpose: Shared Future” which describes in detail the well-being duties on public bodies. This guidance may be found [here](#).

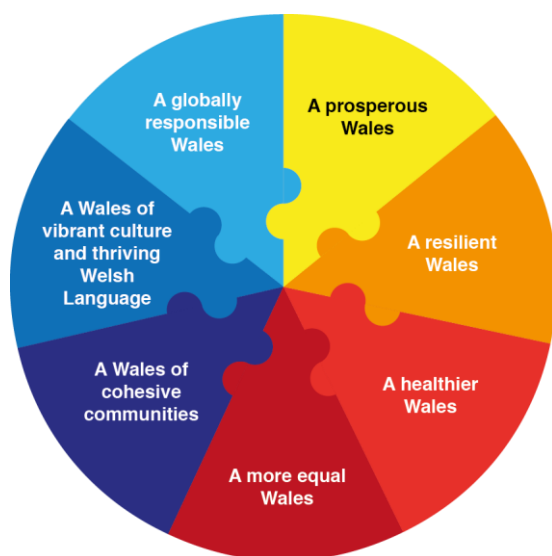
In wishing to support models of local government scrutiny that facilitate effective collaborative working, the Welsh Government has commissioned Centre for Public Scrutiny (CfPS) to develop guidance detailing the contribution scrutiny may make to Public Services Board governance and delivery arrangements.

Public Services Boards

The Act establishes Public Services Boards (PSBs) for each local authority in Wales, consisting of representatives from local authorities, health boards, the Natural Resources Body for Wales and the Welsh Fire and Rescue Authority. Each PSB must undertake a local well-being assessment to inform a local well-being plan, detailing how their area will achieve the sustainable development principle in working towards the seven national well-being goals. Furthermore, PSBs must invite relevant voluntary organisations along with Welsh Ministers, the local Police and Crime Commissioner and the local Chief Constable to participate on the board.

To ensure PSBs are democratically accountable, the Act places a requirement on councils to designate an overview and scrutiny committee to scrutinise the work of the PSB. Under the provisions contained in the Act, overview and scrutiny committees have extensive powers to review the PSB's governance arrangements as well as any decisions made or actions taken by the PSB. In addition, overview and scrutiny committees are provided with considerable reporting powers as they are required to share copies of any reports or recommendations made in connection with the board's functions or governance arrangements with the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner for Wales and the Auditor General for Wales.

A pre-requisite to effective local government scrutiny is a deep understanding of the legal definition of the goals and the sustainable development principle (sometimes described as "the five ways of working"). The well-being goals are reproduced below.. A discussion of the sustainable development principle as it relates to the practical work of overview and scrutiny committees is provided later on in the document.

What is the purpose of the guidance? Who is it for?

The guidance sets out practical advice for overview and scrutiny practitioners based on evaluations of previous local service board (LSB) accountability mechanisms, emerging practice of public services board overview and scrutiny arrangements, and research on partnership governance more generally.

It also aims to provide practitioners with an understanding of the purpose of strategic partnership scrutiny more generally by suggesting a series of outcomes it should work towards. It can be the case that elected members, council officers or partners may not understand the utility or validity of local authority led accountability which is why efforts have been made to identify what positive

impact local government scrutiny in particular can result in. To be effective, it is important that everyone involved understands and welcomes the value of scrutiny.

It is important therefore, to highlight that each local authority should develop arrangements that best meet local circumstance. This is important given the Act's focus on utilising **place**-based resources in achieving **place**-based change.

This guidance is not statutory guidance. However, failure to consider principles informed by good practice is likely to result in scrutiny mechanisms which lack impact and inadequately supports the PSB as a strategic partnership. The risks associated with poor collaborative governance arrangements include weakened decision making, additional complexity, fragmented accountability, lack of transparency and poorer well-being outcomes.

Clarifying the strategic function of public services board scrutiny

The statutory guidance "Shared Purpose: Shared Future 3 – Collective role (public services boards)" identifies that the Well-being Act relies predominantly on local government overview and scrutiny committees to secure **continuous improvement** in local integrated planning¹. It specifies that local authority overview and scrutiny is the means by which the Act assures democratic accountability for partnership working in a locality².

As such the purpose of PSB overview and scrutiny is to take an overview of the board's overall effectiveness through the provision of democratic challenge. However, to assist councils in the development of individual arrangements, it is important to provide some explanation regarding how local government overview and scrutiny can add value to collaborative working to better understand the factors underpinning effective practice.

What is the purpose of PSB overview and scrutiny? What is it meant to achieve?

Research into different forms of partnership governance and area based change programmes identify that capitalising on the representational value of elected members' community leadership role can result in the following beneficial effects for partnerships:

- 1. Provision of a supportive space for reflection and self-analysis:** In exploring the extent to which PSB activity may be said to result in 'collaborative advantage' as it relates to the seven well-being goals and five ways of working, local government overview and scrutiny arrangements can provide a supportive space in which attention can be paid to partnership relationships. Impartial, evidence based scrutiny can encourage reflexivity and reflection on the impact of different behaviours upon the PSB's overall performance, encouraging feedback and open discussion at all levels.

¹ "Shared Purpose: Shared Future 3 – Collective role (public services boards)" paragraph 173.

² "Shared Purpose: Shared Future 3 – Collective role (public services boards)" Paragraph 174.

-
- 2. Enhanced democratic accountability and improved transparency:** Councils derive their 'Local Authority' from the democratic legitimacy of elected members. The closer accountability gets to citizens, the more credible and valid it becomes in seeking public account from those with power. Partnership scrutiny provides a grounded check and balance to collective decision making by testing assumptions, examining risks and challenging how resources are prioritized. Improving transparency in this way can help the PSB identify how to better align resources, services and institutions around the needs of people and places.
 - 3. A stronger focus on improving local citizen's lives:** In clarifying different contributions to delivery and seeking to improve services from the citizen's perspective, overview and scrutiny can help PSBs stay focused on joint outcomes. Local challenge can help determine whether PSBs are facilitating whole-system approaches to shared problems or whether partners experience constraints that are counterproductive to working as one Welsh public service. A deeper understanding of these issues can assist the development of more 'networked' forms of accountability at local and national level which better supports implementation of the Act.
 - 4. Place based transformation through deeper public engagement:** Elected members are able to channel a wide range of community intelligence into decision making processes. Through their role they are able to invite, authorise and legitimise stakeholder contributions as a horizontal rather than vertical form of accountability. This can help refocus the balance of power between services and the citizens they serve. Not only is this able to help the PSB ensure services are more responsive to local need and aspiration but, in enabling shifts in perspective to occur, so too can new assets and resources be identified.

Research tells us that accountability within partnership environments is complex and that failure to properly understand how different accountability agents work together may lead to situations which hamper effective collaboration³. Conversely, 'softer' forms of accountability such as local overview and scrutiny which are grounded in local context and which seek to use exploratory challenge to strengthen partnership working, can help PSBs embed a 'culture of responsibility' in its activities and ways of working.

What are public services boards accountable to overview and scrutiny for?

Public services boards (PSB) are accountable to overview and scrutiny committees in respect of how they work jointly to improve the economic, social, environmental and cultural well-being of their area by contributing to the achievement of the well-being goals in accordance with the sustainable development principle.

In developing PSB overview and scrutiny arrangements however, it is important to acknowledge the overlaps that exist between the functions of board members as public bodies under the provisions contained in Part 2 of the Act, and the functions public bodies carry out jointly as members of the

³ Office for Public Management, [Total Place – Lessons Learnt](#), 2009, p 3.

public services board contained in Part 4 of the Act. This is unsurprising given the requirement placed on public bodies and PSBs to act in accordance with the sustainable development principle which regards deeper collaboration and integration as central to the achievement of local well-being goals.

This is most clearly demonstrated within the Act in section 7(2) which provides that the well-being objectives of a public body that is also a member of a public services board may be included in that board's local well-being plan. In determining what overview and scrutiny committees can hold the PSB to account against, however, important questions are raised regarding who has ownership of 'joint' well-being objectives and who is ultimately responsible for delivery. Partners have multiple responsibilities but these shared responsibilities should not mean diminished accountability.

In considering the roles of the Auditor General in Wales and the Future Generations Commissioner for Wales as they relate to ensuring the statutory duties of public bodies are being met, it is crucial that local government overview and scrutiny form part of an 'accountability eco-system' that offers a mutually supportive approach to governance. These issues will be discussed in more detail when we consider the powers overview and scrutiny committees have in examining the performance of PSBs and the methodological implications of determining the 'added value' brought about by the PSB as a statutory partnership.

Functions and responsibilities of public services boards

Chapter 2, section 36 of the Act sets out the functions of public services boards which are to;

- Assess the state of economic, social, environmental and cultural well-being in their area,
- Set local objectives designed to maximise the board's contribution to the achievement of the well-being goals,
- Publish local well-being plans setting out their local objectives and how members of the board (in exercising their collective function) intend to take all reasonable steps to meet local objectives.

Section 36 (3) specifies that public services boards are required to carry out its functions in accordance with the sustainable development principle sometimes referred to as the which is defined in section 5 of the Act and summarised in the following table:

The sustainable development principle

1. The importance of balancing short term needs with the need to **safeguard the ability to meet long term needs**, especially where things done to meet short term needs may have detrimental long term effect;
2. The need to take an **integrated** approach, by considering how—
 - (i) the body's well-being objectives may impact upon each of the well-being goals;
 - (ii) the body's well-being objectives impact upon each other or upon **other public bodies'** objectives, in particular where steps taken by the body may contribute to meeting one objective but may be detrimental to meeting another;
3. The importance of **involving other persons** with an interest in achieving the well-being goals and of ensuring those persons reflect the diversity of the population;
4. How acting in **collaboration** with any other person (or how different parts of the body acting together) could assist the body to meet its well-being objectives, or assist **another body** to meet its objectives;
5. How deploying resources to prevent problems occurring or getting worse may contribute to meeting the body's well-being objectives, or **another body's** objectives.

From an accountability perspective, the Act is unique in emphasising that the process of partnership working via the sustainable development principle is **central** to the PSB's progress in working towards well-being goals. The actions partners take as 'public bodies' under the requirements of the Act have a direct bearing on the PSB's effectiveness as a corporate body. This may make it difficult at times for overview and scrutiny committees to determine the added value brought about by collaborative working.

As such, in discharging its accountability functions, committees should not lose sight of the need to explore the contribution of individual PSB members as it relates to the overall performance of the PSB itself. This approach will take into account levels of partnership commitment to working in accordance with the sustainable development principle and necessitate co-ordinating activities with evidence from the Future Generations Commissioner's office.

Examining the powers of local government overview and scrutiny committees

The Act provides the legislative basis by which local government overview and scrutiny committees can act as a powerful driver of place-based collaborative working. It places a requirement on local authorities to ensure a designated overview and scrutiny committee has power to;

- a) **review or scrutinise the decisions made or actions taken by the public services board;**
- b) **review or scrutinise the board's governance arrangements;**

c) make reports or recommendations to the board regarding its functions or governance arrangements;

d) consider matters relating to the board as the Welsh Ministers may refer to it and report to the Welsh Ministers accordingly; and

e) carry out other functions in relation to the board that are imposed on it by the Act.

In exercising its powers, overview and scrutiny committees can **require** members of the PSB (or a designated representative) to attend committee meetings to provide explanation in response to committee lines of inquiry.

Whilst committees can require any statutory member of the board to give evidence, the capacity in which they do so must relate to the exercise of joint functions conferred on them as a statutory member of the board. This does not preclude overview and scrutiny committees interviewing individual partners to assess their contribution to collaborative delivery. This power includes any person that has accepted an invitation to participate in the activity of the PSB.

Furthermore, the Act stipulates that an overview and scrutiny committee **must** send a copy of any report or recommendation made in connection to its functions to the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner and the Auditor General for Wales.

Roles for overview and scrutiny committees

There are three main roles overview and scrutiny committees may engage in providing democratic accountability to the PSB.

1. Reviewing the PSBs governance arrangements;
2. Acting as statutory consultees on the well-being assessment and well-being plan;
3. Monitoring progress on the PSBs implementation of the well-being plan and engagement in the PSB planning cycle;

Overview and scrutiny committees have a variety of methods at their disposal in carrying out these roles ranging from consideration of issues at full committee, to undertaking investigation via a sub-committee or task and finish group.

(i) Reviewing the PSBs governance arrangements

In providing committees with the power to review the board's governance arrangements, elected members have the means to examine the systems and processes by which the PSB functions, as well as the ability to review its activities and outputs. In this way, committees are empowered to develop a more rounded analysis of how the quality of partnership working affects the economic, social, environmental and cultural well-being of their area.

A review of the PSBs governance arrangements may include examination of the PSBs terms of reference (as described in statutory guidance), and may consider:

Decision making and forward work planning

- The board's terms of reference and how it plans and manages its forward work programme.
- How the board makes decisions as a strategic partnership.

Membership and Engagement

- What change needs to happen within the PSB and wider partnership framework to embed the sustainable development principle?
- How the board involves people who are interested in the improvement of well-being in an area and how it is ensured that those persons reflect the diversity of the population of the area served by the board.
- The procedure for resolving disagreements between members relating to the board's functions.
- How the board manages its membership to include examination of statutory member representatives, invited participants and the extent to which designated representatives have the authority to make decisions on behalf of the organisation they represent.
- How the board seeks to engage in a purposeful relationship with the people and communities in the area, including children and young people, Welsh-speakers and those with protected characteristics, in all aspects of its work.

Performance management arrangements

- How the board monitors and reports progress, to include consideration of performance indicators and standards for public service boards (where they have been set).
- The functions and performance of any sub-groups established by the board.
- How the board identifies and manages risk.
- How the board interrelates with the Auditor General in Wales, the Future Generations Commissioner and the Welsh Ministers with regard to discharging its statutory functions.
- How the PSB assesses and learns from its own performance.

Resources and relationship building

- How the board resources the functions it must undertake which are a responsibility of all the statutory members equally. For example, the undertaking of the local well-being assessment and the development of the local well-being plan.
- The level of investment the PSB think necessary to make in strengthening relationships between different members to help the board function effectively as a team.

-
- The level of resource the PSB thinks necessary to support effective governance practices including preparation of evidence for overview and scrutiny.

In addition to reviewing the PSB's governance arrangements, overview and scrutiny committees have wide-ranging powers to review or scrutinise the decisions made or actions taken by the public services board.

These investigative powers serve to enable overview and scrutiny fulfil two additional roles; firstly, as a statutory consultee regarding the draft well-being assessment and well-being plan, and secondly to monitor how effective the PSB performs collectively in implementing the well-being plan and reflecting on performance to better contribute to the PSB's planning cycle.

(ii) Scrutiny as statutory consultee

The Act identifies that the public services board must consult with overview and scrutiny committees (in addition to other named consultees) regarding the preparation of both its assessment of local well-being and its local well-being plan.

- Well-being Assessment

In being consulted upon the PSBs draft well-being assessment, overview and scrutiny committees may wish to explore the following as a means to help strengthen its process and content:

1. Whether locally determined outcomes have been developed. If so, what is their relationship to the well-being goals?
2. The extent to which the process of developing the assessment has been undertaken according to the sustainable development principle. For example, how have different organisations worked together using the five ways of working to develop a comprehensive assessment of economic, social, environmental and cultural well-being of the area?
3. The way in which information from the population assessment required under the 2014 Social Services and Well-being Act has been triangulated with the well-being assessment. Does the assessment provide some analysis as to how identified needs correspond to conditions of well-being and place?
4. Does the assessment include in its analysis the well-being of categories of persons such as people considered to be vulnerable, people possessing a protected characteristic, children (including looked after children, those in foster care and care leavers), carers and people who may have need for care and support?
5. How well have the enablers and barriers to well-being been identified over the short, medium and long term?
6. The extent to which the assessment has identified the area's strengths and assets and how these might be utilised to help prevent problems occurring or getting worse in future.

-
7. How robust is the evidence base underpinning the assessment? Do different types of evidence contradict each other? What gaps in evidence have been identified as a result of the assessment and how these are intended to be addressed?
 8. Whether attempts have been made to identify what improvement would look like as it relates to economic, social, environmental and cultural well-being in the area. What would indicate that improvements were being made or not?
 9. Have attempts been made to provide some comparison of well-being within Wales and with other high performing areas across the UK?
 10. Does collaborative working encourage deeper integration across public bodies and organisations, and is this likely to result in better experiences for citizens when undergoing transition between service providers?

- **Well-being Plan**

In being consulted upon the PSBs draft well-being plan (or any changes made to an amended well-being plan), overview and scrutiny committees may wish to divide their consideration into two components:

- How local objectives have been set,
- the steps the board proposes to take to meet identified objectives.

Setting objectives

In considering how the PSB has set collective objectives, an important role for overview and scrutiny is to determine the relationship between the **individual** well-being objectives that have been set by PSB Members as public bodies, and the well-being objectives that have been **collaboratively** identified by the PSB.

To assist them to strengthen the overall quality of the plan, overview and scrutiny committees will have access to the advice the Future Generations Commissioner will have provided to the PSB. This will provide information on how the PSB may take steps to meet their local objectives in a manner which is consistent with the sustainable development principle.

It is also important to highlight that the Act provides for the Welsh Ministers to refer a PSB's well-being plan to the relevant local authority scrutiny committee if it is not considered sufficient; for example, due to an adverse report by the Future Generations Commissioner for Wales or a Ministerial concern that statutory duties are not being met.

In evaluating the quality of the plan, overview and scrutiny committees may wish to explore the following issues with members of the PSB:

-
1. How has the well-being assessment been used to identify well-being objectives?
 2. How responsive are the objectives to addressing the issues arising from analysis of the well-being assessment? What evidence is there to show this?
 3. What is the 'theory of change' behind the formulation of well-being objectives? Is the PSB able to describe and illustrate how and why a desired change is expected to happen **over time** within the local context.
 4. How do the objectives link to the well-being goals, and how do the objectives relate to one another?
 5. How is it possible to see the extent to which the objectives have been set in accordance with the sustainable development principle?
 6. Can it be said that the well-being plan reflects where the board has decided that collective action can be taken to have a positive impact on well-being in the area?
 7. How do the PSB's well-being objectives correspond to the individual well-being objectives of the partners constituting the PSB? To what extent have they been reproduced in the well-being plan?
 8. What evidence is there to show that the PSB have set objectives that maximise the 'collaborative advantage' that can be brought about by partnerships? How is the PSB able to show it is aiming to create new value through its well-being objectives?
 9. How far do the objectives reflect the PSB's level of ambition for improving the well-being of people and place?
 10. How far has advice from the Future Generations Commissioner and other Welsh Government Commissioners been taken into account when developing the plan?

Action planning

Paragraph 97 of the statutory guidance identifies that the board must take all **reasonable** steps to meet the local objectives they have set, to deliver on collectively. However, the guidance specifies that it is for the board to:

"...form its own judgement of what steps it would be reasonable to take, on the basis of its own knowledge and consideration of the circumstances and characteristics of its area."

As statutory consultees, overview and scrutiny committees can help strengthen the quality of the overall well-being plan by exploring how identified actions⁴ relate to ownership, the sustainable development principles, time-frames and their likely impact on delivery. Committees may wish to consider the following questions:

1. How likely is it that the actions identified relate to the achievement of the well-being objectives?
2. How can it be evidenced that the actions identified represent the maximum agency and influence able to be committed by the PSB working collectively?
3. How well are the time frames in which actions are intended to take place specified? Does the plan provide for opportunities to review and reflect on whether actions are resulting in desired impact, or whether a change in approach is needed?
4. Who is responsible for delivering on the actions leading to the achievement of objectives?
5. How do the actions identified in the plan link to the actions of partners that are engaged in the work of the PSB?
6. How has advice and guidance provided by the Future Generations Commissioner been used to enhance the quality of the action plan?
7. How will the PSB be able to assess whether identified actions are resulting in measurable change in the short, medium and longer term?
8. To what extent will user experience be used to determine the impact actions are having upon different aspects of well-being in different parts of the area?
9. What flexibility does the PSB have in changing actions contributing to local well-being objectives if needed?

Assessing delivery of the Well-being Plan

A PSB is required to prepare and publish a report detailing the progress made towards meeting local well-being objectives no later than 14 months after the publication of its first local well-being plan. This is intended to enable the board to report on the full year's activity. Subsequently, an annual report must be published no later than one year after the publication of each previous report. The PSB must send a copy of its annual report to overview and scrutiny.

⁴ The actions referred to in the questions may be interpreted as the 'steps' taken by the PSB to meet local objectives.

An important role for overview and scrutiny is to monitor and assess how well the PSB has delivered as a collaborative partnership on the actions intended to achieve local well-being objectives. It may wish to explore the following issues with members of the PSB:

1. To what extent have intended actions been delivered within the timescales specified? How much progress has been made towards meeting the well-being objectives? How far have the PSB's expectations been met?
2. What lessons has the PSB learnt as a result of progress to date? How will these lessons be incorporated into the PSBs planning cycle and how the PSB operates as a partnership?
3. What have been the resource implications of delivering on the well-being plan?
4. How has delivering as a collective impacted on the delivery of individual well-being objectives in accordance with the sustainable development principles?
5. What unintended consequences have arisen from delivering against the well-being plan? What are the main factors that have impacted upon delivery?
6. What gaps in data have been identified as a result of delivery? How have these gaps been identified?
7. To what extent has service user experience been used to assess collaborative performance delivery? What other methods have been used to evaluate effectiveness and impact?

Exploring what makes for 'effective' PSB overview and scrutiny practice

An important role for overview and scrutiny committees in providing democratic accountability is its ability to monitor and scrutinise the performance of the PSB both in terms of how it operates as a board, and how it delivers on its strategic requirements. However, research on partnership scrutiny identifies that whilst local government models can be effective in helping deepen integration, failure to develop good quality relationships with partners at the outset can be counterproductive to the delivery of shared outcomes.

In developing PSB accountability arrangements, it is worth highlighting that the language associated with scrutiny has the potential to be unhelpful in creating an environment in which challenge is welcomed as an opportunity for enhanced learning and self-reflection. For example, the term 'holding to account' may suggest an uneven and oppositional relationship between PSB partners and overview and scrutiny committees.

This can have the effect of creating unnecessary tension and misunderstanding about the aims and intent of elected members involved in reviewing the PSB's collective performance. As the style of scrutiny and methods adopted by committees have a direct effect on the quality of interaction between themselves and PSBs, care should be taken to develop partnership scrutiny in a way that

shows commitment to the sustainable development principle. For scrutiny to be effective, it needs to lead by example.

Research into the practice of collaborative or joint scrutiny in England and Wales identifies that arrangements are effective when they demonstrate the following characteristics:

Characteristics of effective partnership scrutiny

- Scrutiny regards itself as a form of ‘critical friendship with positive intent’ in which scrutiny practitioners act as advocates for the success of joint working.
- Collaborative performance is evaluated from the citizen’s perspective.
- Strong efforts are made to understand the complexity of partnership arrangements and to facilitate learning about the culture and assumptions of different organizations.
- Scrutiny creates positive expectations by focussing on issues regarded as useful to the partnership or where there is consensus that ‘things need to change’.
- Scrutiny demonstrates intellectual independence and investigative rigour in all of its activities.
- Scrutiny demonstrates a positive impact by developing clear, timely, evidence-based recommendations aimed at enhancing collaborative performance.
- Scrutiny critically evaluates its own performance utilising partnership perspectives.

The above characteristics are complementary to the ‘Characteristics of Effective Scrutiny’ framework developed by the Welsh Scrutiny Officers’ Network and referenced within the William’s report on Public Service Governance and Delivery in Wales. In recognition of their utility, it is worth highlighting that the Williams report advocated the framework be developed further to ensure a ‘best practice approach to scrutiny, not least required’ was embedded in Welsh public service delivery⁵.

Developing effective relationships with the PSB

Given that the performance of democratic accountability rests on effective working relationships with the PSB, it is important that councils give thought to the nature of scrutiny’s interaction with partners when establishing scrutiny arrangements.

Working in partnership with the PSB, local government scrutiny functions may wish to co-produce a shared vision for PSB scrutiny arrangements which provides clear direction on the outcomes scrutiny are meant to achieve and the guiding principles that shape its work.

⁵ The Williams report can be found here: <http://wales.gov.uk/topics/improving-services/public-service-governance-and-delivery/report/?lang=en>. References to the ‘Characteristics of Effective Scrutiny’ may be found on page 133.

The main levers by which relationships can be influenced include approaches to co-option and the methods by which scrutiny interacts and communicates with the PSB, namely how it handles partner invitations to scrutiny meetings, requests for information and reporting arrangements for scrutiny's reports and recommendations.

As a means to clarify responsibilities, expectations and behaviours, councils may wish to consider developing a guide or protocol for the benefits of the PSB membership. This might provide a useful opportunity for communicating to the PSB a positivist approach demonstrating how scrutiny contributes to local place-based leadership. Wrexham County Borough Council has used its previous Local Service Board scrutiny protocol as the basis of a new protocol for governing its relationships with the Public Services Board.

The protocol is notable for detailing PSB partner's 'commitment to co-operate' with the Council's scrutiny committees. For example, it provides that:

- PSB Partners are provided with information on how to access the Scrutiny process, for example they may request that an issue is presented for scrutiny and have access to relevant information on the Scrutiny Committee timetables and work programmes.

And,

- Explains how the committee's views/recommendations will be communicated following scrutiny and how the PSBs views will be fed back to scrutiny.

In support of the protocol's application, the Council's scrutiny facilitators adopt a pro-active approach to working with the PSBs support officer in co-ordinating the PSB and scrutiny's forward work programmes.

A copy of the protocol may be found at Appendix 1.

- **Overview and scrutiny structures**

Whilst it is a requirement of the Act that councils must designate an overview and scrutiny committee to scrutinise the work of the public services board, it is up to each local authority to determine its own arrangements. Emerging practice of PSB scrutiny arrangements identify distinct models which include:

1. Utilising an existing overview and scrutiny committee to comply with the requirements of the Act. Usually this committee also undertakes scrutiny of local Community Safety Partnerships under the provisions made in the 1998 Crime and Disorder Act. Examples include Caerphilly County Borough Council's [Partnerships Scrutiny Committee](#)
2. Establishing a dedicated committee specifically for scrutinising the work of the local PSB such as Monmouthshire County Council's [Public Services Board Select Committee](#)

-
3. Establishing a dedicated scrutiny panel as a sub-committee of the council's designated public services board overview and scrutiny committee. For example, see Swansea City Council's [Public Services Board Performance Panel](#)
 4. Establishing a dedicated joint overview and scrutiny committee to undertake collaborative scrutiny of a merged public services board. For example, the [Cwm Taf Public Services Board Joint Overview and Scrutiny Committee](#) has recently been established by Merthyr Tydfil and Rhondda Cynon Taf County Borough Councils, representing the first formal joint overview and scrutiny committee in Wales. The joint committee comprises equal membership of councillors from each participating council and was established in accordance with requirements of the Well-being of Future Generations (Wales) Act, 2015 taking into consideration the requirements of Section 58 of the Local Government (Wales) Measure, 2011 and associated statutory guidance. Further details may be found [here](#).

Although the structures might look dissimilar, the activities intended to be undertaken are broadly the same. However, regarding the membership of PSB scrutiny arrangements, research from previous joint scrutiny models identifies that co-option can make a big difference to the positive contribution able to be made to partnership governance arrangements.

Co-option and collaborative working

"The partnership approach to the scrutiny of the work of the LSB has brought great value to the outcomes. Partners bring differing perspectives that broaden the constructive challenge, and also lead to scrutiny being informed and truly probing.

I do believe that the LSB's partnership delivery of services around domestic abuse will improve as a result of our work."

(Co-opted Member, Rhondda Cynon Taff's LSB Scrutiny Working Group, April 2011).

The evidence from overview and scrutiny committees in Wales is that the contribution of co-opted members on committees can significantly strengthen their effectiveness. In thinking about how scrutiny arrangements may seek to work in accordance with the sustainable development principles, co-option offers opportunities to enhance collaborative working.

Existing statutory provision under section 76 of the 2011 Local Government (Wales) Measure enables the co-option of persons that are not members of local authorities onto overview and scrutiny committees in accordance with section 21 of the Local Government Act 2000. **Statutory guidance accompanying the 2011 Measure provides additional advice and detailed case studies.**

Evidence from those councils utilising multi-agency approaches to Local Service Board scrutiny identified the following four benefits from adopting an integrated approach to partnership working. These have been summarised as follows:

Findings from multi-agency scrutiny arrangements

- The inclusion of partner representatives into democratic scrutiny processes was found to break down organisational fragmentation when analysing joint delivery of cross-cutting themes.
- Greater democratic influence within partner organisations was considered as helping reduce the 'democratic deficit' within public organisations.
- Reports and recommendations from scrutiny were considered to be more palatable to local strategic partnerships due to integration of partners within the scrutiny process. This was considered important in reinforcing scrutiny's credibility and integrity and allaying partnership concerns regarding undue 'political interference'.
- Greater innovation and engagement: a strong culture of accountability was considered supportive of transformational change and improvement in promoting wider dialogue from which creative solutions may be found. It was found that embracing different points of view enabled shifts in perspective to occur as demonstrated by Rhondda Cynon Taff's use of 'experts by experience' when considering joint approaches to the reduction of domestic violence.

In wishing to work collaboratively with the PSB, Swansea City Council's Public Services Board's Performance Panel sought to invite (rather than co-opt) non-executive members of partner organisations comprising the PSB. This included the following:

Public Services Board Statutory Members / Invited Participants	PSB Performance Panel Invitee
Abertawe Bro Morgannwg University Health Board (Statutory Member)	Non-executive Board Member
Mid and West Wales Fire and Rescue Service (Statutory Member)	Member of the Performance, Audit and Scrutiny Committee , Mid and West Wales Fire Authority
Natural Resources Wales (Statutory Member)	Non-executive Board Member
The Chief Constable of South Wales Police (Invited Participant)	Member of the South Wales Police and Crime Panel
The South Wales Police and Crime Commissioner (Invited Participant)	
Probation Service Representative (Invited Participant)	Non-executive

Swansea Council of Voluntary Services (Invited Participant)	Non-executive management Committee Member
--	--

The PSB Performance Panel also identified its ability to co-opt additional members on a temporary basis the length of which to be determined by the Panel. The Panel further stipulated that co-optees should not be acting in an executive capacity for any of the Public Services Board partner agencies and may only be invited to join the Panel with the unanimous agreement of Panel members.

The important point to highlight is the ability of local government overview and scrutiny arrangements to pro-actively engage partners more deeply in its work. In doing so elected members can send powerful messages to the PSB regarding its commitment to effective partnership working through their own structures and practice. This can lead to the creation of enhanced trust and mutual respect in creating accountability relationships that promote dialogue and learning as the key drivers underpinning performance improvement.

However, approaches to partner engagement in the work of scrutiny is **specific to each local authority** and that what “works” for one Council may not directly transfer to another. The crucial issue here is the degree of commitment scrutiny shows in ensuring partners can influence and inform its investigative work.

In evaluating the added value brought about by strategic partnership working, scrutiny can boost its credibility in leading by example.

Reports and Recommendations

Section 35 (2) of the Act requires overview and scrutiny committees to send a copy of any report or recommendation with respect to the board’s functions or governance arrangements to the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner (FGC) for Wales and the Auditor General for Wales.

This requirement has been regarded by some as detracting from scrutiny’s ability to develop ‘softer’ styles of accountability where power relies on its ability to persuade, advise and influence. This can give rise to anxiety that widespread reporting of partnership performance by scrutiny, particularly given the long-term timescales associated with achieving improved well-being, can place unhelpful pressure on PSBs to skew activity towards what is immediately measurable rather than foster more innovative and creative behaviour.

An alternative point of view is that the provision compels local government overview and scrutiny to more proactively correspond with other accountability agents such as the Auditor General in Wales and the Future Generations Commissioner as part of a networked model of accountability. In sharing intelligence about different aspects of partnership performance, scrutiny can add to a wider body of knowledge aimed at better understanding and supporting drivers of collaborative performance. In addition, regarding the role of the Future Generations Commissioner in guiding and advising PSBs to work in accordance with the sustainable development principle, analysis and recommendations arising from local scrutiny may help better focus support and assistance.

Consequently, local government scrutiny arrangements may wish to give thought to how to match the most appropriate method of communication with the degree of intended formality best suited to local circumstance. For example, some councils may wish to utilise Chair’s letters rather than formal reports in providing the PSB with spontaneous feedback as opposed to ‘escalating’ formative

observations to national level. Adoption of a more flexible approach has been reported as having the effect of partners perceiving scrutiny's formal reporting mechanisms as influential 'backstop powers' which in turn has encouraged greater co-operation and a more collegiate relationship with local government scrutiny.

In thinking about how scrutiny wishes to engage the PSB in developing lines of inquiry, requesting evidence, scoping future work items and establishing ways of working it might be the case that the use of Chair's letters or presentations at meetings of the PSB may be most appropriate methods of communication. Similarly, less prescriptive ways of exchanging information may be more suitable when communicating with the PSB informal feedback regarding scrutiny's initial analysis, findings and draft conclusions relating to collaborative performance.

Regarding utilising more formal powers of reporting, it is suggested that scrutiny take appropriate steps to ensuring reports and recommendations are evidence based and describe a suggested course of action to be taken to solve a shared problem. Moreover, to have impact and credibility, recommendations to the PSB should have a clear rationale and be written as statements indicating a directional change of action. In thinking about the validity of conclusions made about the PSB's performance by scrutiny, these should clearly link to scrutiny's original research focus and methods of inquiry in accordance with practice detailed in the 'Characteristics of effective scrutiny' framework.

In accordance with the Act, copies of reports and recommendations should be sent to the Future Generations Commissioner, the Auditor General in Wales and the Welsh Ministers. Given that the minister with lead responsibility for PSBs is currently the Cabinet Secretary for Finance and Local Government, copies of formal reports and recommendations should be sent to the Local Government Partnership team who may arrange that any additional ministers are briefed according to their areas of responsibility.

References

Centre for Public Scrutiny (2012) *Sub-regional and Supra-local Scrutiny*, Centre for Public Scrutiny.

Downe, J. and Ashworth, R. (2013) *Developing a Culture of Collaborative Scrutiny? An Evaluation of Practice and Potential*, Welsh Government.

Downe, J. and Ashworth, R. (2015) *Step by Step to Joint Scrutiny: A Handbook for Scrutineers*, Welsh Government.

Horton, K. (2013) *Establishing a Baseline for Local Service Board (LSB) Scrutiny in Wales*, Welsh Government.

Office for Public Management (2009) *Total Place – Lessons Learnt*.

Wales Audit Office (2014) *Good Scrutiny? Good Question! Auditor General for Wales Improvement Study: Scrutiny in Local Government*, Wales Audit Office.

Welsh Government (2014) *The report of the Commission on Public Service Governance and Delivery*.

Welsh Local Government Association (2014) *Overview and Scrutiny Member and Chair Specifications*, WLGA.

WLGA and CfPS (2010) *Scrutiny of Multi-Agency Partnerships*, WLGA.

Terms of Reference and Rules of Procedure

Conwy and Denbighshire Public Services Board Joint Overview and Scrutiny Committee

1. Statutory Provisions

1.1 The Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC) has been established in accordance with the following legislation:

- Section 58, Local Government (Wales) Measure 2011
- Regulation 3 of The Local Authorities (Joint Overview and Scrutiny Committees) (Wales) Regulations 2013
- Section 35 of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015

1.2 The conduct of the JOSC and the arrangements for joint scrutiny shall be subject to the legislative provisions in 1.1 above, and any regulations or guidance made in accordance with the legislation; and in the event of any conflict between the Act and/or Regulations and any joint arrangements, the requirements of legislation will prevail.

2. Name of the Overview and Scrutiny Committee

2.1 The appointing authorities are Conwy County Borough Council and Denbighshire County Council

2.2 The title of the JOSC between both authorities shall be the “Conwy and Denbighshire Public Services Board Joint Overview and Scrutiny Committee” (*referred to as the JOSC for the purpose of this document*)

3. Purpose of the Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC)

3.1 To ensure Public Services Boards (PSBs) are democratically accountable the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 places a requirement on councils to designate an overview and scrutiny committee to scrutinise the work of the PSB. Under the provisions of the Act the scrutiny committee has extensive powers to review the PSB’s governance arrangements as well as any decisions made or actions taken by the PSB. In addition, the scrutiny committee is provided with considerable reporting powers as it is required to share copies of any reports or recommendations made in connection with the PSB’s functions or governance arrangements with the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner for Wales and the Auditor General for Wales.

3.2 The key statutory functions of the JOSC are:

- To review or scrutinise the decisions made or actions taken by the Board;
- To review or scrutinise the Board’s governance arrangements;
- To make reports or recommendations to the Board regarding its functions or governance arrangements;
- To consider matters relating to the Board as the Welsh Ministers may refer to it and report to the Welsh Ministers accordingly; and

- To carry out other functions in relation to the Board as are imposed on it by the Well-Being of Future Generations (Wales) Act 2015

3.3 For the purpose of supporting the work of the JOSC the PSB must:

- Consult with the JOSC during its preparation of both the Well-being Assessment and the Well-being Plan and on any proposed amendments to the Plan;
- Send a copy of both the Well-being Assessment and the Well-being Plan to the JOSC; and
- Send a copy of its Annual Report to the JOSC.

3.4 In addition to 3.2 and 3.3 above the JOSC may consider other areas of the PSB's work such as:

- The effectiveness of the Well-being Assessment
- The effectiveness of the Well-being Plan
- The effectiveness of performance measurement arrangements
- The level of commitment from individual partners to the work of the PSB
- The effectiveness of the PSB in communicating its work objectives and outcomes to its stakeholders and residents
- The effectiveness of the PSB in addressing the issue of pooled funding to tackle priorities

3.5 In accordance with the Well-being and Future Generations (Wales) Act 2015 the JOSC may require one or more of the statutory PSB members to attend a scrutiny meeting to provide it with explanations of matters outlined to them as part of the invitation to attend. **Scrutiny of the PSB partner is limited only to its contribution to the activity of the PSB and does not include scrutiny of policies or decisions made by an organisation as an individual entity.**

3.6 Existing legislation excludes any matter which could be considered by a local authority's designated Crime and Disorder Overview and Scrutiny Committee (as per Sections 19 and 20 of the Police and Justice Act 2006) from the work programmes of all other scrutiny committees, sub-committees and JOSCs.

3.7 The Well-being and Future Generations (Wales) Act 2015 puts in place a 'sustainable development principle' which tells organisations how to go about meeting their duty under the Act. There are 5 things that public bodies need to think about to demonstrate that they have applied the principle which the JOSC will want to consider:

- Long Term - The importance of balancing short-term needs with the need to safeguard the ability to also meet long-term needs.
- Prevention - How acting to prevent problems occurring or getting worse may help public bodies meet their objectives.
- Integration - Considering how the public body's well-being objectives may impact upon each of the well-being goals, on their other objectives, or on the objectives of other public bodies.
- Collaboration - Acting in collaboration with any other person (or different parts of the body itself) that could help the body to meet its well-being objectives.
- Involvement - The importance of involving people with an interest in achieving the well-being goals, and ensuring that those people reflect the diversity of the area which the body serves.

4. Membership and Political Balance

- 4.1 There will be an equal number of elected members from each appointing authority and no executive (Cabinet) members may be on the JOSC.
- 4.2 The JOSC will comprise ~~12~~ 16 elected members; that is ~~6~~ 8 non-executive elected members from Conwy County Borough Council and ~~6~~ 8 non-executive elected members from Denbighshire County Council.
- 4.3 Both local authorities will determine and nominate its elected committee members in accordance with its own arrangements. The term of office of the nominated elected members shall be a matter for each nominating local authority subject to a minimum planned term of one municipal year.
- 4.4 In accordance with the Local Authorities (Joint Overview and Scrutiny Committees)(Wales) Regulations 2013 the duty to allocate seats to political groups does not apply to the JOSC. However, each appointing authority must ensure that, as far as practicable, the members of the JOSC reflect the balance of political groups for the time being prevailing among the members of the appointing authority.

5. Appointment of Chair and Vice-Chair

- 5.1 A JOSC must appoint a chair of the committee from within its elected member membership
- 5.2 A JOSC may appoint a vice-chair and this must be from within its elected member membership.
- 5.3 The appointment of the Chair will normally take place at the first meeting of the JOSC following the Annual Meeting of both Councils in May and last for two municipal years. The post of Chair of the JOSC will alternate every two years between the elected membership of Denbighshire and Conwy

councils. The allocation of the vice-chair (if appointed) will be given to a member of the Authority which is next scheduled to hold the position of Chair.

5.4 Any sub-committee must appoint a chair, and may appoint a vice-chair, from amongst its elected member membership.

6. Co-opted Members

6.1 The JOSC, or a sub-committee of the JOSC, may resolve to co-opt additional members to serve on the JOSC or sub-committee, subject to paragraphs 7.2 to 7.3

6.2 A person may not be appointed as a co-opted member of the JOSC, or of a sub-committee of the JOSC, unless the appointment is approved by a majority of the members of the JOSC or sub-committee.

6.3 A person co-opted to serve on the JOSC, or on a sub-committee of the JOSC, is not entitled to vote at any meeting of the JOSC or sub-committee on any question which falls to be decided at that meeting.

6.4 The JOSC, or a sub-committee of the JOSC, may not co-opt a person who is a member of a local authority, whether that authority is one of the appointing authorities or otherwise.

6.5 The membership of a person co-opted to serve on the JOSC, or on a sub-committee of the JOSC, may be withdrawn by a majority vote at any time by the JOSC or JOSC sub-committee.

7. Termination of membership on ceasing to be a member of the authority/suspension from membership

7.1 If an elected member appointed to the JOSC ceases to be a member of the appointing authority, then that person also immediately ceases to be a member of the JOSC.

7.2 If a person appointed as a member of a JOSC is suspended from being a member or a co-opted member of one of the appointing authorities, that person may not serve as a member of the JOSC for the duration of the suspension.

7.3 If a co-opted member appointed to the JOSC ceases to be an employee or representative of the organisation he/she was appointed from, then that person immediately ceases to be a member of the JOSC.

8. Voting Rights

- 8.1 All elected members who are members of the JOSC may vote on any question that falls to be decided at that meeting
- 8.2 Where there is an equality of votes at a meeting of a JOSC or sub-committee, the chair has a second or casting vote.
- 8.3 A person co-opted to serve on the JOSC or on a sub-committee is not entitled to vote at any meeting of the JOSC or sub-committee on any question which falls to be decided at that meeting (see also co-opted members section, Section 7, above).

9. Sub Committees of the JOSC

- 9.1 The JOSC may establish sub-committees from amongst the JOSC members to undertake its statutory functions.
- 9.2 Any sub-committees appointed by the JOSC will comprise at least 4 elected members, together with any co-opted members as agreed when establishing the sub-committee.
- 9.3 A sub-committee is to comprise an equal number of elected members of each of the appointing authorities.
- 9.4 Any report or recommendation made by a sub-committee of the JOSC is subject to approval by a resolution of the JOSC.
- 9.5 Any sub-committee can only exercise the functions conferred upon it by the JOSC.

10. Duration of the JOSC and procedure for withdrawal

- 10.1 The duration of the JOSC will be until such time as there is a decision taken by the full Council of either of the two participating local authorities to withdraw from the JOSC arrangements.
- 10.2 Written notification will be given to the Chief Executive and the Leader of the other local authority advising of the decision to withdraw from the JOSC arrangements. A copy of the written notification shall also be sent to the Chair of the PSB.

11. Remuneration

- 11.1 The determinations of the Independent Remuneration Panel for Wales will apply to any payments made to JOSC members.
- 11.2 Payments for chairing duties of the JOSC or a sub-committee of the JOSC will only be made if both Denbighshire and Conwy councils agree that payments should be available.

11.3 The reimbursement of travel and subsistence costs incurred by elected or co-opted members of the JOSC when on official JOSC business will be in accordance with the determinations of the Independent Remuneration Panel for Wales.

11.4 Elected members will claim their travel and subsistence costs from their own local authority i.e. Conwy councillors will claim from Conwy County Borough Council and Denbighshire councillors will claim from Denbighshire County Council. Co-opted members will claim from the lead authority providing committee support to the JOSC.

12. Access to meetings and documentation etc.

12.1 The JOSC, or sub-committee, is to be treated as a committee or sub-committee of a principal council for the purposes of Part VA of the Local Government Act 1972(1)(access to meetings and documents of certain authorities, committee and sub-committees).

13. Dispute resolution procedure

13.1 If at any time any dispute or difference shall arise between the participating local authorities in respect of any matters arising out of this agreement or the meaning or effect of this agreement or anything herein contained or the rights or liabilities of any of the local authorities the same shall be referred to the Monitoring Officer of Denbighshire and Conwy councils. Each Monitoring Officer shall undertake and agree to pursue a positive approach towards the dispute resolution which avoids legal proceedings and maintains strong working relationships between the parties. There shall be a commitment to resolving the matter within 10 working days.

13.2 In the event that the dispute is not settled at Monitoring Officer level, and the context so requires, it shall be referred to the respective Chief Executives who shall use their best endeavours to reach a resolution within a further 10 working days.

13.3 In the event that any dispute or difference between the Councils relating to this agreement which it has not been possible to resolve through the decision making process of the Joint Committee or otherwise, the Authorities may either agree to refer the matter to arbitration or utilise the withdrawal procedures at section 10.

14. Referral of matters to individual local authorities' scrutiny committees

14.1 If it becomes evident during a discussion at a JOSC meeting that an issue or a matter has a greater or a more adverse impact on one of the local authorities or within one of the local authority's area, the JOSC can refer the matter to either Denbighshire's or Conwy's locally designated PSB

scrutiny committee for consideration. The JOSC, if it deems appropriate, can ask the individual local authority scrutiny committee to report its conclusion back to the JOSC.

15. Schedule of Meetings of the JOSC

15.1 The JOSC will meet at least twice during each municipal year. Additional meetings of the JOSC may be arranged with the agreement of the Chair of the JOSC in consultation with the Head of Democratic Services of the authority providing the JOSC's committee support.

15.2 The schedule of planned JOSC meetings will be drafted by the host authority providing committee support to the JOSC and will be agreed in consultation with the other local authority.

16. Forward Work Programme (see also Section 27)

16.1 The JOSC should draw-up a forward work programme to identify the main issues it intends to focus upon during the course of the year

16.2 The forward work programme should provide a clear rationale as to the purpose of considering a particular topic, the desired outcomes of its consideration, and the methods by which it will be investigated

16.3 Elected members of both local authorities (whether or not the member is appointed to the JOSC), officers or members of the public who wish the JOSC to consider a specific matter or topic should complete the appropriate 'scrutiny proposal form' to enable the JOSC to consider the topic's suitability for inclusion on its forward work programme. The JOSC will consider the proposals when it reviews its forward work programme at the next available meeting of the JOSC.

16.4 Where there is a co-ordinating committee or panel within Denbighshire or Conwy councils for allocating topics to their Scrutiny committee, those committees or panels can allocate topics to the JOSC. It will be for the JOSC (or the Chair of the JOSC if it is impractical for the JOSC to meet in the time available) to allocate the topics to a particular JOSC meeting. The JOSC may refer topics to the committee or panel responsible for co-ordinating Scrutiny items for one or both of the local authorities.

17. Invitations to the Conwy and Denbighshire Public Services Board

17.1 The JOSC shall review and scrutinise the performance of the PSB, and in exercising its powers, may invite members of the PSB to attend a meeting of the JOSC. This includes any person that has accepted an invitation to participate in the activity of the PSB.

17.2 The JOSC shall review and scrutinise the performance of the PSB, and in exercising its powers, may invite or require officers and Cabinet members of either local authority to attend its meeting when appropriate.

17.3 The JOSC may request invitees to give account for their activities and their performance on matters within the JOSC's remit, particularly relating to:

- Any particular decision
- The performance of partners in delivering shared objectives
- The level of commitment from individual partners to the work of the PSB
- Governance arrangements
- The effectiveness of the Well-being Assessment and Plan
- The effectiveness of performance measurement arrangements
- The effectiveness of communication with stakeholders on the PSB's objectives and outcomes
- The effectiveness of the PSB in addressing the issue of pooled funding to tackle priorities

17.4 When the JOSC wishes to invite members of the PSB, officers, Cabinet members or another individual to a meeting, it will:

- Where possible give a minimum of 4 weeks' notice;
- Clearly outline the reason and likely areas for questioning;
- Identify what information is being requested and in what format

17.5 Where individuals attend before a JOSC, the Chair shall ensure that they are treated with courtesy and respect. Following the meeting, attendees will be provided with feedback and clarification as to whether further information is required as part of the Scrutiny process

17.6 As a matter of courtesy the JOSC may wish to invite the Chair of the PSB to attend JOSC meetings, unless there is a specific reason why it would not be appropriate for the Chair to be in attendance.

18. Rules of procedure

18.1 Members of the JOSC and the public must have regard for the Chair who will have the authority to adjudicate on any rules of procedure during meetings of the JOSC.

18.2 The Chair and the JOSC will adhere to the rules of procedure attached to these terms of reference as Appendix A.

19. Declarations of interests

19.1 All elected members shall observe the Code of Conduct in force for their respective authorities, whilst co-opted members shall observe the Code of Conduct of the host Authority providing committee support to the JOSC.

19.2 Members and co-opted members of the JOSC must declare any personal or personal and prejudicial interest in any business being considered at a meeting of the JOSC in accordance with the Code of Conduct.

20. Confidentiality of Information

20.1 In accordance with Members' respective Authority's Code of Conduct, members (elected and co-opted members) of the JOSC must not disclose any information considered 'exempt' in accordance with Section 100A (4) of the Local Government Act 1972.

21. Administrative arrangements

21.1 The Secretariat will be provided by the local authorities in rotation for a period of two years from the start of a municipal year (i.e. after the Annual Meetings of both authorities). The local authority providing the chair of the JOSC will also provide the Secretariat unless the local authorities agree to different arrangements for administrative support. The function includes:

- Arranging regular or extraordinary meetings of the JOSC
- Preparing agendas and co-ordinating reports/documents for the meeting
- Timely electronic publication and despatch of the agenda and associated meeting papers
- Inviting participants
- Managing attendance
- Minute taking
- Webcasting arrangements if required
- Preparing evidence for scrutiny
- Providing Welsh written translation and Welsh to English simultaneous interpretation.

22 Scrutiny Support

22.1 Dedicated Scrutiny Support will be available to the JOSC from the Denbighshire and Conwy Scrutiny Officers. The Scrutiny Officers will co-ordinate their support activities with the lead role for Scrutiny Support being undertaken by the local authority providing the chair of the JOSC.

23. JOSC meeting procedures (including sub-committees)

23.1 Main agenda items will be identified at the previous meeting in line with the agreed work programme. At this point potential witnesses and broad themes should be considered

23.2 With a view to securing effective scrutiny all JOSC meeting agendas will be limited to a maximum of 4 reports plus the JOSC's forward work

programme report, unless an urgent or unforeseen item of business necessitates discussion at that particular meeting.

- 23.3 A pre-meeting for all JOSC members will be held for 30 minutes immediately before each JOSC meeting. The purpose is to ensure that members are fully prepared for the JOSC meeting and that the questioning strategy is clear.
- 23.4 Prior to the date of a meeting of the JOSC all JOSC members may be engaged in raising and discussing possible questions or lines of enquiry by e-mail. The Chair of the JOSC or the Scrutiny Officers will facilitate this process.
- 23.5 During the meeting, the Chair of the JOSC will be responsible for ensuring that questioning is effective and that the JOSC achieves its objectives
- 23.6 Those invited to attend for a particular agenda item shall not be expected to remain at the meeting following the conclusion of the discussion on that item.
- 23.7 Any conclusions and recommendations from a JOSC meeting will be reported to the PSB, individual PSB partners and relevant Cabinet member(s) as appropriate. Where the conclusions and recommendations are feedback and views which are intended to be relatively informal, these would be reported in the form of a 'Chair's Letter'¹. Where the JOSC's recommendations or views relate to more formal observations and activities with respect to the PSB's functions or governance, the JOSC will send a copy of any report or recommendation to the Welsh Ministers, the Future Generations Commissioner and the Auditor General for Wales.²

24. Responding to the JOSC recommendations

24.1 Where recommendations have been made to the PSB, a PSB partner or the local authority Cabinet member(s), a written response would be expected within one month or following the next meeting of the PSB (where a response from the PSB as a whole is required) indicating whether the recommendation is to be accepted and what action (if any) will be taken in response.

24.2 Where the JOSC makes a report or recommendations to any of the PSB appointing authorities or their executives the JOSC:

- May publish the report or recommendations

¹ A 'Chair's Letter' is a letter agreed by and in the name of the Chair of the JOSC. A Chair's Letter will normally be issued by a Scrutiny Officer on behalf of the Chair of the JOSC.

² Under Section 35(2) of the Well-being and Future Generations (Wales) Act 2015

- May require the appointing authority or authorities, or the executive or executives –
 - To consider and respond to the report or recommendations indicating what (if any) steps it proposes, or they propose, to take; and
 - If the JOSC has published a report or recommendations, to publish the response
- Where the JOSC has provided a copy of the report or recommendations to a member of an appointing authority who has referred a matter to the JOSC or sub-committee, it must provide the member with a copy of the response.

25. Call-in arrangements

- 25.1 Decisions of the PSB may be called-in for consideration by the JOSC using the procedure attached as Appendix B.
- 25.2 Where the decision maker for a PSB decision is the local authority the call-in will be heard either by the JOSC or by the local authority's designated PSB Scrutiny Committee. The Monitoring Officers of the two authorities will determine which Scrutiny committee will undertake the call-in.
- 25.3 Decisions implemented by PSB partners other than the local authorities are not subject to the formal call-in procedures,

26. Evidence gathering

- 26.1 The JOSC is entitled to gather evidence in connection with any review or inquiry it undertakes as part of their agreed work programme.
- 26.2 The JOSC shall adopt methods of gathering evidence to inform its deliberations. These include, but are not limited to, task and finish groups, holding inquiries, undertaking site visits, conducting public surveys, holding public meetings, commissioning research, hearing from witnesses and appointing advisors and assessors. JOSC evidence gathering will be supported by the Scrutiny Officers.

27. Reference of matters to the Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC) (see also section 16)

- 27.1 Any member of the JOSC, officer of the local authorities or a body represented on the PSB, or a member of the public may refer to the committee any matter which is relevant to its functions. This will be done via the completion of a 'Scrutiny Proposal Form'.

27.2 Any member of a sub-committee of the JOSC can refer to the sub-committee any matter which is relevant to its functions, via the completion of a 'Scrutiny Proposal Form'.

27.3 The merits of including any referrals received as per 27.1 and 27.2 above on a future JOSC, or sub-committee, agenda will be considered as part of the JOSC/sub-committee's discussion on its Forward Work Programme at every meeting

27.4 Where the JOSC, or sub-committee, makes a report or recommendations in relation to the matter referred to it by a member, it must provide the member with a copy of the report or recommendations.

28. Setting the agenda

28.1 Individual agenda items, other than standing items, are to be determined in the first instance by the Forward Work Programme which is to be established and agreed by the JOSC at each meeting. The decision to consider additional items or defer planned items will be a matter for the discretion of the Chair.

29. Public engagement

29.1 Meetings of the JOSC and sub-committees are open to the public and all reports are available to the public unless exempt or confidential matters are being considered, when the press and public would be excluded from the meeting.

29.2 All persons who live or work in the two local authority areas can bring to the attention of the JOSC their views on any matter under consideration by the JOSC, and the JOSC must take into account these views.

29.3 The JOSC will seek to gather evidence from the public as an ongoing aspect of its work

29.4 Agenda packs and any appropriate formal letters from or to the JOSC will be published via the two Authority's agenda publication pages on their websites.

29.5 Members of the public may request the JOSC to examine areas or matters of concern relating to the PSB, which are within the JOSC powers to scrutinise, via the completion of a 'Scrutiny Request' form. Completed 'Scrutiny Request' forms will be considered by the JOSC when it considers its forward work programme at each meeting, and the individual who submitted the request will be notified of the JOSC's decision in relation to the request and the outcomes of the examination of the topic, if the matter is accepted for scrutiny.

30. Training and Development

30.1 Training will be provided to members of the JOSC according to the requirements of the JOSC and its members. The Heads of Democratic Services of the local authorities will liaise to agree the training and development provision.

DRAFT

RULES OF PROCEDURE FOR THE JOSCS

1. Notice of Meetings

- 1.1 A summons and agenda to attend a meeting of the JOSCS shall be published and circulated at least 3 clear working days before a meeting of the JOSCS by the host authority providing committee support to the JOSCS. Both local authorities shall display the agenda and public meeting documents on their public websites.
- 1.2 The summons and agenda for a JOSCS meeting shall be sent electronically to all members of the JOSCS and to the appropriate officers of each Authority.

2. Venue and Time of JOSCS Meetings

- 2.1 The JOSCS may from time to time, dependent upon the items selected for discussion, webcast a meeting of the JOSCS, or a sub-committee subject to webcasting resources being available.
- 2.2 Unless otherwise agreed by the JOSCS, the JOSCS shall meet in rotation between the offices of Denbighshire and Conwy councils or at a location mutually agreed by the JOSCS and which is easily accessible to the public and compliant with the requirements of the Disability Discrimination Act 2005.
- 2.3 Meetings of the JOSCS will be scheduled by the host authority providing committee support for the JOSCS in consultation with the other local authority. Meetings of a sub-committee of the JOSCS will be agreed by the JOSCS.

3. Quorum

- 3.1 The quorum of a JOSCS meeting will be 50% of the whole number of Members, rounded down. For the avoidance of doubt, the whole number of members does not include vacancies. During any meeting if the Chair counts the number of Members present and declares there is not a quorum present, then the meeting will adjourn immediately. Remaining business will be considered at a time and date fixed by the Chair. If he/she does not fix a date, the remaining business will be considered at the next ordinary meeting.
- 3.2 The quorum for a JOSCS sub-committee meeting will be 50% of the whole number of members of the sub-committee, rounded down, providing that at all times there shall be a minimum of 3 members present. At least 1 elected member from both of the local authorities shall be present at any sub-committee of the JOSCS.

3.3 A sub-committee of the JOSC is to comprise an equal number of elected members of each of the appointing authorities.

4. Order of Business

4.1 At every meeting of the JOSC the order of business shall be to select a person to preside if the Chair or Vice Chair are absent and thereafter shall be in accordance with the order specified in the notice of the meeting except that such order may be varied either by the Chair at his or her discretion or on a request agreed to by the Joint Committee.

5. Welsh Language

5.1 The Welsh Language Standards for the host authority providing committee support shall be applied to the documents and meetings of the JOSC and any sub-committees of the JOSC.

6. Rules of Debate

6.1 The rules of debate at meetings of the JOSC or a sub-committee of the JOSC shall normally be informal but the Chair may apply the rules of debate from the Constitution of the host authority providing committee support.

7. Rights to Address Meetings

7.1 There should be no automatic right for observers to speak on any issue. The right of someone who is not a JOSC member to speak is solely at the discretion of the chair of the meeting.

JOINT SCRUTINY OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE (JOSC)

CALL-IN PROCEDURE – GUIDANCE NOTE

Introduction

The Procedure Rules allow for any 5 non-Executive members (councillors who are not members of the Cabinet) of either Conwy County Borough Council or Denbighshire County Council (~~at least one of who has to be a member of a different authority to the other signatories~~) to initiate a call-in of a decision of the Public Services Board (PSB). To facilitate this process a 'Notice of Call-in of Decision' form has been produced which is signed by the 5 members and submitted to the Monitoring Officer of either Conwy County Borough Council or Denbighshire County Council. Five days are allowed for a decision to be called-in following its publication on the PSB and both councils' websites and emailed to all members of both local authorities. A decision taken will not be implemented by officers until the expiry of this period.

Members who have a prejudicial interest in the decision may not be a signatory to a Notice of Call-In.

Decisions implemented by PSB partners other than the local authorities are not subject to the formal call-in procedures.

Publication of Decisions

The 5 working day period will not begin until the decision has been published on the PSB and the Councils' websites and e-mailed to all members of both councils. Decisions must be publicised within 2 working days of the decision being taken in accordance with the PSBs and the Councils' Constitutions. This could be in the form of draft minutes of the meeting, a summary of decisions or a record of a delegated decision taken.

Implementation of Decisions

Decisions may be implemented from the sixth working day following their publication unless a valid Call-in has been received by either Monitoring Officer.

Urgent Decisions

Urgent decisions may proceed despite a call-in if the decision-maker has the agreement of:

- (i) the Chair of the Public Services Board's (PSB) Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC); or

- (ii) if there is no such person or that person is unable to act, the Chairs of both Conwy County Borough Council and Denbighshire County Council; or
- (iii) If there is no chair of the JOSC or Chairs of the Councils, the Vice-Chairs of both councils.

In exceptional circumstances there may be urgent decisions that must be implemented immediately upon the decision being taken and a call-in is therefore not possible. These must be identified by the PSB/decision-maker at the time the decision is taken and the reasons behind their urgency explained and reported in the record of decision.

The Procedure

A duly completed 'Notice of Call-In of Decision' must be submitted to either of the Monitoring Officers. The notice must contain the signatures of the 5 non-Executive members calling in the decision along with the reasons for the call-in.

Where the decision maker for a PSB decision is the local authority the call-in will be heard either by the JOSC or by the local authority's designated PSB Scrutiny Committee. The Monitoring Officers of the two authorities will determine which Scrutiny committee will undertake the call-in.

The Monitoring Officer will notify the Chair of the PSB, Leaders of both Councils, the delegated decision taker (if relevant), the Chief Executives of both Councils and the other Monitoring Officer of the receipt of the Notice of Call-In and confirm with them that the decision may not be implemented until further notice from the Monitoring Officer.

For a call-in allocated to the JOSC the Monitoring Officer will liaise with the Chair of the JOSC seeking a meeting of the JOSC to be convened to consider the Call-In within 10 working days of the receipt of the Notice of Call-In of Decision unless the JOSC has a scheduled meeting within that period, or if an extension to the time period is agreed between the decision maker and the Chair of the JOSC.

All members of the PSB and both local authorities will be notified of the call-in and the details of the meeting being held to consider it.

Signatories to attend

The signatories to the call-in will normally be expected to attend the meeting of the JOSC and justify the reasons for the call-in of the decision.

What happens if the JOSC does not meet in time?

Should the JOSC not convene within the 10 working days of the receipt of the Notice of Call-In, and without an extension to the time period being agreed, the Monitoring Officer will inform the Chair of the PSB, the Leaders and Chief

Executives of both Councils, the other Monitoring Officer and (if appropriate) the delegated decision taker, that the call-in has ceased.

No case to answer?

Should the JOSC upon meeting to consider the call-in, decide that the decision should not be referred back to the decision maker (e.g. PSB, local authority or delegated decision taker) for reconsideration, the Monitoring Officer will advise the Chair of the PSB, the Leaders and Chief Executives of both Councils and the other Monitoring Officer (if appropriate) the delegated decision taker, that the decision may be implemented.

Recommendations from Scrutiny

If the JOSC agrees that there is a case for the decision to be reviewed, the JOSC's recommendations will be considered by the PSB or appropriate Cabinet(s) at its next available meeting, or in the case of a delegated decision by the decision-maker within 10 working days.

What if the original decision is re-confirmed?

Should the decision maker confirm the original decision, the decision may be implemented immediately and may not be subject to a further call-in. The decision maker should demonstrate that appropriate consideration has been given to the recommendations from the JOSC.

Conwy and Denbighshire Public Services Board

NOTICE OF CALL-IN OF DECISION

To: The Monitoring Officer

Conwy County Borough Council/Denbighshire County Council (*delete as appropriate*)

We, the undersigned, wish to call in the following decision (**see note 1**)

Decision taken by (*see note 2*):

Date decision was taken:

Report Title:

Decision (*see note 3*):

Reason for Call-In:

We (**see note 4**) request that according to the Joint Overview and Scrutiny Committee for the Public Service Board's approved 'call-in' procedure rules (**see note 5**) a meeting of the Joint Overview and Scrutiny Committee be held within 10 working days (**see note 6**) of the date of your receipt of this notice.

1. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

2. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

3. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

4. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

5. Name (print): _____

Signature: _____

Council: _____

Dated: _____

Guidance Notes

1. Five working days are allowed for a decision to be called-in following its publication on the Public Services Board (PSB) and both Councils' websites and notification to Members of the PSB and both Councils. Urgent decisions may proceed despite a call-in if the decision-maker had the agreement of:
 - (i) The chair of the Joint Overview and Scrutiny Committee (JOSC), or
 - (ii) If there is no such person or that person is unable to act, the Chairs of both Conwy County Borough Council and Denbighshire County Council; or
 - (iii) If there is no chair of the JOSC or Chairs of both Councils, the Vice-Chairs of both Councils.
2. Please state the name of the decision maker e.g. PSB, or delegated decision maker for.....
3. If the decision contains more than one part, please state which are to be called-in, e.g. parts (a), (b), and (c) of the Resolution.
4. Signatories must be non-Executive members., ~~with at least one signatory being a member of a different local authority to the remaining signatories.~~ Councillors with a prejudicial interest in the decision may not be a signatory to the Notice of Call-In.
5. The JOSC's Call-In Procedure Rules appear in Appendix A of the JOSC's Terms of Reference.
6. Timescales may be extended in exceptional circumstances with the agreement of the decision-maker and the chair of the JOSC.

For office use only

Received by: _____

Date: _____

Date decision was published: _____

Notification sent to the Chair of the PSB and Leaders of Conwy and Denbighshire Councils and the Decision Taker:

Date: _____

Notification sent to the Chief Executives of Conwy and Denbighshire Councils:

Date: _____

Referred to a meeting of the JOSC for:

Date: _____

Time: _____

Venue: _____

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Democratic Services Committee Forward Work Programme

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Author – Lead member and contact officer	Date Entered
19 October 2018	1	Independent Remuneration Panel for Wales' Draft Annual Report	A review of the draft proposals and consideration of a response to the consultation	Steve Price	October 2017
	2	Joint Scrutiny of the PSB	To consider final proposals for submission to Council to establish a joint Scrutiny committee with Conwy	Steve Price / Rhian Evans	June 2018
29 March 2019					
4 October 2019					

Other Business

- Welsh Government proposals to reform local government
- ICT provision and support for members
- Members' Annual Reports

Note for officers – Democratic Services Committee Report Deadlines

Meeting	Deadline	Meeting	Deadline	Meeting	Deadline
March 2018	9 March 2018	October 2018	5 October 2018		

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag